

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ 2008/IV

Περιεχόμενα

- ΣτΕ 3176/2008 [Καθορισμός χρήσης γης σε Ο.Τ. διαφορετικής από των υπολοίπων Ο.Τ. με πρόσωπο επί της ίδιας λεωφόρου]
- ΣτΕ 3180/2008 [Κοινόχρηστος χαρακτήρας εδαφικών λωρίδων που προήλθαν από κατάτμηση ιδιωτικής έκτασης].
- ΣτΕ 3168/2008 [Παράταση λειτουργίας λατομείων εκτός λατομικών περιοχών]
- ΣτΕ 3163/2008 [Π.Ε.Π.Ο. για χώρο προσωρινής αποθήκευσης στερεών αποβλήτων].
- ΣτΕ 3162/2008 [Διατήρηση Χ.Α.Π.Η. και χωροθέτηση νέου σε περιοχή της Πάτμου. Εκτελεστότητα σχετικών αποφάσεων Δημοτικού Συμβουλίου].
- Επιτροπή Αναστολών ΣτΕ 914/2008 [Απόρριψη αίτησης αναστολής Π.Ε.Π.Ο. για Αιολικό Πάρκο].
- ΣτΕ 2961/2008 [Έκδοση από τον Δασάρχη πρωτοκόλλου επιβολής ειδικής αποζημίωσης για διατήρηση αυθαίρετου κτίσματος σε δασική έκταση].
- ΣτΕ 2946/2008 [Απομάκρυνση αυθαίρετης διαφημιστικής πινακίδας από πρόσοψη κτηρίου στον Αρδηττό. Προθεσμία αιτήσεως ακυρώσεως].
- ΣτΕ 2841/2008 [Παράλειψη χορήγησης έγκρισης για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας]
- ΣτΕ 1847/2008 [Γήπεδο Α.Ε.Κ. - Ακύρωση Π.Ε.Π.Ο.]
- ΣτΕ 1607/2008 [Παράνομη προσωρινή άδεια λειτουργίας ΧΥΤΑ στην Κέρκυρα]
- ΣτΕ 2389/2008 [Απαγόρευση αλιείας σαρδέλας με είδος εργαλείων, επιτρεπόμενο από κανονισμό Ε.Ε.]

ΣΤΕ 3176/2008

[Καθορισμός χρήσης γης σε Ο.Τ. διαφορετικής από των υπολοίπων Ο.Τ. με πρόσωπο επί της ίδιας λεωφόρου]

Πρόεδρος: Π. Πικραμμένος

Εισηγητής: Χ. Λιάκουρας

Δικηγόροι: Ν. Φράγκος, Παρ. Χρυσοστομίδης

Όταν εγκρινόμενο Γ.Π.Σ. θεσπίζει νέες χρήσεις γης, χωρίς όμως να περιέχει ειδική μεταβατική διάταξη για την τύχη ακινήτων, στα οποία υπάρχουν νόμιμα διαφορετικές χρήσεις με βάση το προηγούμενο κανονιστικό καθεστώς, οι προϋφιστάμενες χρήσεις δεν επηρεάζονται. Συνεχίζονται είτε απεριόριστα είτε για όσο χρόνο προέβλεπε το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς ή η ατομική διοικητική πράξη που τις είχε επιτρέψει.

Ο καθορισμός των χρήσεων γης, ως ουσιώδους στοιχείου του πολεοδομικού σχεδιασμού, από το οποίο εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό η ποιότητα ζωής στην πόλη, πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ορθολογικό, σύμφωνα με πολεοδομικά κριτήρια και προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Δεν καθιστά αδρανή την ιδιοκτησία σε σχέση με τον προορισμό της και δεν αποτελεί συνταγματικά ανεπίτρεπτο περιορισμό της.

Δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, όταν σε όμορες οδούς προβλέπεται διαφορετική χρήση, εφόσον οι εν λόγω οδοί δεν έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά και από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν οι ειδικότεροι λόγοι χαρακτηρισμού και υπαγωγής τους σε συγκεκριμένη χρήση.

Η εκτίμηση της Διοίκησης για τα ιδιαίτερα μορφολογικά και άλλα χαρακτηριστικά των οδών, προκειμένου να υπαχθούν σε συγκεκριμένη χρήση, οδηγεί

σε κανονιστική ρύθμιση. Συνιστά όμως τεχνική κρίση που δεν αποτελεί αντικείμενο ακυρωτικού ελέγχου.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, το κατά τα άρθρα 38 και επόμενα του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν., π.δ. της 14/27.7.1999, Δ' 580, που αποδίδει το περιεχόμενο των άρθρων 2 και επόμενα του ν. 1337/1983) καταρτιζόμενο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.), που αποτελεί, κατά το σύστημα του ν. 1337/1983 (Α' 33), το πρώτο στάδιο του πολεοδομικού σχεδιασμού μιας περιοχής, περιέχει την γενική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης των πολεοδομικών ενοτήτων, η οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στις χρήσεις γης στην περιοχή και περιλαμβάνει τις τυχόν απαγορεύσεις δόμησης και χρήσεων. Οι σχετικές με τις χρήσεις γης ρυθμίσεις του Γ.Π.Σ., εφ' όσον δεν χρειάζονται, τυχόν, περαιτέρω εξειδίκευση, είναι δεσμευτικές από την έναρξη ισχύος του Γ.Π.Σ. (ΣτΕ 7μ. 4047/1999). Κατά τα άρθρα 230 και επόμενα του Κ.Β.Π.Ν., που αποδίδουν το περιεχόμενο του από 23.2/6.3.1987 π.δ/τος (Δ' 166), οι χρήσεις γης στις περιοχές των Γ.Π.Σ. καθορίζονται σε κατηγορίες, αναλόγως προς την γενική ή ειδική πολεοδομική λειτουργία τους, στις κατηγορίες δε αυτές περιλαμβάνεται και η αμιγής κατοικία, στην οποία δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, η χρήση οικοδομών για ορισμένες χρήσεις όπως λ.χ. γραφείων ή αποθηκών ή εστιατορίων. Εξ άλλου, η καταρτιζόμενη κατά τα άρθρα 43 και επόμενα του Κ.Β.Π.Ν. (άρθρα 6 και επόμενα του ν. 1337/1983) πολεοδομική μελέτη, η οποία αποτελεί το δεύτερο στάδιο του πολεοδομικού σχεδιασμού, περιέχει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις για τις χρήσεις γης και τους σχετικούς περιορισμούς, απαγορεύσεις ή υποχρεώσεις, οι ρυθμίσεις δε αυτές είναι υποχρεωτικές μετά την έγκριση της πολεοδομικής μελέτης, η οποία έχει τις συνέπειες έγκρισης σχεδίου πόλης κατά τις διατάξεις του ν.δ/τος της 17.7.1923. Περαιτέρω, κατ' άρθρο 22 του ν. 1650/1986, σε περίπτωση χρήσεων των ακινήτων διαφορετικών από εκείνες που προβλέπονται από τις ισχύουσες στην περιοχή πολεοδομικές διατάξεις, επιβάλλεται η σφράγιση τους (παρ. 5). Η σφράγιση επιβάλλεται με απόφαση της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας και εκτελείται με μέριμνα της οικείας αστυνομικής αρχής (παρ. 6).

5. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, οι επιβαλλόμενες με το Γ.Π.Σ. ή με την πολεοδομική μελέτη χρήσεις γης των ακινήτων μιας πολεοδομούμενης περιοχής μπορεί να αφορούν όχι μόνο τα νέα κτίρια που κατασκευάζονται μετά την θέσπιση των ως άνω πολεοδομικών ρυθμίσεων αλλά και τα προϋφιστάμενα κτίρια, ανεξαρτήτως της διαφορετικής, τυχόν ευμενέστερης γι' αυτά, πολεοδομικής ρύθμισης που ίσχυε κατά την ανέγερση τους. Η τελευταία, όμως, αυτή δυνατότητα, της εφαρμογής δηλαδή των θεσπιζόμενων με το Γ.Π.Σ. ή με την πολεοδομική μελέτη χρήσεων γης και σε προϋφιστάμενα κτίρια, πρέπει, πάντως, να προβλέπεται ρητώς στο οικείο νεώτερο νομοθέτημα, δεδομένου ότι πρόκειται για ρύθμιση, η οποία αποκλίνει από τον κανόνα, υπαγορευόμενο άλλωστε και από την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, κατά τον οποίο μεταγενέστερες μεταβολές κανονιστικού καθεστώτος δεν θίγουν, κατ' αρχήν, δικαιώματα και καταστάσεις που έχουν νομίμως δημιουργηθεί δυνάμει ατομικών διοικητικών πράξεων στηριζόμενων στο ισχύον κατά την έκδοση χους νομοθετικό καθεστώς. Συνεπώς, σε περίπτωση κατά την οποία εγκρινόμενο Γ.Π.Σ. ή πολεοδομική μελέτη θεσπίζει νέες χρήσεις γης για τα ακίνητα της περιοχής, διαφορετικές από τις μέχρι τότε ισχύουσες, χωρίς, όμως, να περιέχει ειδική πρόβλεψη, με την θέσπιση μεταβατικής διάταξης, για την τύχη ακινήτων, στα οποία υπάρχουν νομίμως διαφορετικές χρήσεις, με βάση το προηγούμενο κανονιστικό καθεστώς, οι προϋφιστάμενες αυτές χρήσεις δεν επηρεάζονται από το νεώτερο καθεστώς αλλά συνεχίζονται είτε απεριόριστα είτε για όσο χρόνο προέβλεπε, τυχόν, το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς ή η ατομική διοικητική πράξη που τις είχε επιτρέψει, δεδομένου και ότι με τη συγκεκριμένη χρήση του κτιρίου, για την οποία χορηγείται η σχετική οικοδομική άδεια, συνδέονται οι εφαρμοστέες κατά νόμο κατασκευαστικές προδιαγραφές και η διαμόρφωση των χώρων του (ΣτΕ 2172/2006 7μ.).

6. Επειδή, οι αιτούντες οι οποίοι φέρονται ως κύριοι, νομείς και κάτοχοι ακινήτου, το οποίο βρίσκεται επί της οδού Ελ. Βενιζέλου 120 στο οικοδομικό τετράγωνο 123 στο Δήμο Αγίας Παρασκευής Αττικής και στο οποίο, όπως ισχυρίζονται, λειτουργεί εστιατόριο, επικαλούνται ως έννομο συμφέρον για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης αφενός μεν ότι, με την προσβαλλόμενη πράξη έγκρισης Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου δεν θα είναι πλέον επιτρεπτή η συνέχιση της λειτουργίας του μισθωμένου ακινήτου τους ως εστιατορίου, αφετέρου δε ότι, καθ' ό μέρος με την πράξη αυτή καθορίστηκε ως χρήση γης στο εν λόγω οικοδομικό τετράγωνο αυτή της αμιγούς κατοικίας και όχι η της γενικής, όπως, (ελλείψει

προηγούμενου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου), ίσχυε έως τώρα, προσβάλλεται το δικαίωμα της ιδιοκτησίας τους, αφού πλέον το ακίνητό τους υπόκειται σε πολεοδομικό καθεστώς δυσμενέστερο από το ισχύον και δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για χρήσεις που έως την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης επιτρέπονταν. Ενόψει αυτών των ισχυρισμών των αιτούντων, η υπό κρίση αίτηση ασκείται από αυτούς άνευ εννόμου συμφέροντος κατά το μέρος που προβάλλουν ότι η προσβαλλόμενη πράξη θα καταστήσει μη νόμιμη την υπάρχουσα χρήση στο ακίνητο τους διότι, κατά τα προαναφεθέντα, νομίμως συνεχίζονται όλες οι προβλεπόμενες σε προεκδοθείσα οικοδομική άδεια χρήσεις, εφόσον το νεώτερο καθεστώς χρήσεων γης της περιοχής που ορίζεται ήδη στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, έστω και αν δεν επιτρέπει την έκδοση οικοδομικών αδειών με τις χρήσεις αυτές, δεν διέλαβε, πάντως, μεταβατική ρύθμιση για την τύχη χρήσεων που υφίστανται με βάση προεκδοθείσες οικοδομικές άδειες. Περαιτέρω, κατά το μέρος που οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι με την προσβαλλόμενη πράξη το ακίνητό τους υπόκειται σε διαφορετικό πολεοδομικό καθεστώς, δυσμενέστερο από το υπάρχον, με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως.

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η προσβαλλόμενη πράξη επικαλείται στο προοίμιό της τις υπ' αριθμ. 1/11.6.2003, 2/5.5.2004 και 2 και 5/9.2.2005 γνωμοδοτήσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού Αθήνας. Στην ανωτέρω πρώτη γνωμοδότηση προτείνεται για την οδό Ελευθερίου Βενιζέλου, από τη Λ. Μεσογείου έως την οδό Μπουμπουλίνας, η χρήση γενικής κατοικίας. Η πρόταση αυτή επαναλαμβάνεται και στη δεύτερη υπ' αριθμ. 2/5-5.2004 γνωμοδότηση. Ακολούθως, κατόπιν του υπ' αριθμ. 316/2.2.2005 εγγράφου του Γενικού Γραμματέα του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με το οποίο, ύστερα από αίτημα του Δημάρχου του Δήμου Αγίας Παρασκευής, ζητήθηκε η επανεξέταση από τον Οργανισμό Αθήνας του υπό έγκριση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ως προς δύο ζητήματα, μεταξύ των οποίων ήταν και η «συμπλήρωση των απαιτούμενων ζωνών γενικής κατοικίας στα υπάρχοντα εμπορικά κέντρα της πόλης, ήτοι στις οδούς Γαρυττού, Πελοποννήσου και Ελευθερίου Βενιζέλου», συντάχθηκε η από 9.2.2005 συμπληρωματική εισήγηση προς την Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας, στην οποία αναφέρεται ότι «η ζώνη γενικής κατοικίας εκατέρωθεν της οδού Ελ. Βενιζέλου δε θεωρούμε ότι πρέπει να επεκταθεί πέραν της οδού Ν. Ζέρβα λόγω της άμεσης γειτνίασης της οδού με τη ζώνη προστασίας του Υμηττού. Ο καθορισμός χρήσης αμιγούς κατοικίας έχει τηρηθεί σε γενική αρχή για όλα τα εν επαφή τμήματα

του Δήμου με τη Ζώνη προστασίας του Υμηττού, με εξαίρεση αυτών που γειτνιάζουν με ειδική χρήση (π.χ. χώρος νεκροταφείου), όπου επιβάλλει άλλο χαρακτηρισμό, ή για τον κεντρικό εμπορικό άξονα της Αγίου Ιωάννου». Δυνάμει της εισήγησης αυτής, η Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας, με την τελευταία υπ' αριθμ. 5/9.2.2005 γνωμοδότησή της, πρότεινε την επέκταση της ζώνης γενικής κατοικίας εκατέρωθεν της οδού Ελ. Βενιζέλου μέχρι τη συμβολή με την οδό Ν. Ζέρβα. Περαιτέρω, ο Οργανισμός Αθήνας με το υπ' αριθμ. 870/ 21.3.2005 έγγραφό του προς τον δεύτερο αιτούντα απάντησε ότι με την ανωτέρω υπ' αριθμ. 5/9.2.2005 γνωμοδότηση της Εκτελεστικής Επιτροπής ορίσθηκε η χρήση αμιγούς κατοικίας στο Ο.Τ. 123, αφού λήφθηκαν υπόψη τα δεδομένα της περιοχής και οι γενικότερες αρχές του σχεδιασμού (περιοχές αμιγούς κατοικίας στις ζώνες εν επαφή με το π.δ/γμα προστασίας του Υμηττού). Τέλος, στο από 5.7.2005 έγγραφο του Οργανισμού Αθήνας προς τη Δ/ση Νομοθετικού Έργου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αναφέρεται ως προς το τμήμα της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου, στο οποίο βρίσκεται το επίδικο οικοδομικό τετράγωνο, ότι «σε απάντηση των παραπάνω σχετικών σας γνωρίζουμε ότι, η ζώνη γενικής κατοικίας εκατέρωθεν της οδού Ελ. Βενιζέλου δεν επεκτάθηκε πέραν της οδού Ν. Ζέρβα λόγω της άμεσης γειτνίασης της οδού με τη ζώνη προστασίας του Υμηττού. Ο καθορισμός χρήσης αμιγούς κατοικίας έχει τηρηθεί σα γενική αρχή για όλα τα εν επαφή τμήματα του Δήμου με τη Ζώνη προστασίας του Υμηττού, με εξαίρεση αυτών που γειτνιάζουν με ειδική χρήση (π.χ. χώρος νεκροταφείου), όπου επιβάλλει άλλο χαρακτηρισμό ή για τον κεντρικό εμπορικό άξονα της Αγίου Ιωάννου. Στις οδούς Πατριάρχου Γρηγορίου και Νεαπόλεως, όπως φαίνεται και στο χάρτη του ΓΠΣ, η χρήση Γενικής Κατοικίας στα Ο.Τ. που γειτνιάζουν με τη ζώνη του Υμηττού καθορίσθηκε τόσο λόγω της θέσης τους έναντι του νεκροταφείου όσο και λόγω του ότι και οι δύο δρόμοι είναι δευτερεύουσες αρτηρίες σύμφωνα με το ιεραρχημένο οδικό δίκτυο του Δήμου».

8. Επειδή, με το άρθρο 24 του Συντάγματος θεσπίζεται υποχρέωση του κράτους προς ορθολογική χωροταξία και πολεοδομικό σχεδιασμό προς επίτευξη των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης. Ο καθορισμός των προσηκουσών σε κάθε περίπτωση χρήσεων γης, οι οποίες αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του πολεοδομικού σχεδιασμού, από το οποίο εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό η ποιότητα ζωής στην πόλη, πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ορθολογικό, συμφώνως προς πολεοδομικά κριτήρια και χάριν του δημοσίου συμφέροντος (πρβλ. ΣτΕ 1258/2000). Συνεπώς, ο κατά τα ανωτέρω καθορισμός των χρήσεων γης, ο οποίος δεν καθιστά αδρανή την ιδιοκτησία

σε σχέση με τον προορισμό της, δεν αποτελεί ανεπίτρεπτο περιορισμό του κατοχυρωμένου με το άρθρο 17 του Συντάγματος δικαιώματος της και ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως των αιτούντων είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί (πρβλ. ΣτΕ 443/2000 7μελής).

9. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, η συγκεκριμένη χρήση στο επίδικο οικοδομικό τετράγωνο δικαιολογείται λόγω της άμεσης γειτνίασης του με τη ζώνη προστασίας του Υμηττού, ο δε διαφορετικός χαρακτηρισμός των οδών Αγίου Ιωάννου, Πατριάρχου Γρηγορίου και Νεαπόλεως οφείλεται στο γεγονός ότι ο πρώτος μεν είναι ο κεντρικός εμπορικός άξονας του Δήμου, ενώ οι άλλες δύο οδοί αν και γειτνιάζουν προς τη ζώνη προστασίας του Υμηττού βρίσκονται απέναντι από το χώρο του νεκροταφείου και αποτελούν δευτερεύοντες οδικούς άξονες. Ενόψει των ανωτέρω, ο λόγος ακυρώσεως ότι παραβιάζεται η αρχή της ισότητας διότι στις ανωτέρω όμορες οδούς με τα ίδια χαρακτηριστικά με το επίδικο τμήμα της Ελ. Βενιζέλου προβλέπεται διαφορετική χρήση, πρέπει να απορριφθεί εφόσον οι εν λόγω οδοί δεν έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με το τμήμα της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου, επί του οποίου βρίσκεται η ιδιοκτησία των αιτούντων και συνεπώς αυτή δεν τελεί υπό τις αυτές συνθήκες με τις ευρισκόμενες στις εν λόγω οδούς ιδιοκτησίες, η διαφοροποίηση δε αυτή αιτιολογείται επαρκώς. Εξάλλου, δεδομένου ότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, προκύπτουν, κατ' αρχήν, από τα στοιχεία του φακέλου οι ειδικότεροι λόγοι χαρακτηρισμού των οδών του Δήμου Αγίας Παρασκευής και υπαγωγής τους σε συγκεκριμένη χρήση, η περαιτέρω εκτίμηση της Διοίκησης για τα ιδιαίτερα μορφολογικά και άλλα χαρακτηριστικά των οδών προκειμένου αυτές να ενταχθούν σε συγκεκριμένη χρήση, η οποία άλλωστε συνιστά κανονιστική ρύθμιση, δεν αποτελεί ως τεχνική κρίση αντικείμενο ακυρωτικού ελέγχου (πρβλ. ΣτΕ 4036/2005, 2609/2005).

10. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι μη νόμιμη, εφόσον δύο μέλη που μετείχαν στην Εκτελεστική Επιτροπή του Οργανισμού Αθήνας είναι κάτοικοι Αγίας Παρασκευής, και συνεπώς έπρεπε να είχαν εξαιρεθεί λόγω εντοπιότητας. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος προεχόντως ως αορίστως προβαλλόμενος, δεν μπορεί δε να συμπληρωθεί με το 29.5.2007 κατατεθέν στο Δικαστήριο υπόμνημα των αιτούντων.

11. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣτΕ 3180/2008

[Κοινόχρηστος χαρακτήρας εδαφικών λωρίδων που προήλθαν από κατάτμηση ιδιωτικής έκτασης]

Πρόεδρος: *Π.Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Χ. Λιάκουρας*

Δικηγόροι: *Γ. Κιαούλιας, Φερενίκη Οικονομίδου, Ξανθή Μπασάκου, Σπ. Βλαχόπουλος*

Το συμφέρον προς άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως δεν παύει να είναι έννομο από μόνο το γεγονός ότι ο αιτών φέρεται να έχει εκμεταλλευτεί την ίδια ενδεχόμενη παρανομία της προσβαλλόμενης πράξης. Ο νόμος αποβλέπει, και αρκείται, στην ύπαρξη δεσμού που επιτρέπει στον αιτούντα να αμφισβητήσει την αντικειμενική νομιμότητα της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης, προκειμένου να επιτύχει αποτέλεσμα που δεν αποδοκιμάζεται από την έννομη τάξη.

Πράξη Νομάρχη που εκδόθηκε σύμφωνα με την ειδική διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν.δ. από 17.7.1923 δεν είναι νόμιμη, διότι ο Νομάρχης δεν διαπιστώνει μετά από γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου, αν εδαφικές λωρίδες που έχουν αφεθεί στην κοινή χρήση, αφέθηκαν πριν από την 16.1.1924 ούτε αποφάινεται για τα λοιπά θέματα, για τα οποία είναι αρμόδιος. Κρίνει υπέρ της νομιμότητας της μεταβίβασης της κυριότητας γηπέδων που προήλθαν από κατάτμηση μεγαλύτερης έκτασης και υπέρ της νομιμότητας του σχηματισμού δύο κοινόχρηστων χώρων και της αναγνώρισής τους ως δρόμων σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 του ν. 720/1977, η οποία δεν είναι όμως εφαρμοστέα. Η διάταξη αυτή δεν προβλέπει την έκδοση διοικητικής πράξης που να επιτρέπει την ιδιωτική πολεοδόμηση και την κατάτμηση οικοπέδων. Ρυθμίζει ιδιοκτησιακά μόνο θέματα υπέρ του Δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και όχι πολεοδομικά ζητήματα υπέρ τρίτων ιδιωτών.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 3916/14.5.2003 απόφαση της βοηθού Νομάρχη Πειραιά (Δ 497/23.5.2003) αφενός μεν έγινε δεκτό ότι ήταν σύνομη η μεταβίβαση της κυριότητας από την Ο.Β. και τους κληρονόμους της εννέα γηπέδων, που προήλθαν από την κατάτμηση μεγαλύτερης έκτασης στη θέση «Πλάκα» εντός των ορίων του προϋφισταμένου του 1923 οικισμού Αγίας Μαρίνας Αίγινας, αφετέρου δε αναγνωρίσθηκαν δύο δρόμοι (οδός Φιλίας και Φιλίππου), που είχαν σχηματισθεί μεταξύ των παραπάνω εννέα τμημάτων ως κοινόχρηστοι χώροι. Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών άσκησε την υπ' αριθμ. 10147/18.6.2003 «ένσταση-καταγγελία», την οποία κατέθεσε στη Διεύθυνση Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχίας Πειραιά. Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε σιωπηρά από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής λόγω παρέλευσης άπρακτης της εξηκονθήμερης προθεσμίας, που τάσσεται από το άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3200/ 1955, από την περιέλευσή της στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, ο δε αιτών ενημερώθηκε σχετικά με το υπ' αριθμ. 37630/22.8.2003 έγγραφο του ίδιου Γενικού Γραμματέα. Με την υπό κρίση αίτηση, η οποία ασκήθηκε ως «αίτηση- προσφυγή», όπως συμπληρώθηκε με το από 16.1.2004 δικόγραφο προσθέτων λόγων και η οποία κατατέθηκε στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, ο αιτών ζητεί την ακύρωση της ανωτέρω νομαρχιακής πράξης καθώς και του υπ' αριθμ. 37630/22.8.2003 εγγράφου του ίδιου Γενικού Γραμματέα. Το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, με την υπ' αριθμ. 371/2005 απόφασή του, νομίμως παρέπεμψε την υπό κρίση αίτηση στο σύνολό της στο Συμβούλιο της Επικρατείας ως διαφορά από την εφαρμογή της νομοθεσίας για την πολεοδομία και τη δόμηση.

4. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την υπ' αριθμ. 1785/1985 πράξη της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχίας Πειραιά χορηγήθηκε στον παρεμβαίνοντα άδεια περιτείχισης οικοπέδου του, εμβαδού 768,8 τ.μ., το οποίο απέκτησε το 1984 κατόπιν κατάτμησης ευρύτερης ιδιοκτησίας των κληρονόμων της Ο. Β., συνολικής έκτασης 6.200 τ.μ. στη θέση «Πλάκα» στην Αγία Μαρίνα στην Αίγινα. Κατόπιν καταγγελίας του αιτούντος, οι

οικοδομικές εργασίες του παρεμβαίνοντος διακόπηκαν με την υπ' αριθμ. 785294/2155/16.1.1986 πράξη της ίδιας Διεύθυνσης, η οποία με το υπ' αριθμ. 3901011/56/17.1.1986 έγγραφό της προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αφενός μεν ανέφερε όχι «μετά από καταγγελία και υποβολή στοιχείων τίτλων και βεβαίωση κοινότητας, ότι ο δρόμος δημιουργήθηκε μετά το '80, η Υπηρεσία μας προέβη στη διακοπή των οικοπεδικών εργασιών, καθόσον το οικόπεδο δεν έχει πρόσωπο σε κοινόχρηστο χώρο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις», αφετέρου δε ζήτησε να πληροφορηθεί «εάν είναι δυνατόν να θεωρηθεί κοινόχρηστος δρόμος με την έννοια των πολεοδομικών διατάξεων αυτός που προβλέπεται σε συμβόλαιο μεταγενέστερο του 1980, με την προϋπόθεση ότι ο ιδιοκτήτης θα παραιτηθεί σήμερα των δικαιωμάτων κυριότητας επί του δρόμου με συμβολαιογραφική πράξη, εις όφελος της κοινότητας». Η Διεύθυνση Πολεοδομίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με το υπ' αριθμ. 210659/17.4.1986 έγγραφό της, ανέφερε ότι, κατά τη γνώμη της, δεν μπορεί να δημιουργηθεί κοινόχρηστος δρόμος απλά με συμβολαιογραφική πράξη από τον ιδιοκτήτη γιατί αντίκειται στο άρθρο 20 του από 17.7.1923 Ν.Δ/τος, συμπλήρωσε δε ότι η δημιουργία νέων δρόμων σε οικισμούς προϋφιστάμενους του 1923 επιτρέπεται, με την προϋπόθεση όμως ότι ακολουθείται για την έγκρισή τους η διαδικασία της περί σχεδίου πόλεων νομοθεσίας που αναφέρεται στην παρ. 4 του άρθρου 2 του από 2.3.1981 π.δ/τος. Κατόπιν αυτού, στο υπ' αριθμ. 1211/23.4.1986 έγγραφο της Διεύθυνσης Οικισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων προς τη Νομαρχία Πειραιά, με το οποίο δίνονται οδηγίες προς αυτήν, αναφέρεται ότι η εν λόγω Διεύθυνση συμφωνεί με τη Διεύθυνση Πολεοδομίας «ως προς τη δημιουργία του δρόμου που βρίσκεται μέσα στα όρια του προϋφιστάμενου πριν το 1923 οικισμού Αγίας Μαρίνας Αιγίνης». Ακολούθως, η Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχίας Πειραιά, με το υπ' αριθμ. 424183/374/7.4.1987 έγγραφό της προς το Σ.Χ.Ο.Π. Ν. Πειραιά, αναφέρει ότι κατόπιν εξέτασης των προσκομισθέντων από τον Σ. Δ. διαγραμμάτων που συνοδεύουν τη 1508/1967 δικαστική απόφαση, στα οποία εμφανίζονται τα κρίσιμα τμήματα της ιδιοκτησίας κληρονόμων Β., προκύπτει ότι, σε αυτά εμφανίζεται μόνο η περιμετρική προς τις ιδιοκτησίες αυτές οδός, οι δε δρόμοι που εμφανίζονται στο διάγραμμα που συνοδεύει το υπ' αριθμ. 11522/1.6.1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Κ. Κ., δημιουργήθηκαν μεταγενέστερα ως ιδιωτικοί δρόμοι από τον ιδιοκτήτη της έκτασης. Στο ίδιο δε έγγραφο ζητείται η απόφαση του αρμόδιου Σ.Χ.Ο.Π. σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 20 του ν.δ/τος 17.7.1923. Εν συνεχεία, το Κοινοτικό Συμβούλιο

της Κοινότητας Μεσαγρού, κατόπιν αίτησης του παρεμβαίνοντος, για την αναγνώριση δύο κοινοτικών δρόμων στην επίδικη περιοχή που παραχώρησαν με δήλωσή τους στην Κοινότητα οι ιδιοκτήτες της περιοχής Αφοί Βακαλόπουλοι, με την υπ' αριθμ. 26/1990 απόφασή του, έκρινε ότι «οι δρόμοι που εμφανίζονται στο τοπογραφικό διάγραμμα του Πολ. Μηχανικού στη θέση Πλάκα Αγίας Μαρίνας, είναι στην κοινή χρήση από το 1980, διευκολύνουν την διέλευση των λουομένων προς την πλαζ, καθώς και τροχοφόρα οχήματα τροφοδοσίας ξενοδοχείων της περιοχής. Για τους παραπάνω λόγους θεωρούνται απαραίτητοι για τον οικισμό». Η ίδια Κοινότητα, με την υπ' αριθμ. 99/1990 απόφασή της αποδέχθηκε την υπ' αριθμ. 9316/14.6.1990 δήλωση της συμβολαιογράφου Αίγινας Γ. Ψ., με την οποία οι αδελφοί Β. αναγνώρισαν και επικύρωσαν την άτυπη δωρεά της μητέρας τους, με την οποία παραχώρησε στην Κοινότητα Μεσαγρού τμήματα γης, τα οποία χρησιμοποιούσαν οι οικιστές Αγίας Μαρίνας για τη διέλευσή τους και τα οποία έχουν γίνει δρόμοι, αναγνωρίζει τους δρόμους αυτούς ως κοινόχρηστους και τους ονοματοθετεί ως οδούς «Φιλίας» και «Πλάκας». Η ανωτέρω απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Μεσαγρού, κατόπιν σχετικής προσφυγής του αιτούντος, ακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 24967/21.9.1990 απόφαση του Νομάρχη Πειραιά με την αιτιολογία ότι δεν μπορεί να δημιουργηθεί κοινόχρηστος δρόμος απλά με συμβολαιογραφική πράξη από τον ιδιοκτήτη γιατί αντίκειται στο άρθρο 20 του από 17.7.1923 ν.δ., η δε ονομασία οδών απαιτεί πλήρως αιτιολογημένη απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου. Ακολουθώντας, το Κοινοτικό Συμβούλιο Μεσαγρού με την υπ' αριθμ. 54/1992 απόφασή του ενέκρινε και έδωσε ονομασίες σε οδούς και πλατείες της Κοινότητας, μεταξύ των οποίων και στις δύο επίδικες οδούς. Εν συνεχεία, ο Πρόεδρος της προαναφερόμενης Κοινότητας με την από 20.7.1995 βεβαίωσή του βεβαιώνει ότι η μία εκ των επιδίκων οδών ονομάστηκε οδός Φιλίππου με την 54/1992 απόφαση του οικείου Κοινοτικού Συμβουλίου, ότι είναι κοινόχρηστη, τσιμεντοστρωμένη, ηλεκτροφωτίζεται από στύλους της ΔΕΗ και δημιουργήθηκε με την ανέγερση οικοδομών από το 1980 περίπου και με την υπ' αριθμ. 9316/14.6.1990 δήλωση κληρονόμων Β., με την οποία αναγνώρισαν την άτυπη δωρεά της μητέρας τους προς την Κοινότητα Μεσαγρού περί παραχώρησης των τμημάτων αυτών στην κοινή χρήση ως δρόμων στην περιοχή αυτή. Ακολούθησε η χορήγηση στον ήδη παρεμβαίνοντα της υπ' αριθμ. 810/13.12.2000 οικοδομικής άδειας για την ανέγερση ισογείου με υπόγειο κτιρίου εστίασης στον οικισμό Αγίας Μαρίνας στην Αίγινα και επί της οδού Φιλίας. Κατόπιν καταγγελιών του αιτούντος, με την υπ' αριθμ. 2340/15.2.2001 απόφαση του Διευθυντή της αρμόδιας Πολεοδομίας της Νομαρχίας Πειραιά ανακλήθηκε η ανωτέρω οικοδομική άδεια, με την εξής αιτιολογία: κατά τον

παρεμπίπτοντα έλεγχο τίτλων που ασκήσαμε, διαπιστώσαμε ότι το οικόπεδο ιδιοκτησίας Σ. Δ. ... ασχέτως εάν κέκτηται τις προϋποθέσεις της κατά παρέκκλιση αρτιότητας δημιουργήθηκε κατά παράβαση του άρθρου 20 του από 17.7.1923 νομοθετικού διατάγματος». Κατόπιν τούτων αποφασίσθηκε η συγκρότηση άτυπης επιτροπής για την τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 6 του ν. 2690/1999, κλήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι να εκφράσουν τις απόψεις τους και, τελικά, την 10.7.2001 συντάχθηκε η σχετική απόφαση της προαναφερόμενης άτυπης επιτροπής. Η απόφαση αυτή αφενός μεν προέβη σε παρεμπίπτουσα κρίση επί της ουσίας του θέματος, σύμφωνα με την οποία, αν και τα επίδικα τμήματα γης δεν χαρακτηρίστηκαν κοινόχρηστοι δρόμοι κατά τη διαδικασία της διάταξης του άρθρου 20 του ν.δ. του 1923, εντούτοις έχουν από το έτος 1980 κοινόχρηστο χαρακτήρα βάσει της υφιστάμενης κατάστασης, της συμβολαιογραφικής δήλωσης των ιδιοκτητών τους περί άτυπης δωρεάς αυτών στην Κοινότητα Μεσαγρού και της διάταξης του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 720/1977, αφετέρου δε πρότεινε τη διατήρηση της διακοπής των κρίσιμων οικοδομικών εργασιών διότι το ζήτημα αυτό πρέπει πρώτα να επιλυθεί από τα πολιτικά δικαστήρια. Κατόπιν αυτού, με την υπ' αριθμ. 10915/17.7.2001 απόφαση της Δ/σης Πολεοδομίας της Νομαρχίας Πειραιά διατάχθηκε η συνέχιση των οικοδομικών εργασιών που είχαν διακοπεί. Ακολουθώντας, και μετά από συνεχή αλληλογραφία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, το Τμήμα Χορήγησης Αδειών της Διεύθυνσης Πολεοδομίας αφενός μεν προέβη σε εκ νέου διακοπή των οικοδομικών εργασιών με την υπ' αριθμ. Π14912/902/01/1.2.2002 πράξη του, αφετέρου δε με σχετικό έγγραφο του απέστειλε στο οικείο ΣΧΟΠ της Νομαρχίας φάκελο για να γνωμοδοτήσει πριν από την έκδοση απόφασης του Νομάρχη σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 4 του από 17.7.1923 Ν. Δ/τος, σχετικά με το σύννομο ή μη της μεταβίβασης της κυριότητας γηπέδων, επί των οποίων ο ιδιοκτήτης σχημάτισε ή αναγνώρισε ή επιδιώκει τον σχηματισμό κοινόχρηστων χώρων. Εν συνεχεία, και ενώ εκκρεμούσε η ανωτέρω σχετική διαδικασία, και κατόπιν ανάμειξης και το Συνηγόρου του Πολίτη, διατάχθηκε η διενέργεια επιθεώρησης από το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, με θέμα τη νομιμότητα κατάτμησης και μεταβίβασης έκτασης στην επίδικη θέση, τη νομιμότητα σχηματισμού κοινόχρηστων χώρων και τη νομιμότητα έκδοσης όλων των οικοδομικών αδειών στην έκταση αυτή μετά την κατάτμησή της. Μεταξύ των συμπερασμάτων της έκθεσης ελέγχου που συνέταξε το ανωτέρω Σώμα Επιθεωρητών είναι ότι, μετά τη συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς των λωρίδων γης από τους ιδιοκτήτες τους προς την Κοινότητα Μεσαγρού, είναι εφαρμοστέο το άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 720/1977 (άρθρο 419 του ΚΒΠΝ) και συνεπώς οι εν λόγω λωρίδες γης

είναι κοινόχρηστοι χώροι νομίμως υφιστάμενοι. Εισηγήση δε με το ίδιο περιεχόμενο κοινοποιήθηκε και στο ΣΧΟΠ της Νομαρχίας Πειραιά, το οποίο με την υπ' αριθμ. 6/6.3.2003 γνωμοδότησή του συμφώνησε με την εν λόγω εισήγηση. Κατόπιν των ανωτέρω, εκδόθηκε η πρώτη προβαλλόμενη πράξη του Βοηθού Νομάρχη Πειραιά, με την οποία, αφενός μεν έγινε δεκτό ότι ήταν σύνομη η μεταβίβαση της κυριότητας από την Ο. Β. και τους κληρονόμους της εννέα γηπέδων, που προήλθαν από την κατάτμηση μεγαλύτερης έκτασης στη θέση «Πλάκα» εντός των ορίων του προϋφισταμένου του 1923 οικισμού Αγίας Μαρίνας Αίγινας, αφετέρου δε αναγνωρίστηκαν δύο δρόμοι (οδός Φιλίας και Φιλίππου), που είχαν σχηματισθεί μεταξύ των παραπάνω εννέα τμημάτων ως κοινόχρηστοι χώροι. Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών άσκησε την υπ' αριθμ. 10147/18.6.2003 «ένσταση-καταγγελία», την οποία κατέθεσε στη Διεύθυνση Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της Νομαρχίας Πειραιά. Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε σιωπηρά από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής λόγω παρέλευσης άπρακτης της εξηκονθήμερης προθεσμίας, που τάσσεται από το άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3200/1955, από την περιέλευσή της στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής. Κατά των πράξεων αυτών ασκεί ο αιτών την υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως.

5. Επειδή, η δεύτερη προβαλλόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, με την οποία ενημερώθηκε ο αιτών ότι η προσφυγή του απορρίφθηκε λόγω παρέλευσης εξήντα ημερών από την άσκηση της χωρίς να εκδοθεί απόφαση, απαραδέκτως προσβάλλεται ως μη εκτελεστή πράξη. Πρέπει να θεωρηθεί, όμως, συμπροσβαλλόμενη η σιωπηρή απόρριψη της προσφυγής του αιτούντος από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.

6. Επειδή, ο αιτών, ο οποίος φέρεται ως ιδιοκτήτης ξενοδοχείου επί ακινήτου ομόρου με το οικόπεδο του παρεμβαίνοντος, με έννομο συμφέρον ασκεί την υπό κρίση αίτηση, δεδομένου ότι με την προβαλλόμενη πράξη του Νομάρχη Πειραιά αναγνωρίζεται ο κοινόχρηστος χαρακτήρας των οδών που περιβάλλουν το εν λόγω οικόπεδο και επιτρέπεται με τον τρόπο αυτό η ανοικοδόμησή του, επιφέροντας βλάβη στο υφιστάμενο όμορο ακίνητο του αιτούντος. Το έννομο δε συμφέρον του αιτούντος δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, και αυτός ανήγειρε την οικοδομή του δυνάμει οικοδομικής άδειας, η οποία, αφορά μεν οικόπεδο με πρόσωπο και σε άλλο κοινόχρηστο δρόμο, για την έκδοσή της, όμως, και προκειμένου να συντρέξουν όλες οι, κατά το χρόνο έκδοσης της προϋποθέσεις

αρτιότητας, χρησιμοποιήθηκε και ο μη αμφισβητηθείς τότε κοινόχρηστος χαρακτήρας μίας εκ των επιδίκων οδών. Και τούτο διότι, κατά την έννοια του άρθρου 47 παρ. 1 του π. δ/τος 18/1989, το συμφέρον προς άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως δεν παύει να είναι έννομο από μόνο το γεγονός ότι ο αιτών φέρεται να έχει εκμεταλλευτεί σε προγενέστερο χρόνο την ίδια ενδεχόμενη παρανομία της προσβαλλόμενης πράξης. Ο νόμος αποβλέπει, και αρκείται, στην ύπαρξη δεσμού που επιτρέπει στον αιτούντα να αμφισβητήσει την αντικειμενική νομιμότητα της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης, προκειμένου να επιτύχει αποτέλεσμα που καθ' εαυτό δεν αποδοκιμάζεται από την έννομη τάξη. Η θεραπεία της τυχόν παρανομίας της νομικής κατάστασης του αιτούντος δεν επέρχεται με τη στέρηση του εννόμου συμφέροντος προς άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως αλλά με την δυνατότητα της διοίκησης να επιβάλλει την άρση της παράβασης. Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση, συμφέρον στηριζόμενο σε ισχύουσα διοικητική πράξη είναι πάντοτε και εξ ορισμού έννομο, αφού διοικητική πράξη που δεν ανακλήθηκε ή ακυρώθηκε παράγει, κατά γενικό κανόνα, όλα τα έννομα αποτελέσματα της, μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα του δικαιούχου να αξιώσει την επέλευση όλων των έννομων συνεπειών που απορρέουν από την ύπαρξή της. Ο έλεγχος δε της νομιμότητας της διοικητικής πράξης, στην οποία ο αιτών στηρίζει το έννομο συμφέρον του, θα συνιστούσε ανεπίτρεπτο παρεμπόπτοντα έλεγχο του κύρους της και θα δημιουργούσε, κατ' αποτέλεσμα, μία άλλη δίκη εντός του πλαισίου της κυρίας δίκης που και δικονομικώς δυσχερής είναι και διεξάγεται χωρίς την τήρηση στοιχειωδών δικονομικών προϋποθέσεων για τον αιτούντα, ενόψει και της αυτεπάγγελτης έρευνας της συνδρομής του εννόμου συμφέροντος (πρβλ. ΣΤΕ 3095/2001 Ολ, 173/1998 Ολ.). Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, ανεξαρτήτως ότι η ενδεχόμενη ωφέλεια του αιτούντος από την προσβαλλόμενη πράξη δεν αποκλείει και την εξ αυτής βλάβη του, η εν λόγω ωφέλεια καθώς και οι προκαλούμενες, ενδεχομένως σε αυτόν έννομες συνέπειες της τυχόν ακύρωσής της (παράνομη η μεταβίβαση σε αυτόν του οικοπέδου, ακυρότητα της οικοδομικής του άδειας) δεν μπορούν, ενόψει των ανωτέρω, να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικότερου ελέγχου στο παρόν στάδιο εξέτασης του εννόμου συμφέροντος του αιτούντος. Επομένως, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος ισχυρισμός του παρεμβαίνοντος και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών-Πειραιά είναι αβάσιμος.

7. Επειδή, στο άρθρο 411 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (π.δ. της 14.7.1999 - Δ 580), το οποίο κωδικοποίησε το άρθρο 20 του Ν.Δ. της 17.7.1923 «περί σχεδίων πόλεων» (ΦΕΚ 228 Α΄) ορίζονται τα εξής: "1. Δεν επιτρέπεται

οιαδήποτε μεταβίβαση της κυριότητας μέρους ή του όλου γηπέδου, στο οποίο ο ιδιοκτήτης σχημάτισε ή αναγνώρισε κοινόχρηστους χώρους που τυχόν σχηματίστηκαν χωρίς τη θέληση του (ιδιωτικές οδούς, πλατείες κ.λπ.) ή δεν τους σχημάτισε ούτε τους αναγνώρισε αλλά επιδιώκει το σχηματισμό ή την αναγνώρισή τους με τη μεταβίβαση αυτή. Στην έννοια του σχηματισμού κοινοχρήστων χώρων περιλαμβάνεται ο περιορισμός ή η παραίτηση δικαιωμάτων στα παραπάνω γήπεδα που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, με ιδιωτική πρωτοβουλία ή συμφωνία με σκοπό τον άμεσο ή έμμεσο σχηματισμό των χώρων αυτών. Κάθε μεταβίβαση της κυριότητας που γίνεται κατά παράβαση των παραπάνω διατάξεων είναι αυτοδικαίως άκυρη. Η διάταξη αυτή περί ακυρότητας ισχύει και αν ακόμη δεν έχει γίνει σε κάποια επίσημη πράξη σαφής μνεία του σχηματισμού των παραπάνω κοινοχρήστων χώρων αλλ' εμμέσως προκύπτει από ας μεταβιβάσεις που έγιναν ότι αυτές έχουν σκοπό το σχηματισμό των χώρων αυτών και εν γένει την εφαρμογή ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας. 2. Για τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων γήπεδα επιτρέπεται, με ορισμένες προϋποθέσεις και όρους, η παρέκκλιση από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου μέχρι οποιουδήποτε βαθμού. Τα σχετικά με την παρέκκλιση και τις προϋποθέσεις και όρους αυτής κανονίζονται με π. δ/τα, που εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη του ΚΣΧΟΠ εφάπαξ για κάθε πόλη, κώμη κ.λπ. ή για κάθε τμήμα τους ή για κάθε ειδική περίπτωση. 3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δεν ισχύουν προκειμένου περί γηπέδων που καλλιεργούνται και βρίσκονται εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων πόλεων, στα οποία σχηματίζονται ιδιωτικές οδοί για μεταφορά των προϊόντων, εφόσον εκ των πραγμάτων προκύπτει ότι ο σχηματισμός τους έχει σκοπό μόνο τη μεταφορά αυτή και όχι την εφαρμογή ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας και τη βάσει αυτού κατάτμηση των γηπέδων σε μικρά τμήματα. Επίσης δεν ισχύουν οι διατάξεις της ίδιας παραγράφου 1: α) για κάθε περαιτέρω μεταβίβαση της κυριότητας γηπέδων, των οποίων έχει ήδη αυτή μεταβιβασθεί κατά παράβαση των διατάξεων της παραπάνω παραγράφου, πριν από την ημερομηνία που ορίζεται στην παράγραφο 5, εφ' όσον δεν επέρχεται αύξηση της επιφάνειας των κοινοχρήστων χώρων που σχηματίστηκαν με ιδιωτική πρωτοβουλία πριν την ημερομηνία αυτή, και β) Ως προς τα εντός των εγκεκριμένων σχεδίων των πόλεων κ.λπ. γήπεδα, στα οποία σχηματίσθησαν με ιδιωτική πρωτοβουλία, πριν από την οριζόμενη ημερομηνία, κοινόχρηστοι χώροι (ιδιωτικές οδοί κ.λπ.), εφ' όσον η κυριότητα τμημάτων των γηπέδων αυτών μεταβιβάσθηκε ήδη πριν από την ημερομηνία αυτή και δεν έχει γίνει μεταγενέστερη αύξηση των κοινοχρήστων χώρων που σχηματίστηκαν αρχικά. 4. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αποφαινεται ύστερα από

γνώμη του ΚΣΧΟΠ για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου, άν η μεταβίβαση της κυριότητας γηπέδου έγινε με σκοπό το σχηματισμό σε αυτό κοινοχρήστων χώρων και εν γένει την εφαρμογή ιδιωτικού σχεδίου ρυμοτομίας ή για απλή μεταφορά προϊόντων, αν έχει γίνει ή όχι αύξηση της έκτασης ίων κοινοχρήστων αυτών χώρων και ποια είναι η θέση και η έκταση αυτών και ειδικότερα πότε υπάρχει περίπτωση εφαρμογής των εξαιρέσεων α' και β' της προηγούμενης παραγράφου. Σε περίπτωση ενστάσεων των ενδιαφερομένων ο Υπουργός μπορεί να αναθεωρήσει την αρχική απόφαση του μόνο μία φορά. Περίληψη των παραπάνω αποφάσεων του Υπουργού και της σχετικής γνωμοδότησης του ΚΣΧΟΠ δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως". Εξάλλου, στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 720/1977, όπως κωδικοποιήθηκε με το άρθρο 419 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας ορίζεται ότι: «1. Απαγορεύσεις και περιορισμοί εκ των κειμένων εν γένει διατάξεων, περί την μεταβίβασιν ακινήτων ή τμημάτων αυτών μετά κτισμάτων ή μη, κειμένων εντός ή εκτός εγκεκριμένου σχεδίου, (εντός ή εκτός ζώνης) δεν ισχύουν προκειμένου περί αγοράς αυτών υπό του Δημοσίου ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή λοιπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή δωρεάς προς αυτά».

8. Επειδή, όπως έχει κριθεί, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 20 του Ν.Δ. της 17-7/16-8-1923, οι οποίες αποσκοπούν στην παρεμπόδιση της δημιουργίας ιδιωτικών σχεδίων ρυμοτομίας, απαγορεύεται να σχηματίζονται εντός των σχεδίων πόλεων κοινόχρηστοι χώροι από ιδιωτική βούληση. Κατ' εξαίρεση, όμως, από τον κανόνα αυτό, ο νομοθέτης ανέχεται την διατήρηση κοινοχρήστων χώρων που δημιουργήθηκαν με ιδιωτική βούληση πριν από την έναρξη ισχύος του παραπάνω άρθρου, δηλαδή πριν από την 16-1-1924 (β.δ. από 4-1-1924, ΦΕΚ Α' 8/ 16-1-1924). Οι κοινόχρηστοι αυτοί χώροι αναγνωρίζονται ως υφιστάμενοι, για την εφαρμογή γενικώς της πολεοδομικής νομοθεσίας, παράλληλα με τους προβλεπόμενους από το οικείο ρυμοτομικό σχέδιο, έως ότου καταργηθούν με τη νόμιμη διαδικασία, ενώ με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου θεσπίζεται αρμοδιότητα του Υπουργού Συγκοινωνιών (μετέπειτα του Υπουργού Δημοσίων Έργων και ήδη του οικείου Νομάρχη) να διαπιστώνει, μετά από γνώμη του αρμοδίου Συμβουλίου, κατά πόσον εδαφική λωρίδα έχει πράγματι αφεθεί στην κοινή χρήση, πριν από την παραπάνω ημερομηνία (πρβλ. ΣτΕ 966/2006, 5211/1997, 1352/1991, 4360/1987).

9. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την προσβαλλόμενη πράξη του

Νομάρχη Πειραιά, κατ' εφαρμογή της προαναφερόμενης διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν.δ. από 17.7.1923, αποφασίσθηκαν τα εξής: «α) υπέρ του σύννομου της μεταβίβασης της κυριότητας γηπέδων, που δημιουργήθηκαν από την κατάτμηση έκτασης σε εννέα (9) τμήματα και τα οποία μεταβιβάστηκαν από την κ. Ο. χήρα Γ. Β. και τους κληρονόμους αυτής, β) υπέρ της νομιμότητας του σχηματισμού των δύο κοινοχρήστων χώρων και της αναγνώρισης των δρόμων με την έννοια του άρθρου 2 παρ. 2 και 4 του ν. 1577/1985, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο συνημμένο σχεδιάγραμμα του Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχ/κού κ. Γ. Σ., που συντάχθηκε τον Απρίλιο του 1980 και συνόδευε τους τίτλους ιδιοκτησίας..». Όπως δε προκύπτει, τόσο από το προοίμιο της προσβαλλόμενης πράξης όσο και από τα προαναφερόμενα στοιχεία του φακέλου, η κρίση αυτή περί του κοινόχρηστου χαρακτήρα των ανωτέρω δύο εδαφικών λωρίδων στηρίχθηκε και στη διάταξη του άρθρου 6 του ν. 720/1977. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η προσβαλλόμενη πράξη, που εκδόθηκε δυνάμει της ειδικής διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 20 του ν.δ. από 17.7.1923, δεν είναι νόμιμη, διότι ο Νομάρχης Πειραιά δεν διαπιστώνει, όπως προβλέπει η διάταξη αυτή, μετά από γνώμη του αρμοδίου Συμβουλίου, αν οι επίδικες εδαφικές λωρίδες έχουν πράγματι αφεθεί στην κοινή χρήση, πριν από την 16-1-1924, ούτε αποφαίνεται επί των λοιπών θεμάτων για τα οποία είναι αρμόδιος σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη της παρ. 4 , αλλά κρίνει υπέρ της νομιμότητας της μεταβίβασης της κυριότητας των ανωτέρω γηπέδων και υπέρ της νομιμότητας του σχηματισμού των δύο κοινοχρήστων χώρων και της αναγνώρισης τους ως δρόμων δυνάμει της διάταξης του άρθρου 6 του ν. 720/1977, η οποία δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω, διότι, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, αφενός μεν δεν προβλέπει την έκδοση συγκεκριμένης διοικητικής πράξης που να επιτρέπει την ιδιωτική πολεοδόμηση και την κατάτμηση οικοπέδων, αφετέρου δε ρυθμίζει ιδιοκτησιακά μόνο θέματα υπέρ του Δημοσίου, Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και όχι μέσω αυτών πολεοδομικά ζητήματα υπέρ τρίτων ιδιωτών, φυσικών ή νομικών προσώπων. Για το λόγο αυτό που προβάλλεται βασίμως πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως και να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες πράξεις.

ΣΤΕ 3168/2008

[Παράταση λειτουργίας λατομείων εκτός λατομικών περιοχών]

Πρόεδρος: *Π.Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Θ. Αραβάνης*

Δικηγόροι: *Εμμ. Γιαννακάκης, Παρ. Χρυσσοστομίδης*

Δεν επιτρέπεται με χωροταξική ή άλλη κανονιστική ρύθμιση να προβλεφθεί η δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών υπό όρους και προϋποθέσεις που έρχονται σε αντίθεση με το σύστημα που καθιερώνει ο ν. 1428/1983, όπως ισχύει, με τις κριθείσες ως συνταγματικές διατάξεις του, και μάλιστα ρυθμίσεις που προβλέπουν διαφορετική αφετηρία και διαφορετικό απώτατο χρονικό όριο λειτουργίας των εν λόγω λατομείων.

Η προσβαλλόμενη ρύθμιση, με την οποία, όπως προεκτέθηκε, παρατείνεται η λειτουργία όλων γενικά των λατομείων που λειτουργούσαν βάσει άδειας εκτός λατομικών περιοχών για μία δεκαετία από την έναρξη ισχύος της, δηλαδή μέχρι τις 20.9.2009, ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης της λειτουργίας τους και του χρόνου λήξεως της άδεια τους, δεν είναι νόμιμη.

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή, ο ν. 360/1976 «Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος» (Α' 151), όπως ίσχυε πριν την κατάργηση του με το άρθρο 18 παραγρ. 3 του ν. 2742/1999 (Α'

207/7.10.1999), στην παραγρ. 1 του άρθρου 3 όριζε ότι συνιστάται Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος [ΕΣΧΠ], αποτελούμενο από τον Πρωθυπουργό και τους εκεί μνημονευόμενους υπουργούς, στην δε παραγρ. 3 του ίδιου άρθρου ότι στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου ανήκει, μεταξύ άλλων, η έγκριση των Χωροταξικών Σχεδίων και των Σχεδίων Προγραμμάτων Προστασίας του Περιβάλλοντος (περίπτ. γ'). Κατ' επίκληση της διατάξεως αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθ. 16/23.9.1981 απόφαση του ΕΣΧΠ (Β' 654), με την οποία εγκρίθηκε το σύστημα οργάνωσης των οικιστικών περιοχών του πολεοδομικού συγκροτήματος του Ηρακλείου Κρήτης και της ευρύτερης περιοχής του. Στη συνέχεια, με τη διάταξη του άρθρου 23 παραγρ. 9 εδάφ. τελευταίο του ν. 2300/1995 (Α' 69) ορίσθηκε ότι η απόφαση 16/1981 του ΕΣΧΠ δύναται να τροποποιείται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μετά από γνώμη του οικείου νομαρχιακού συμβουλίου. Κατ' επίκληση της τελευταίας διατάξεως εκδόθηκε η υπ' αριθ. 22292/4915/6.9.1999 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Β' 1768/20.9.1999), με την οποία τροποποιήθηκε η απόφαση 16/1981 του ΕΣΧΠ. Με την τροποποιητική απόφαση καθορίσθηκαν, μεταξύ άλλων, περιοχές με αριθμούς 1 έως 13, στις οποίες επιτρέπεται η εγκατάσταση βιομηχανιών και βιοτεχνιών (παραγρ. 1 περίπτ. Α) και οριοθετήθηκαν ζώνες με στοιχεία Α έως Δ, στις οποίες επιτρέπονται διάφορες χρήσεις υπό όρους (περίπτ. Β της ίδιας παραγρ. 1). Ειδικότερα, στη διάταξη της περίπτ. Β στοιχ. 6 εδάφιο τρίτο της απόφασης αυτής ορίζεται ότι: *«Επίσης στις ως άνω ζώνες νομίμως λειτουργούντα, λατομεία αδρανών υλικών συνεχίζουν την λειτουργία τους για μία 10ετία, μετά την παρέλευση της οποίας οφείλουν να απομακρυνθούν και να αποκαταστήσουν περιβαλλοντικά τον χώρο που κατείχαν»*. Η ρύθμιση αυτή ισχύει, σύμφωνα με την παραγρ. 2 της εν λόγω αποφάσεως, από τη δημοσίευση της στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (20.9.1999). Με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (2680533-34/1999 διπλότυπα της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 1966124/1999 γραμμάτιο παραβόλου), η αιτούσα εταιρεία ζητεί την ακύρωση της τελευταίας αυτής διατάξεως της κοινής υπουργικής αποφάσεως 22292/1999.

2. Επειδή, η αίτηση ασκείται εμπροθέσμως και με έννομο συμφέρον από την αιτούσα εταιρεία, η οποία φέρεται ότι ασκεί λατομική δραστηριότητα εντός καθορισμένης λατομικής περιοχής και προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη πράξη, κατά το πληττόμενο μέρος της, ευνοεί ανταγωνιστικές της επιχειρήσεις, διότι επιτρέπει τη συνέχιση της λειτουργίας τους εκτός λατομικών

περιοχών.

3. Επειδή, κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 23 παρ. 9 του ν. 2300/1995, η υπουργική απόφαση περί τροποποίησης της αποφάσεως 16/1981 του ΕΣΧΠ, η οποία επέχει θέση χωροταξικού σχεδίου (ΣΕ 1030/04), πρέπει να συνοδεύεται από ειδική μελέτη με την οποία θα τεκμηριώνονται οι εισαγόμενες ρυθμίσεις, και η οποία θα λαμβάνει υπόψη και θα αξιολογεί, ιδίως, τον οικιστικό ιστό του πολεοδομικού συγκροτήματος του Ηρακλείου και της ευρύτερης περιοχής του, τις τάσεις δημογραφικής εξελίξεως και αναπτύξεως της περιοχής, τη διάταξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο χώρο, την ισορροπία των χρήσεων γης και τα όρια κορεσμού της περιοχής. την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της γεωργικής γης και των φυσικών πόρων γενικά (βλ. ΠΕ 5/04, 254/03).

4. Επειδή, εξ άλλου, όπως έχει κριθεί (ΣΕ Ολομ. 1569/05, 705/06 κ.ά.), από το συνδυασμό των άρθρων 24, 79 παραγρ. 8 και 106 παρ. 1 του Συντάγματος προκύπτει ότι ο ανατιθέμενος στην Πολιτεία χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει να διασφαλίζει την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, τους άριστους δυνατούς όρους διαβίωσης του πληθυσμού και την οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (βιώσιμη ανάπτυξη), ουσιώδης όρος της οποίας είναι ο ολοκληρωμένος, ορθολογικός χωροταξικός σχεδιασμός, μέχρι την ολοκλήρωση του οποίου είναι ανεκτός και ο μερικός, χωρικός ή τομιακός, χωροταξικός σχεδιασμός. Από την αρχή δε της βιώσιμης ανάπτυξης απορρέει η υποχρέωση σχεδιασμού και προγραμματισμού για την εξόρυξη πρώτων υλών και αδρανών υλικών, ώστε να εξασφαλίζεται αφ' ενός μεν η μείωση των δυσμενών για το περιβάλλον επιπτώσεων και ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, στην οποία αναπτύσσεται η σχετική δραστηριότητα, αφ' ετέρου δε η ορθολογική και με φειδώ εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Εξειδικεύοντας τη συνταγματική αυτή επιταγή, ο ν. 1428/1984 (Α' 43), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τον ν. 2115/1993 (Α' 15), προέβλεψε την υποχρέωση καθορισμού λατομικών περιοχών σε κάθε νομό της Χώρας με απόφαση του οικείου Νομάρχη, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος από την ισχύ του ν. 1428/84, το οποίο δεν υπερβαίνει τα εύλογα για κάθε περίπτωση όρια, και επέτρεψε την εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών, κατ' αρχήν, μόνο στις περιοχές αυτές (βλ. άρθρα 1, 3 παρ. 3 και 8 παραγρ. 1 και 2 περιπτ. α', β' και γ' του ν. 1428/84, όπως ισχύει), όρισε δε περιοριστικά τις εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες είναι

επιτρεπτή η εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικής περιοχής (άρθ. 8 παρ. 2 αυτού), δεδομένου ότι η τυχόν αδράνεια, για μεγάλο χρονικό διάστημα, της Διοικήσεως να καθορίσει λατομικές ζώνες και η συνέχιση της λειτουργίας λατομείων εκτός ζώνης αντίκειται ευθέως στο σκοπό του νομοθέτη, αφού θα είχε ως αποτέλεσμα να αναιρεθεί κατ' ουσίαν το σύστημα καθορισμού ζωνών που καθιερώθηκε με τον ως άνω νόμο. Εξ άλλου, με τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 1428/84, προ της καταργήσεως του άρθρου αυτού με το άρθρο 24 του ν. 2115/93, προβλέφθηκε, θεμιτώς κατ' αρχήν και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η δια πράξεως του νομάρχη κατ' εξαίρεση δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας λατομείων, που λειτουργούσαν με νόμιμη άδεια κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού, με απώτατο πάντως χρονικό όριο το έτος 2004, ενώ κρίθηκαν αντισυνταγματικές οι διατάξεις του άρθρου 20 παραγρ. 2, 3 και 4 του νεώτερου ν. 2115/93, με τις οποίες επεκτάθηκε χρονικώς το ανωτέρω μεταβατικό καθεστώς, διότι με τον τρόπο αυτό αναιρείται κατ' ουσίαν το σύστημα του νόμου για τη δημιουργία λατομικών περιοχών, κατά παράβαση της συνταγματικής αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΕ 1569/05 Ολομ., σκ. 14, 705/06 Ολομ., σκ. 15). Τούτων παρέπεται ότι δεν επιτρέπεται με χωροταξική ή άλλη κανονιστική ρύθμιση να προβλεφθεί η δυνατότητα συνέχισης της λειτουργίας λατομείων αδρανών υλικών εκτός λατομικών περιοχών υπό όρους και προϋποθέσεις που έρχονται σε αντίθεση με το σύστημα που καθιερώνει ο ν. 1428/1983, όπως ισχύει, με τις κριθείσες ως συνταγματικές διατάξεις του, και μάλιστα ρυθμίσεις που προβλέπουν διαφορετική αφετηρία και διαφορετικό απώτατο χρονικό όριο λειτουργίας των εν λόγω λατομείων.

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η προσβαλλόμενη απόφαση ερείδεται στην από Απριλίου 1996 μελέτη του πολιτικού μηχανικού Γ. Αλεξάκη με τίτλο «Μελέτη χωροταξικών κατευθύνσεων τροποποίησης της απόφασης 16/81 του ΕΣΧΠ», η οποία συνετάγη κατόπιν αναθέσεως της Περιφέρειας Κρήτης. Στο τεύχος Α, κεφάλαιο 14.7 της μελέτης αυτής καταγράφονται τα λατομεία αδρανών υλικών του Νομού Ηρακλείου που λειτουργούν εκτός λατομικών περιοχών (παραγρ. Α'), καθώς και αυτά που λειτουργούν εντός των λατομικών περιοχών που καθορίστηκαν με την απόφαση 29771/11.1.1985 του Νομάρχη Ηρακλείου (ΦΕΚ Β' 93/85), περαιτέρω δε με την «Πρόταση» που ακολουθεί προτείνεται η λήψη ορισμένων μέτρων για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος των παλαιών λατομείων, τα οποία είχαν ήδη σταματήσει να λειτουργούν. Περαιτέρω, με το έγγραφο 374/9005/25.5.1988 της Δ/σης Βιομηχανικής Χωροθεσίας και Περιβάλλοντος του Υπουργείου

Ανάπτυξης, με το οποίο η υπηρεσία αυτή γνωμοδότησε επί της προαναφερθείσας μελέτης χωροταξικών κατευθύνσεων, μεταφέρεται, παρεμπιπτόντως, και η θέση της αρμόδιας για θέματα λατομικών δραστηριοτήτων Δ/σης Λατομείων της Γεν. Γραμματείας Ενέργειας του ίδιου Υπουργείου, η οποία είναι ότι «... πρέπει να περιληφθεί στην τροποποιητική απόφαση διάταξη, η οποία αφενός να παρέχει τη δυνατότητα διατήρησης των υφιστάμενων λατομικών δραστηριοτήτων και αφετέρου να προβλέπει τη δυνατότητα καθορισμού και νέων περιοχών, υπό τους περιορισμούς φυσικά που περιέχει η αυστηρή νομοθεσία περί λατομείων. Σε κάθε όμως, περίπτωση και χωρίς περαιτέρω εξέταση, προτείνεται η απαγόρευση χωροθέτησης λατομείων και λατομικών περιοχών στις ζώνες Α και Β της μελέτης». Τέλος, στο έγγραφο 3167/588/10.2.1999 της Γενικής Δ/σης Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ εκφράζεται η άποψη ότι η υπό έκδοση υπουργική απόφαση πρέπει να διαλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ότι «Νομίμως λειτουργούντα λατομεία αδρανών υλικών στην περιοχή 12 [περιοχή Χερσονήσου] συνεχίζουν τη λειτουργία τους για μια 10ετία, μετά την παρέλευση της οποίας οφείλουν να απομακρυνθούν και να αποκαταστήσουν περιβαλλοντικά το χώρο που κατείχαν».

6. Επειδή, με τα ανωτέρω δεδομένα η προσβαλλόμενη ρύθμιση, με την οποία, όπως προεκτέθηκε, παρατείνεται η λειτουργία όλων συλλήβδην των λατομείων που λειτουργούσαν βάσει άδειας εκτός λατομικών περιοχών για μία δεκαετία από την έναρξη ισχύος της, δηλαδή μέχρι τις 20.9.2009, ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης της λειτουργίας τους και του χρόνου λήξεως της άδεια τους, δεν είναι νόμιμη και πρέπει να ακυρωθεί, προεχόντως διότι αντίκειται στο σύστημα που καθιερώνει ο ν. 1428/1984, ο οποίος δεν παρέχει εξουσία στη Διοίκηση να καθορίζει κανονιστικώς όρους και προϋποθέσεις λειτουργίας λατομείων εκτός λατομικών περιοχών, αλλά προβλέπει την έκδοση ατομικής πράξεως του νομάρχη, με την οποία διαπιστώνεται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, η συνδρομή των προϋποθέσεων για την τυχόν συνέχιση της λειτουργίας τους, οι οποίες ορίζονται περιοριστικά στον ίδιο το νόμο. Επιπλέον, η προσβαλλόμενη ρύθμιση εισάγεται κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 23 παρ. 9 του ν. 2300/1995, που παρατίθεται στην τρίτη σκέψη, διότι από τα προαναφερθέντα στοιχεία δεν προκύπτει ότι μελετήθηκε ενδελεχώς και με επιστημονικό τρόπο η ανάγκη συνέχισης της λειτουργίας λατομείων εκτός των καθορισμένων λατομικών περιοχών του Νομού Ηρακλείου και οι περιβαλλοντικές, οικονομικές κ.λπ. επιπτώσεις από τη λειτουργία αυτή στην ευρύτερη περιοχή του νομού. Επομένως, για τους λόγους αυτούς, που προβάλλονται βασίμως, πρέπει να

γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το πληττόμενο μέρος της, κατόπιν δε τούτου είναι αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

ΣΤΕ 3163/2008

[Π.Ε.Π.Ο. για χώρο προσωρινής αποθήκευσης στερεών αποβλήτων]

Πρόεδρος: Π. Ν. Φλώρος

Εισηγητής: Α. Θεοφιλοπούλου, Χ. Χαραλαμπίδη

Δικηγόροι: Μ. Χαϊνταρλής, Χ. Διβάνη, Κ. Σακελλαρίδης, Μ. Βολάκος

Ως χώρος προσωρινής αποθήκευσης στερεών αποβλήτων νοείται ο χώρος, όπου αποθηκεύονται προσωρινά τα απορρίμματα, είτε μέχρι ένα έτος πριν από τη διάθεσή τους σε εγκεκριμένο ΧΥΤΑ, είτε μέχρι τρία έτη πριν από τη μεταφορά τους σε εγκεκριμένη μονάδα επεξεργασίας.

Η πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των χώρων προσωρινής αποθήκευσης αρκεί να προβλέπει τη διάρκεια λειτουργίας της μονάδας, ένα έτος ή τρία έτη, ανάλογα με τον τελικό αποδέκτη των απορριμμάτων, ΧΥΤΑ ή μονάδα επεξεργασίας. Η έλλειψη ρητής πρόβλεψης περί μεταφοράς των απορριμμάτων σε συγκεκριμένο χώρο οριστικής διάθεσης ή επεξεργασίας δεν μετατρέπει την περιβαλλοντική αδειοδότηση σε έγκριση περιβαλλοντικών όρων για ΧΥΤΑ, εφόσον, από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ο τελικός αποδέκτης

των απορριμμάτων.

Εφόσον ως χρόνος λειτουργίας του επίδικου έργου ορίζεται η τριετία και προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ο οριστικός αποδέκτης των απορριμμάτων με την προσβαλλόμενη πράξη εγκρίνονται οι περιβαλλοντικοί όροι χώρου προσωρινής αποθήκευσης στερεών αποβλήτων και όχι ΧΥΤΑ.

Δεν τίθεται ζήτημα αντίθεσης του έργου προς τα προβλεπόμενα από το σχετικό Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, διότι: α) στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού, δεν αποκλείεται η δημιουργία χώρων προσωρινής αποθήκευσης, και β) η κατασκευή του συγκεκριμένου ΧΥΤΑ και της διανομαρχιακής μονάδας Βιολογικής Ξήρανσης δεν συμπίπτει χρονικά με την κατασκευή και λειτουργία του επίδικου χώρου προσωρινής αποθήκευσης απορριμμάτων. Η λειτουργία του προβλέπεται να έχει παύσει η λειτουργία κατά το χρόνο που προβλέπεται ότι θα λειτουργήσουν οι ως άνω εγκαταστάσεις.

Βασικές σκέψεις

5. Επειδή, με την Οδηγία 75/442/ΕΟΚ τέθηκαν ορισμένοι βασικοί κανόνες για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στα Κράτη μέλη. Οι κανόνες αυτοί αφορούσαν βασικώς τις αρχές που έπρεπε να υιοθετήσουν οι νομοθεσίες των Κρατών μελών σε σχέση με τον περιορισμό της παραγωγής στερεών αποβλήτων, την ανακύκλωση, την περαιτέρω επεξεργασία τους και εν τέλει την καταστροφή τους (άρθρο 3). Κατά τις διάφορες εργασίες της διαχείρισεως θα πρέπει να μη τίθενται σε κίνδυνο η υγεία των ανθρώπων και το περιβάλλον (άρθρο 4). Η ίδια οδηγία καθιέρωνε την υποχρέωση των Κρατών μελών να καθορίσουν αρμόδιες αρχές για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την επίβλεψη των εργασιών διαθέσεως των αποβλήτων εντός μιας ορισμένης περιοχής (άρθρο 5), επέβαλλε δε και την κατάρτιση ενός ή περισσότερων σχεδίων για τη διαχείριση των απορριμμάτων (άρθρο 6). Η μεταφορά της βασικής Οδηγίας του 1975 στο ελληνικό εσωτερικό δίκαιο έγινε με την 49541/1424/9.7.1986 (ΦΕΚ Β' 444) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Υγείας, Πρόνοιας και

Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας και Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (ΦΕΚ Β' 444). Στην απόφαση αυτή θεσπιζόταν υποχρέωση καταρτίσεως σχεδίων σε εθνικό επίπεδο, περιφερειακό επίπεδο και επίπεδο νομού και ορίζονταν οι αρμόδιες αρχές για το σχεδιασμό. Η Οδηγία του 1975 τροποποιήθηκε με την Οδηγία του Συμβουλίου της 18.3.1991 (91/156/ΕΟΚ), η οποία με το άρθρο 1 αντικατέστησε τα άρθρα 1 έως και 12 της παλαιάς Οδηγίας. Τη νεότερη Οδηγία μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη η ΚΥΑ 69728/824/16.5.1996 (ΦΕΚ Β' 358), η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 3 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/16.12.2003 «Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων, Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης» (Β' 1909/22.12.2003). Με το άρθρο 5 παρ. 2 της Κ.Υ.Α. αυτής εγκρίνεται το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), το οποίο περιγράφεται αναλυτικά στο παράρτημα II του άρθρου 17, ενώ στο άρθρο 6 προβλέπεται η κατάρτιση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) για κάθε Περιφέρεια της χώρας, με το οποίο εξειδικεύονται οι γενικές κατευθύνσεις που περιέχονται στο ΕΣΔΑ. Στο άρθρο 2 της ως άνω Κ.Υ.Α. υπό τον τίτλο «Ορισμοί» ορίζονται τα εξής: «Για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης νοούνται ως: α)...δ) «διαχείριση»: η συλλογή, η μεταφορά, μεταφόρτωση, η προσωρινή αποθήκευση, η αξιοποίηση και η διάθεση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών, καθώς και της μετέπειτα φροντίδας των χώρων διάθεσης, ε) «διάθεση»: κάθε εργασία που αναφέρεται στο Παράρτημα IV.A (εργασίες διάθεσης) της παρούσας απόφασης», στ)...ια) «προσωρινή αποθήκευση»: η αποθήκευση των αποβλήτων για ορισμένο χρόνο σε εγκεκριμένο χώρο ή εγκατάσταση, μέχρι να πραγματοποιηθεί η μεταφορά τους σε εγκεκριμένη εγκατάσταση επεξεργασίας ή τελικής διάθεσης. κα) «αστικά απόβλητα»: τα οικιακά απόβλητα, καθώς και άλλα απόβλητα, που λόγω της φύσης ή σύνθεσης, προσομοιάζουν με τα οικιακά, όπως τα δημοτικά απόβλητα, ιβ) «οικιακά απόβλητα»: τα απόβλητα των κατοικιών. Κατά το Παράρτημα IV.A («εργασίες διάθεσης») της αποφάσεως αυτής, μεταξύ των εργασιών διαθέσεως αποβλήτων συγκαταλέγονται η «Απόθεση επάνω ή μέσα στο έδαφος (π.χ. υγειονομική ταφή)» (περ. D1) και η «Αποθήκευση ενώ διαρκεί μια από τις εργασίες που αναγράφονται στο παρόν Παράρτημα εκτός από την προσωρινή αποθήκευση κατά την διάρκεια της συλλογής, στο χώρο που παράγονται τα απόβλητα». (περ. D15). Εξ άλλου, με το άρθρο 8 παρ. 2 της αυτής αποφάσεως, υπό τον τίτλο «Διάθεση, αξιοποίηση, προσωρινή αποθήκευση και μεταφόρτωση στερεών αποβλήτων», ορίζεται ότι «Για τη διάθεση, ... προσωρινή αποθήκευση ... στερεών αποβλήτων απαιτείται: α. Έγκριση περιβαλλοντικών όρων,

σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 3, 4 και 5 του ν. 1650/1986, όπως αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 1, 2 και 3 του ν. 3010/2002, και στις κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί σε εφαρμογή τους, όπως την 15393/2332/2002 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 1022) ... και 11014/703/2003 (Β' 332). Για την προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 8 και 9 της 11014/703/2003 κοινής υπουργικής απόφασης ...». Το άρθρο 9 παρ. 2 της τελευταίας αυτής αποφάσεως 11014/703/2003 διακρίνει, όπως ήδη εξετέθη, μεταξύ έργων και δραστηριοτήτων που κρίνεται ότι υπάγονται στην υποκατηγορία 2 της Κ.Υ.Α. 15393/2332/2003, για τα οποία απαιτείται, περαιτέρω, η τήρηση της διαδικασίας Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτιμήσεως και Αξιολογήσεως, και εκείνων που υπάγονται στην υποκατηγορία 4, για τα οποία, κατά το άρθρο 11 της Κ.Υ.Α. αυτής, παραλείπεται η διαδικασία της Π.Π.Ε.Α. και προβλέπεται μόνον η έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων. Τέλος, με το άρθρο 2 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 29407/3508/10.12.2002 «Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων» (Β' 1572) παρέχονται οι αναγκαίοι για την εφαρμογή της αποφάσεως αυτής ορισμοί, ως «χώρος υγειονομικής ταφής» (ΧΥΤΑ) δε ορίζεται (περ. η), «κάθε χώρος διάθεσης αποβλήτων για την απόθεση των αποβλήτων επί ή εντός του εδάφους ή υπογείως, ... κάθε μόνιμος (δηλαδή χρησιμοποιούμενος άνω του έτους) χώρος προσωρινής αποθήκευσης αποβλήτων, αλλά εξαιρουμένων ... της αποθήκευσης των αποβλήτων πριν από την ανάκτηση χρήσιμων υλών ή την επεξεργασία για διάστημα μικρότερο των τριών ετών κατά γενικό κανόνα και της αποθήκευσης αποβλήτων πριν από τη διάθεση για διάστημα μικρότερο του έτους».

6. Επειδή, από τις διατάξεις του άρθρου 2 περ. η' της Κ.Υ.Α. 29407/3508/2002, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 2 περ. ια' της Κ.Υ.Α. 50910/2727/2003 συνάγεται ότι ως χώρος προσωρινής αποθήκευσης νοείται ο χώρος όπου αποθηκεύονται προσωρινά απορρίμματα, είτε μέχρι ένα έτος, πριν από τη διάθεσή τους σε εγκεκριμένο ΧΥΤΑ, είτε μέχρι τρία έτη, πριν από τη μεταφορά τους σε εγκεκριμένη μονάδα επεξεργασίας. Κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, σε συνδυασμό με τις λοιπές προαναφερόμενες διατάξεις αρκεί η πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των χώρων προσωρινής αποθήκευσης να προβλέπει τη διάρκεια λειτουργίας της μονάδας, ένα έτος ή τρία έτη, ανάλογα με τον τελικό αποδέκτη των απορριμμάτων, ΧΥΤΑ ή μονάδα επεξεργασίας. Η έλλειψη δε ρητής πρόβλεψης περί μεταφοράς των απορριμμάτων σε συγκεκριμένο χώρο οριστικής διάθεσης ή επεξεργασίας δεν μετατρέπει την περιβαλλοντική

αδειοδότηση σε έγκριση περιβαλλοντικών όρων για ΧΥΤΑ, εφόσον, από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ο τελικός αποδέκτης των απορριμμάτων.

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, στα πλαίσια της σύμβασης ΚΕΔΚΕ-ΙΓΜΕ 2001, μετά από αίτηση του Δήμου Γυθείου και σε εκτέλεση εντολής του ΙΓΜΕ, πραγματοποιήθηκε γεωλογική-υδρογεωλογική-περιβαλλοντική αναγνώριση της ευρύτερη περιοχής του Δήμου Γυθείου για να διαπιστωθούν οι αντίστοιχες γεωλογικές-περιβαλλοντικές συνθήκες και παράμετροι, σε προτεινόμενους από το Δήμο χώρους, για την προσωρινή (3 έτη) διάθεση των αστικών αποβλήτων.

Από το Δήμο Γυθείου προτάθηκαν στους μελετητές οι θέσεις «Φτερέας», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. Λυγερέας, και «Ελαφοβούνι Σελινίτσας», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. Γυθείου, ενώ από το ΙΓΜΕ προτάθηκε και η θέση «Πόρτες», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. «Σκυφιάνικων». Με την 184/28.7.2003 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Γυθείου αποφασίσθηκε η προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων του Δήμου στη θέση «Φτερέας». Με την 299/4.3.2004 πράξη του Δασάρχη Γυθείου έκταση 32.227 τ.μ. στη ως άνω θέση χαρακτηρίσθηκε μη δασική (γεωργικώς καλλιεργούμενη) και αφού εξέφρασαν θετική γνώμη για το επίδικο έργο η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτ. Ελλάδος (ΥΠΠΟ/ΥΝΕΜΤΕ ΔΕ/Φ12-ε/453/2.3.2004), η Ε' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (799/26.3.2003), και η Ε' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Σπάρτης (1647/5.5.2004), εκδόθηκε η 837/93.2004 θετική γνωμοδότηση του Γενικού Διευθυντή Περιφέρειας Πελοποννήσου για την καταλληλότητα του προτεινόμενου χώρου 30 στρεμμάτων ανατολικά του οικισμού Λυγερέα στη θέση «Φτερέας» για την προσωρινή αποθήκευση των οικιακών απορριμμάτων του Δήμου Γυθείου για διάστημα τριών ετών. Με το 1286/22.4.2004 έγγραφο της Δ/σης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου ζητήθηκε από το Δήμο Γυθείου η ΜΠΕ του έργου να πραγματεύεται ως μέθοδο «διαχείρισης» των αστικών απορριμμάτων την «προσωρινή αποθήκευση» για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους, σύμφωνα με τις διατάξεις και τους ορισμούς της Κ.Υ.Α. 50910/2727/22.12.2003 και της Κ.Υ.Α. 114218/17.11.1997 και να συνοδεύεται από ανεξάρτητο τεύχος για την οδό προσπελάσεως στον επίδικο χώρο. Ακολούθως, με το 4456/18.1.2005 έγγραφο της ίδιας Διεύθυνσης ζητήθηκε η αναμόρφωση της υποβληθείσας ΜΠΕ, διότι αφορούσε σε χώρο υγειονομικής ταφής και όχι προσωρινής αποθήκευσης και επισημάνθηκε ότι ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης

δεν είναι ΧΥΤΑ και σε κάθε περίπτωση, είτε τα απόβλητα πρόκειται να οδηγηθούν τελικά σε εγκεκριμένο χώρο διάθεσης (ΧΥΤΑ) είτε σε εγκεκριμένο χώρο επεξεργασίας, δεν επιτρέπεται η κάλυψή τους με χώμα και είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη του φορέα διαχείρισης του εγκεκριμένου χώρου διάθεσης ή της εγκεκριμένης μονάδας επεξεργασίας. Κατόπιν αυτών των επισημάνσεων, το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας με την 64/24.2.2005 απόφασή του, αποδεχόμενο σχετικό αίτημα του Δήμου Γυθείου, ενέκρινε «την αποδοχή των απορριμμάτων που εναποτίθενται στο χώρο προσωρινής αποθήκευσης στη θέση ΦΤΕΡΕΑΣ του Δήμου Γυθείου, εκτός των τοξικών, για επεξεργασία στο υπό επαναλειτουργία εργοστάσιο λιπασματοποίησης του Δήμου Καλαμάτας, μετά από τρία χρόνια και με τιμή που θα καθορισθεί στη συνέχεια». Με την 3051/19.4.2004 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Πελοποννήσου ανανεώθηκαν/αναθεωρήθηκαν οι εγκριθέντες με την 64291/18.1.1992 απόφαση της Δ/σης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. περιβαλλοντικοί όροι της Μονάδας Κομποστοποίησης (Λιπασματοποίησης) Απορριμμάτων του Δήμου Καλαμάτας, σε συμμόρφωση και προς την απόφαση 108/2003 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Καλαμάτας. Ακολούθως, με την προσβαλλόμενη 2047/21.6.2005 απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Πελοποννήσου, μετά την 1873/21.6.2005 θετική εισήγηση της Δ/σης Δι.ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του επίδικου χώρου αποθήκευσης στερεών αποβλήτων, το οποίο για την περιβαλλοντική αδειοδότησή του αντιμετωπίστηκε ως έργο της 2ης Υποκατηγορίας της Κ. Υ. Α. 15393/2332/2002 (αριθ. 21 του προοιμίου της προσβαλλομένης).

8. Επειδή, στην παρ. Α της προσβαλλόμενης 2047/21.6.2005 απόφασης της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του επίδικου χώρου αποθήκευσης στερεών αποβλήτων, ορίζονται τα τρία έτη ως χρόνος λειτουργίας του, χωρίς, όμως να προβλέπεται ρητά στην πράξη αυτή, εν όψει του ως άνω χρόνου λειτουργίας, η μεταφορά των απορριμμάτων σε μονάδα επεξεργασίας. Δεδομένου, όμως, ότι στην εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη πράξη ΜΠΕ αναφέρεται ότι «μετά το πέρας της λειτουργίας του χώρου προσωρινής αποθήκευσης, τα απορρίμματα θα μεταφέρονται στη Μονάδα Λιπασματοποίησης Καλαμάτας, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 064/2005 Απόφαση της 4ης Συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου του Δ. Καλαμάτας» (σελ. 4 και 35), κατά την έκδοση δε της προσβαλλόμενης ελήφθη υπόψη η 64/2005 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας, που είναι ο φορέας διαχείρισης της Μονάδας

Κομποστοποίησης (Λιπασματοποίησης) Απορριμμάτων Καλαμάτας, και ότι επίκειται ο εκσυγχρονισμός και η επαναλειτουργία της Μονάδας Κομποστοποίησης της Καλαμάτας μετά την έγκριση περιβαλλοντικών όρων με την ως άνω 3051/14.9.2004 απόφαση (περ. 18 του προοιμίου), προκύπτει σαφώς ότι ο τελικός προορισμός των απορριμμάτων είναι η ως άνω μονάδα επεξεργασίας της Καλαμάτας. Συνεπώς, εφόσον ως χρόνος λειτουργίας του επίδικου έργου ορίζεται η τριετία και προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ο οριστικός αποδέκτης των απορριμμάτων, κατά τα εκτεθέντα στην έκτη σκέψη, με την προσβαλλόμενη πράξη εγκρίνονται οι περιβαλλοντικοί όροι χώρου προσωρινής αποθήκευσης στερεών αποβλήτων και όχι ΧΥΤΑ, όπως αβασίμως υποστηρίζουν οι αιτούντες. Περαιτέρω, προβάλλεται ότι στη πραγματικότητα υποκρύπτεται έγκριση περιβαλλοντικών όρων ΧΥΤΑ, διότι η μονάδα επεξεργασίας της Καλαμάτας μπορεί να επεξεργαστεί μόνο το οργανικό κλάσμα των στερεών αποβλήτων μετά από διαλογή, η οποία δεν είναι δυνατή μετά τη συμπίεση και δεματοποίηση που θα έχει προηγηθεί στον επίδικο χώρο. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτέος, ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, διότι, όπως αναφέρεται στο 2448/4.7.2006 έγγραφο της Δ/σης ΠΕ.ΧΩ. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, η μονάδα κομποστοποίησης της Καλαμάτας έχει σχεδιαστεί, ώστε να δέχεται σύμμεικτα απορρίμματα και με μηχανικό τρόπο να διαλέγει προς περαιτέρω επεξεργασία το βιοαποδομήσιμο κλάσμα. Εξάλλου, απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο ισχυρισμός των αιτούντων ότι δεν προβλέπεται σε ειδικό περιβαλλοντικό όρο η εντός τριετίας μεταφορά των απορριμμάτων στη μονάδα επεξεργασίας, διότι στο κεφάλαιο Γ(παρ. 1) της προσβαλλόμενης πράξης ορίζεται ότι: «Θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια, κατά το δυνατόν, σταδιακής αποσυμφόρησης του χώρου προσωρινής αποθήκευσης κατά τη διάρκεια της τριετούς λειτουργίας του, με τη μεταφορά ήδη αποθηκευμένων αποβλήτων προς επεξεργασία (ή διάθεση) πριν από τη λήξη της τριετούς αυτής προθεσμίας». Απορριπτέος ως αβάσιμος είναι και ο ειδικότερος ισχυρισμός των αιτούντων, ότι η πρόβλεψη στη ΜΠΕ της κατασκευής συστήματος διαχείρισης βιοαερίου επιτρέπει τη μετατροπή του επίδικου χώρου σε ΧΥΤΑ, διότι στην προσβαλλόμενη έγκριση περιβαλλοντικών όρων αναφέρεται ότι «Δεν προβλέπεται κατασκευή δικτύου ενεργού άντλησης βιοαερίου, λόγω της μεθόδου αποθήκευσης των απορριμμάτων και του σχετικά μικρού χρόνου λειτουργίας της μονάδας σε συνδυασμό και με τον περιορισμένο όγκο των αποθηκευμένων ΔΣΑ στο χρόνο αυτό» (Κεφ. Γ. Τεχνικές προδιαγραφές χώρου προσωρινής αποθήκευσης δεμάτων παρ. 6). Επίσης, απορριπτέοι, ως αβάσιμοι, είναι και οι περαιτέρω ισχυρισμοί των αιτούντων, με τους οποίους επιδιώκουν να στηρίξουν την άποψή τους ότι στην

πραγματικότητα εγκρίνονται οι περιβαλλοντικοί όροι ΧΥΤΑ, διότι αφενός μεν στην προσβαλλόμενη πράξη προβλέπεται, μεταξύ των μέτρων αντιπυρικής προστασίας, «αποθήκη εδαφικού υλικού για τη χωματοκάλυψη εστιών πυρκαγιάς» και όχι γενικά η επικάλυψη των απορριμμάτων με χώμα, αφετέρου δε ήδη με την 4109/25.10.2005 απόφαση του ο Γενικός Διευθυντής Περιφέρειας Πελοποννήσου γνωμοδότησε θετικά για τη δημιουργία του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Νομού Λακωνίας εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Κροκεών, στη θέση «Αρδέλι-Μοναχόλακας». Τέλος, αβασίμως υποστηρίζεται ότι η πρόβλεψη στη ΜΠΕ στεγάνωσης του εδάφους και συστήματος αποστράγγισης των ομβρίων αποτελούν βασική υποδομή ΧΥΤΑ, διότι, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, «ο σχεδιασμός και η κατασκευή μόνωσης τέτοιων χώρων αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση έως και το μηδενισμό των πιθανοτήτων διαφυγής στραγγισμάτων και στην αποτελεσματική συλλογή τους προς περαιτέρω διαχείριση» και, συνεπώς, προσιδιάζουν και σε χώρους προσωρινής αποθήκευσης.

10. Επειδή, με την 486/10.2.2005 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Πελοποννήσου εγκρίθηκε το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με το οποίο ο Νομός Λακωνίας αντιμετωπίζεται ως Ενιαία Διαχειριστική Ενότητα και ορίζεται ότι «η διάθεση των αστικών στερεών αποβλήτων θα γίνεται σε ένα κεντρικό ΧΥΤΑ για όλο το νομό. Ανάλογα με τη θέση του ΧΥΤΑ που θα επιλεγεί, θα κατασκευαστούν και οι τυχόν απαιτούμενοι Σταθμοί μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, ένας ή περισσότεροι». Το χρονοδιάγραμμα για την κατασκευή του ΧΥΤΑ Λακωνίας προσδιορίζει ως έτος κατασκευής το 2013 και, όπως ήδη εξετέθη, εκδόθηκε θετική γνωμοδότηση για τη δημιουργία του Χώρου Υγειονομικής ταφής Νομού Λακωνίας εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Κροκεών. Προβλέπεται, επίσης, στο ως άνω ΠΕΣΔΑ η επαναλειτουργία του εργοστασίου μηχανικής ανακύκλωσης και κομποστοποίησης του Δήμου Καλαμάτας, το οποίο θα εξυπηρετεί κατ' αποκλειστικότητα το σύνολο του Νομού Μεσσηνίας από το 2010, με προοπτική σταδιακής επέκτασης του έως το 2020 και η κατασκευή νέας διανομαρχιακής μονάδας Βιολογικής Ξήρανσης/Ενεργειακής Αξιοποίησης, στην οποία θα διαθέτουν αστικά στερεά απόβλητα προς επεξεργασία, από το 2010, όλοι οι νομοί της Περιφέρειας, πλην του νομού Μεσσηνίας. Με αυτά τα δεδομένα δεν τίθεται ζήτημα αντίθεσης του επίδικου έργου προς τα προβλεπόμενα από το ως άνω ΠΕΣΔΑ, αφενός μεν διότι, στα πλαίσια αυτού του σχεδιασμού, δεν αποκλείεται η δημιουργία χώρων προσωρινής αποθήκευσης, αφετέρου δε διότι η

κατασκευή του ΧΥΤΑ Λακωνίας και της διανομαρχιακής μονάδας Βιολογικής Ξήρανσης δεν συμπίπτει χρονικά με την κατασκευή και λειτουργία του επίδικου χώρου προσωρινής αποθήκευσης απορριμμάτων, του οποίου προβλέπεται να έχει παύσει η λειτουργία κατά το χρόνο που προβλέπεται ότι θα λειτουργήσουν οι ως άνω εγκαταστάσεις. Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι αντίθετη προς τις κατευθύνσεις του ΠΕΣΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου για το Νομό Λακωνίας.

11. Επειδή, όπως ήδη εκτέθηκε στην έβδομη σκέψη, κατά τη γεωλογική - υδρογεωλογική-περιβαλλοντική αναγνώριση της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Γυθείου εξετάστηκαν από τους μελετητές οι θέσεις «Φτερέας», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. Λυγερέας, «Ελαφοβούνι Σελινίτσας», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. Γυθείου και «Πόρτες», στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. «Σκυφιάνικων. Με την γνωμάτευση περιβαλλοντικής καταλληλότητας του ΙΓΜΕ του Μαρτίου 2003 διαπιστώθηκαν τα εξής : Α) η θέση «Πόρτες» γεωμορφολογικά αποτελεί μια λεκάνη με έδαφος μη υδροπερατό, χαρακτηριστικό που την καθιστά κατάλληλη, από την άποψη αυτή, για εναπόθεση στερεών αστικών αποβλήτων, διότι η δομή αυτή του χώρου αποτρέπει τη διαφυγή των ομβρίων υδάτων εκτός χωματερής σε περίπτωση ακραίων καιρικών φαινομένων, ενώ δεν δημιουργείται κίνδυνος ποιοτικής μεταβολής στα υπόγεια νερά. Β) η θέση «Φτερέας», που εντοπίζεται σε πρανές του υδρορρέματος «Πολύγκιος», το οποίο διέρχεται δυτικά του οικισμού Κονακίων και αποτελεί μέρος της ευρύτερης υδρολογικής λεκάνης «Βαρδούνια», παρουσιάζει ελαφρά κλίση προς το εσωτερικό της τοπικής λεκάνης του υδρορρέματος, έχει έδαφος υψηλής διαπερατότητας που διευκολύνει την κατείσδυση των ομβρίων υδάτων στους υπόγειους υδροφορείς, οι οποίοι εκφορτίζονται, μέσω παράκτιων και υποθαλάσσιων πηγών, στον όρμο του Επάνω Βαθειού, και Γ) η θέση «Ελαφοβούνι Σελινίτσας», στο πρανές λεκάνης υδρορρέματος που αποτελεί τμήμα της ευρύτερης υδρολογικής λεκάνης Αρδεολόγγαδου, η οποία εκβάλλει στο θαλάσσιο χώρο της Σελινίτσας του Δήμου Κροκεών, βρίσκεται μέσα στην κορεσμένη ζώνη υδροφορίας και υπάρχει κίνδυνος να επιβαρυνθεί ο υδροφόρος ορίζοντας, διότι οι τυχόν διαφυγόντες ρύποι δεν διανύουν μεγάλες αποστάσεις, ώστε να υπάρχει δυνατότητα εξουδετέρωσης τους με φυσικές διεργασίες. Κρίνεται ότι και οι τρεις αυτές θέσεις, χωρίς να αποτελούν ιδανικές λύσεις, καλύπτουν αρκετά χωροταξικά, περιβαλλοντικά, λειτουργικά και γενικής φύσεως κριτήρια και προδιαγραφές και προτάσσεται η θέση «Φτερέας», παρά το υδροπερατό έδαφος της και τον κίνδυνο επιβάρυνσης του υδροφόρου ορίζοντα,

διότι δεν πρόκειται να προκαλέσει μη αναστρέψιμες επιβαρύνσεις εφόσον χρησιμοποιηθεί ο χώρος μόνο για διάθεση στερεών αστικών αποβλήτων του Δήμου Γυθείου και στεγανοποιηθεί ο πυθμένας με μεταφορά και τοποθέτηση αδρανών υλικών. Περαιτέρω, στη ΜΠΕ για τη μεν θέση «Πόρτες» αναφέρεται ότι η περιοχή βρίσκεται υπό καθεστώς προστασίας NATURA 2000 με την ονομασία «Όρος Ταύγετος (GR 2550006)» και συνεπώς απορρίπτεται, για δε τη θέση «Ελαφοβούνι» Σελινίτσας ότι «σε μικρή σχετικά απόσταση από την εναλλακτική αυτή θέση βρίσκονται αρκετά υδροληπτικά έργα (γεωτρήσεις) και σε θέσεις χαμηλότερες. Συνεπώς, ούτε αυτή η θέση θα μπορούσε να αποτελέσει πρώτη επιλογή» (σελ 49), ενώ για τη θέση «Φτερέας» ότι βρίσκεται εκτός περιοχής NATURA. Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι ουσιαστικά δεν εξετάσθηκαν εναλλακτικές λύσεις, αφού η μεν θέση «Πόρτες» βρίσκεται σε περιοχή NATURA, η δε θέση «Ελαφοβούνι» υπάγεται στα όρια του Δήμου Κροκεών, διότι, μόνο το γεγονός ότι η συγκεκριμένη θέση (πόρτες) αποτελεί τμήμα περιοχής ενταγμένης στο δίκτυο NATURA, δεν αποκλείει χρήση γης, όπως η επίδικη, εφόσον έχουν ληφθεί τα κατάλληλα μέτρα προς αποτροπή της περιβαλλοντικής και αισθητικής της υποβάθμισης (άρθρο 8 της Κ.Υ.Α. 11014/703/Φ104/2003 και άρθρο 6 της Κ.Υ.Α. 1289/1998, ΦΕΚ 1289 Β), ενώ η θέση «Ελαφοβούνι» αξιολογήθηκε αρνητικά λόγω της μεγάλης πιθανότητας μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα. Τέλος, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ισχυρισμός ότι δεν εξετάσθηκε η μηδενική λύση, εφόσον στη ΜΠΕ γίνεται ρητή αναφορά στην ιδιαιτέρως προβληματική υφιστάμενη κατάσταση (σελ. 12) και στις συνέπειες της ανυπαρξίας μέτρων διαχείρισης απορριμμάτων στην περιοχή. Περαιτέρω, στη ΜΠΕ αναφέρεται ότι: «...η ρύπανση της ατμόσφαιρας εξαιτίας των οσμών είναι γενικά τοπικής εμβέλειας και έχει συνέπειες στους πλησιέστερους δέκτες προς την εγκατάσταση...Πρόσθετο πλεονέκτημα από άποψη διασποράς οσμών, αποτελεί η σημαντική απόσταση του χώρου...από οικισμούς και άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες, σε συνδυασμό με την απομόνωση του χώρου...στον προσωρινό χώρο αποθήκευσης θα καταλήγουν δέματα απορριμμάτων τα οποία θα είναι συμπιεσμένα και τυλιγμένα με πλαστικό φιλμ (μπαλετοποίηση). Η καλή προστασία που παρέχει το φιλμ πλαστικού μειώνει κατά πολύ τη δημιουργία οσμών...» (σελ.53), δεν προβλέπεται δε ως μέτρο αντιμετώπισης των οσμών η επικάλυψη με χώμα. Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως περί πλημμελούς μελέτης, η οποία δεν προβλέπει μέσα αντιμετώπισης των οσμών. Σχετικά με την τελική αποκατάσταση του χώρου στη ΜΠΕ προβλέπεται ότι με τις εργασίες τελικής κάλυψης του χώρου αντιμετωπίζεται οριστικά το πρόβλημα

ρύπανσης των υπογείων υδάτων, με την τοποθέτηση στρώσης πολύ χαμηλής περατότητας στην επιφάνεια του χώρου και ότι η τελική επιφάνεια θα δημιουργηθεί με μορφή θόλου, ώστε να ενισχύεται η επιφανειακή απορροή, και θα καλυφθεί με κατάλληλα χρώματα για την ανάπτυξη νέων φυτεύσεων προκειμένου να μετατραπεί ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης απορριμμάτων σε χώρο πρασίνου (σελ. 78 και 79). Με αυτά τα δεδομένα, η διατήρηση της στεγάνωσης μετά την παύση λειτουργίας του χώρου, σε συνδυασμό με τα λοιπά μέτρα αποκατάστασης αυτού, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ελλιπή αποκατάσταση και, επομένως, δεν αποτελεί πλημμέλεια της προσβαλλόμενης πράξης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων το ότι δεν προβλέπει ως όρο την αφαίρεση της στεγάνωσης. Εξάλλου, για την αντιμετώπιση της αύξησης του πληθυσμού των τρωκτικών προβλέπεται από τη ΜΠΕ η τήρηση προγράμματος καθαριότητας και γενικότερα όλων των προδιαγραφών λειτουργίας και διαχείρισης τέτοιων χώρων, και συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ισχυρισμός περί μη αντιμετώπισης του προβλήματος αυτού.

12. Επειδή, προβάλλεται ότι δεν προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξης μελέτη για την κατασκευή της οδού προσπέλασης στο επίδικο χώρο. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως ερειδόμενος σε εσφαλμένη προϋπόθεση, διότι έχει εκπονηθεί Οριστική Μελέτη Οδού Πρόσβασης στο επίδικο έργο από το Μάιο του 2004 από το Δήμο Γυθείου. Περαιτέρω, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι, κατά παράβαση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ το έργο προβλέπεται να κατασκευασθεί ακριβώς επί των γεωγραφικών ορίων περιοχής που αποτελεί τμήμα του Δικτύου NATURA 2000, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι στο 2448/4.7.2006 της Δ/σης ΠΕ.ΧΩ. Περιφέρειας Πελοποννήσου βεβαιώνεται ότι ο επίδικο χώρος βρίσκεται εκτός των περιοχών του εθνικού καταλόγου του ΕΟΔ NATURA 2000 GR 2550006 (SCI) και 2550009 (SPA) του όρους «Ταύγετος». Τέλος, ο ισχυρισμός ότι με την προσβαλλόμενη πράξη δεν επιχειρείται μια συνολική και συνθετική προσέγγιση των επιπτώσεων που θα έχει στο περιβάλλον της περιοχής η κατασκευή ενός έργου διαχείρισης απορριμμάτων, σε σχέση με άλλα υφιστάμενα και υπό μελέτη έργα, είναι απορριπτέος προεχόντως ως αορίστως προβαλλόμενος.

13. Επειδή, κατόπιν τούτων, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση.

ΣΤΕ 3162/2008

[Διατήρηση Χ.Α.Π.Η. και χωροθέτηση νέου σε περιοχή της Πάτμου. Εκτελεστικότητα
σχετικών αποφάσεων Δημοτικού Συμβουλίου]

Πρόεδρος: Π. Ν. Φλώρος**Εισηγητής:** Α. Θεοφιλοπούλου**Δικηγόροι:** Ε. Κιουσοπούλου, Φ. Δεδούση

Δεν είναι εκτελεστή η προσβαλλόμενη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Πάτμου, με την οποία αφενός διατηρείται σε λειτουργία ο υπάρχων χώρος ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (Χ.Α.Δ.Α.) για τα στερεά μη αναφλέξιμα υλικά και αφετέρου χωροθετείται, κατ' ουσίαν, νέος Χ.Α.Δ.Α. σε άλλη θέση για τα υπόλοιπα υλικά. Η έκδοσή της δεν προβλέπεται ούτε από τις ως άνω διατάξεις που διέπουν τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων ούτε από τις διατάξεις του άρθρου 24 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που προβλέπουν αρμοδιότητα του Δήμου για την καθαριότητα και τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Επίσης και η απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν. 2839/2000 με την οποία ασκήθηκε έλεγχος νομιμότητας σε μη εκτελεστή πράξη, στερείται εκτελεστού χαρακτήρα και δεν παράγει έννομες συνέπειες.

Επειδή όμως η Διοίκηση υπολαμβάνει ότι: α) εωσότου αποπερατωθούν όλα τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων που περιλαμβάνονται στους περιφερειακούς σχεδιασμούς Πάτμου, δεν μπορεί να κλείσει και αποκατασταθεί ο υπάρχων Χ.Α.Δ.Α., β) μπορεί να συνεχισθεί η λειτουργία του ως άνω Χ.Α.Δ.Α., και γ) μπορούν να εκτελεσθούν έργα διαμόρφωσης του νέου χώρου απόρριψης απορριμμάτων στο

Γερανό Ακρωτηρίου, πρέπει να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις για λόγους ασφάλειας δικαίου.

Βασικές σκέψεις

6. Επειδή, με την Οδηγία 75/442/ΕΟΚ τέθηκαν ορισμένοι βασικοί κανόνες για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στα Κράτη μέλη. Οι κανόνες αυτοί αφορούσαν βασικώς τις αρχές που έπρεπε να υιοθετήσουν οι νομοθεσίες των Κρατών μελών σε σχέση με τον περιορισμό της παραγωγής στερεών αποβλήτων, την ανακύκλωση, την περαιτέρω επεξεργασία τους και εν τέλει την καταστροφή τους (άρθρο 3). Κατά τις διάφορες εργασίες της διαχείρισεως θα πρέπει να μη τίθενται σε κίνδυνο η υγεία των ανθρώπων και το περιβάλλον (άρθρο 4). Η ίδια οδηγία καθιέρωνε την υποχρέωση των Κρατών μελών να καθορίσουν αρμόδιες αρχές για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την επίβλεψη των εργασιών διαθέσεως των αποβλήτων εντός μιας ορισμένης περιοχής (άρθρο 5), επέβαλλε δε και την κατάρτιση ενός ή περισσότερων σχεδίων για τη διαχείριση των απορριμμάτων (άρθρο 6). Η μεταφορά της βασικής Οδηγίας του 1975 στο ελληνικό εσωτερικό δίκαιο έγινε με την 49541/1424/9.7.1986 (ΦΕΚ Β' 444) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Εμπορικής Ναυτιλίας και Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (ΦΕΚ Β' 444). Στην απόφαση αυτή θεσπιζόταν υποχρέωση καταρτίσεως σχεδίων σε εθνικό επίπεδο, περιφερειακό επίπεδο και επίπεδο νομού και ορίζονταν οι αρμόδιες αρχές για το σχεδιασμό. Ρυθμίσεις για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων περιέλαβε και ο ν. 1650/1986 «Για την προστασία του Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 160 Α), στο άρθρο 12 αυτού. Η Οδηγία του 1975 τροποποιήθηκε με την Οδηγία του Συμβουλίου της 18.3.1991 (91/156/ΕΟΚ), η οποία με το άρθρο 1 αντικατέστησε τα άρθρα 1 έως και 12 της παλαιάς Οδηγίας. Τη νεότερη

Οδηγία μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη η ΚΥΑ 69728/824/16.5.1996 (ΦΕΚ Β'358), η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 3 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/16.12.2003 «Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων, Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης» (Β' 1909/22.12.2003). Με το άρθρο 5 παρ. 2 της Κ.Υ.Α. αυτής εγκρίνεται το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), το οποίο περιγράφεται αναλυτικά στο παράρτημα ΙΙ του άρθρου 17, ενώ στο άρθρο 6 προβλέπεται η κατάρτιση Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) για κάθε Περιφέρεια της χώρας, με το οποίο εξειδικεύονται οι γενικές κατευθύνσεις που περιέχονται στο ΕΣΔΑ. Στο άρθρο 7 ορίζονται οι φορείς διαχείρισης για τη συλλογή και μεταφορά των αποβλήτων (Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού), καθώς και οι φορείς για την προσωρινή αποθήκευση, τη μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων, οι οποίοι είναι οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 12 του ν.1650/1986, δηλαδή είτε οι Ο.Τ.Α. είτε τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα από τις δραστηριότητες των οποίων προέρχονται τα απόβλητα, όταν πρόκειται για απόβλητα που δεν μπορούν να διατεθούν μαζί με τα οικιακά απόβλητα και οι Ο.Τ.Α. δεν δέχονται να αναλάβουν τη διαχείριση τους. Κατά το άρθρο δε 24 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995), στην αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων ανήκουν, μεταξύ άλλων, η καθαριότητα και η διαχείριση των απορριμμάτων. Εξάλλου, στην παρ. 5 του άρθρου 12 του ν. 1650/1986 «Προστασία του Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 160 Α) ορίζεται ότι : «Απαγορεύεται η ανεξέλεγκτη απόρριψη στερεών αποβλήτων εντός ή εκτός αστικών περιοχών και σε οποιοδήποτε φυσικό αποδέκτη...». Ο απαγορευτικός αυτός κανόνας επαναλαμβάνεται στην παρ. 1 του άρθρου 10 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/16.12.2003, στην οποία ορίζεται επιπροσθέτως ότι στους παραβάτες επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 15 της Κ.Υ.Α. αυτής. Επί πλέον, με την παρ. 2 του ως άνω άρθρου 10, επιβάλλεται στους φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων η υποχρέωση να λάβουν εντός 18 μηνών από την έναρξη της ισχύος της Κ.Υ.Α. άδεια αποκατάστασης των, εντός των γεωγραφικών ορίων τους, εγκαταλειμμένων χώρων διάθεσης ή αξιοποίησης αποβλήτων. Μεταξύ των στόχων του εγκριθέντος Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης (μη επικίνδυνων) Στερεών Αποβλήτων είναι η αποκατάσταση περιβαλλοντικών βλαβών, στο πλαίσιο δε της αποκατάστασης των χώρων που έχουν ρυπανθεί από την ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών αποβλήτων και δεν επιλέγονται για τη μετεξέλιξη τους σε οργανωμένους ΧΥΤΑ, επιβάλλεται, κατά το ως άνω Σχέδιο, η παύση λειτουργίας τους, η σταδιακή αποκατάσταση και αναβάθμιση του τοπίου που έχει υποστεί βλάβη και η λήψη μέτρων για τον ουσιαστικό περιορισμό έως εξάλειψη

της προκαλούμενης ρύπανσης. Τέλος, με τις διατάξεις του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκαν με το ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α) προβλέφθηκε διαδικασία προεγκρίσεως χωροθετήσεως (ήδη προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης) και στη συνέχεια εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για έργα και δραστηριότητες που μπορεί να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στην 4η Ομάδα (Συστήματα υποδομών) του Παραρτήματος 1 της Κ.ΥΑ 15393/2332/5.8.2002 (ΦΕΚ 1022 Β) περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η υγειονομική ταφή επικίνδυνων/μη επικίνδυνων αποβλήτων, μεμονωμένες εγκαταστάσεις μεταφόρτωσης και μηχανικής διαλογής στερεών αποβλήτων, δεν προβλέπεται, όμως, ως έργο ή δραστηριότητα η ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων.

7. Επειδή, με την 125/28.12.2001 απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δωδεκανήσου εγκρίθηκε ο Νομαρχιακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Δωδεκανήσου, στον οποίο περιλαμβάνεται και το έργο «Χ.Υ.Τ.Α. Δήμου Πάτμου». Ακολούθως, με την 902/9.10.2003 απόφαση της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία τροποποιήθηκε με την 1109/12.9.2006 απόφαση του ίδιου Γενικού Γραμματέα, εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία «Χ.Υ.Τ.Α. Δήμου Πάτμου» στη θέση «Περιστερώννα». Στα πλαίσια υλοποίησης του έργου ο Δήμος Πάτμου, μέσω της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Δωδεκανήσου, υπέβαλε μεμονωμένη πρόταση για χρηματοδότηση του Χ.Υ.Τ.Α. από το Ταμείο Συνοχής, αλλά η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Π.Ε.Π. Ν. Αιγαίου έκρινε ότι πρέπει να υποβληθεί ενιαία πρόταση για όλα τα έργα διαχείρισης απορριμμάτων των Ο.Τ.Α. Ν. Δωδεκανήσου. Κατόπιν τούτου υποβλήθηκε ενιαία πρόταση από τους εμπλεκόμενους Δήμους, αλλά η ως άνω Υπηρεσία επέστρεψε του φακέλους στους Δήμους για να διορθωθούν οι σχετικές μελέτες και να εξασφαλισθούν οι απαιτούμενες εγκρίσεις και αδειοδοτήσεις (έγγραφο ΠΝΑ 2093/ΕΥΔ 601/4.8.2004). Παράλληλα, με την προσβαλλόμενη 54/ 2.4.2004 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Πάτμου, αποφασίσθηκε α) να συνεχισθεί η χρήση της υπάρχουσας χωματερής στη θέση «Μέρικας» για τα στερεά μη αναφλέξιμα υλικά και να διανοιχθεί δρόμος στην κάτω πλευρά του ήδη υπάρχοντος στη θέση «Βαθύ» και β) να ληφθεί μέριμνα ώστε το συντομότερο δυνατό να δημιουργηθούν υποδομές για την προσωρινή (μέχρι την αποπεράτωση έργου ΧΥ.Τ.Α.) μεταφορά των υπόλοιπων υλικών στην περιοχή του «Ακρωτηρίου Γερανού». Προσφυγή δε κατοίκων της Πάτμου, μεταξύ των οποίων και οι αιτούντες, κατά της αποφάσεως αυτής του Δημοτικού Συμβουλίου απορρίφθηκε με το 9/7.5.2004 πρακτικό της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν.

2839/2000 του Ν. Δωδεκανήσου της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου.

8. Επειδή, η προσβαλλόμενη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Πάτμου, με την οποία αφενός διατηρείται σε λειτουργία ο υπάρχων χώρος ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (Χ.Α.Δ.Α.) στη θέση «Μέρικας» για τα στερεά μη αναφλέξιμα υλικά και αφετέρου χωροθετείται, κατ' ουσίαν, νέος Χ.Α.Δ.Α. στη θέση «Ακρωτήριο Γερανού» για τα υπόλοιπα υλικά, δεν φέρει εκτελεστό χαρακτήρα, γιατί η έκδοση της δεν προβλέπεται ούτε από τις ως άνω διατάξεις που διέπουν τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων ούτε από τις διατάξεις του άρθρου 24 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα που προβλέπουν αρμοδιότητα του Δήμου για την καθαριότητα και τη διαχείριση των απορριμμάτων. Συνεπώς, η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου να συνεχισθεί η χρήση της υπάρχουσας χωματερής στη θέση «Μέρικας» για τα στερεά μη αναφλέξιμα υλικά, να διανοιχθεί δρόμος στην κάτω πλευρά του ήδη υπάρχοντος στη θέση «Βαθύ» και να ληφθεί μέριμνα ώστε το συντομότερο δυνατό να δημιουργηθούν υποδομές για την προσωρινή (μέχρι την αποπεράτωση έργου Χ.Υ.Τ.Α.) μεταφορά των υπόλοιπων υλικών στην, περιοχή του «Ακρωτηρίου Γερανού» δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα. Περαιτέρω, η απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 7 του ν. 2839/2000 του Ν. Δωδεκανήσου της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, με την οποία ασκήθηκε έλεγχος νομιμότητας σε μη εκτελεστή πράξη, στερείται και αυτή εκτελεστού χαρακτήρα και, συνεπώς, δεν παράγει έννομες συνέπειες. Για λόγους, όμως ασφαλείας δικαίου, δεδομένου ότι η Διοίκηση υπολαμβάνει ότι μέχρι να αποπερατωθούν όλα τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων που περιλαμβάνονται στους περιφερειακούς σχεδιασμούς, που στην προκείμενη περίπτωση είναι ο Χ.Υ.Τ.Α. Πάτμου, δεν μπορεί να κλείσει και αποκατασταθεί ο Χ.Α.Δ.Α. του «Μερίκα», καθώς και ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση απορρέουν έννομα αποτελέσματα και, ειδικότερα, ότι κατόπιν της προσβαλλόμενης απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου αφενός μπορεί να συνεχισθεί η λειτουργία του ως άνω Χ.Α.Δ.Α., και αφετέρου μπορούν να εκτελεσθούν έργα διαμόρφωσης του χώρου απόρριψης απορριμμάτων στο Γερανό Ακρωτηρίου (βλ. το από 14.7.2006 υπόμνημα του Δήμου Πάτμου), θα πρέπει να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, κατ' αποδοχή της κρινόμενης αίτησης.

Επιτροπή Αναστολών ΣτΕ 914/2008

[Απόρριψη αίτησης αναστολής Π.Ε.Π.Ο. για Αιολικό Πάρκο]

Πρόεδρος: *Αγγελική Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αγγελική Θεοφιλοπούλου*

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) συνιστούν πηγές ενέργειας, φιλικές προς το περιβάλλον, ειδικότερη έκφανση, αλλά και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης. Η ανάπτυξή τους αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Εξ άλλου, στόχοι του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι αφενός η προστασία-ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων και τοπίων, των αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και μνημείων και η ανάπτυξη ειδικών ήπιων μορφών τουρισμού σε ενιαία δίκτυα περιβαλλοντικού-πολιτιστικού ενδιαφέροντος με έμφαση στις ορεινές-μειονεκτικές περιοχές και αφετέρου η ανάπτυξη ήπιων- ανανεώσιμων πηγών ενεργείας, όπως η αιολική.

Από την εκτέλεση των προσβαλλόμενων Π.Ε.Π.Ο. αιολικού πάρκου στα Καλάβρυτα δεν προκύπτει βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη στο φυσικό περιβάλλον, ενόψει και των περιβαλλοντικών όρων που έχουν επιβληθεί. Επίσης, τυχόν οπτική όχληση του παρακείμενου οικισμού είναι ευχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκιμήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, με την 6268/4.7.2007 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας

Δυτικής Ελλάδος τροποποιήθηκε η 1344/6.2.2006 προηγούμενη απόφαση αυτού. Η νέα αυτή τροποποίηση αφορά στη μετατόπιση των θέσεων των ανεμογεννητριών μέσα στα όρια του πολυγώνου του επίδικου αιολικού πάρκου και στην αλλαγή του τύπου των ανεμογεννητριών, χωρίς να μεταβάλλονται ο αριθμός τους και η ισχύς τους. Εκτιμάται δε στην απόφαση αυτή ότι δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Με τα δεδομένα αυτά οι 8811/10.11.2005 και 1344/6.2.2006 αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος εξακολουθούν να ισχύουν, κατά το μέρος που καθορίζουν τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου, την ισχύ και τον αριθμό των ανεμογεννητριών, ενώ η ως άνω 6268/4.7.2007 απόφαση αυτού πρέπει να θεωρηθεί ως συμπροσβαλλόμενη με την υπό κρίση αίτηση.

6. Επειδή, από τη εγκριθείσα με τις προσβαλλόμενες πράξεις Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του επίδικου έργου και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι οι 21 ανεμογεννήτριες θα εγκατασταθούν στην κορυφογραμμή του όρους «λίθος», σε μεγάλη απόσταση από κατοικημένες περιοχές (Ρωγοί, Διγελά, Δουμενά, Πλστανιώτισσα, Ήνω και Κάτω Ζαχλωρού), σε απόσταση 560-620 μέτρων από τα όρια του οικισμού των Ρωγών, με μέση υψομετρική διαφορά στο κέντρο του οικισμού 300 μέτρα και στα όρια του οικισμού 130 μέτρα (βλ. από 19.1.2007 τεχνική έκθεση Απ. Θανασούλια). Κατόπιν αιτήσεως της εταιρείας «ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΧΑΪΑΣ Α.Ε.» χαρακτηρίστηκαν με την 1994/8.9.2004 πράξη του Δασάρχη Καλαβρύτων τα μεν τμήματα Ε2 και Ε3 εκτάσεως συνολικού εμβαδού 830.376,04 τ.μ. που βρίσκεται στη θέση «Λίθος» της περιφέρειας του Δ.Δ. Ρωγών, ως ασκεπείς δασικές εκτάσεις, καλυπτόμενες από χορτολιβαδική βλάστηση (συνέπεια ανθρωπογενούς επίδρασης ή και κλίματος) και βραχώδεις εξάρσεις, το δε τμήμα Ε1 καλλιεργούμενος αγρός. Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν μεν μνημεία, όπως ο αρχαιολογικός χώρος Γρεμουλιάς, η Μονή της Αγίας Λαύρας και το Κάστρο των Καλαβρύτων, αλλά λόγω της μεγάλης απόστασης αυτών από τις εγκαταστάσεις του έργου δεν προκαλείται σ' αυτά έμμεση αισθητική, βλάβη (βλ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/49333/2908/22.6.2004 απόφαση της Δ/σης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων). Η περιοχή του Βουραϊκού ποταμού που έχει περιληφθεί στο δίκτυο «Φύση 2000» της Οδηγίας 92/43 με κωδικό GR 2320003 και ονομασία «ΦΑΡΑΓΠ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ», βρίσκεται ανατολικά και σε απόσταση μεγαλύτερη του 1 km από το επίδικο αιολικό πάρκο (σελ.58 ΜΠΕ), το οποίο, όπως αναφέρεται στην εγκριθείσα μελέτη, δεν βρίσκεται εντός των ορίων περιοχής, η οποία έχει περιληφθεί στο δίκτυο

«Φύση 2000» της Οδηγίας 92/43. Κατά την ΜΠΕ, από την κατασκευή του έργου δεν αναμένονται σημαντικής έκτασης διασπάσεις, μετατοπίσεις και επικαλύψεις του επιφανειακού στρώματος του εδάφους, ενώ θα απαιτηθεί η θεμελίωση των πύργων των ανεμογεννητριών και η διαμόρφωση υποτυπώδους οδοποιίας συνολικού μήκους 4188,66 μέτρων και πλάτους 5,00 μέτρων. Τα αδρανή που θα περισσέψουν θα αποτεθούν σε ειδικούς χώρους, κατόπιν σχετικής μελέτης και άδειας και εκτιμάται ότι ο περιβάλλον χώρος θα επανέλθει σύντομα στην αρχική του κατάσταση (σελ. 48 ΜΠΕ). Η μόνη παρέμβαση στη φύση θα περιοριστεί στη διάμετρο πάκτωσης του πυλώνα και την εσωτερική οδό διασύνδεσης του αιολικού πάρκου, η διάστρωση της οποίας θα γίνει με διαλογή των προϊόντων εκσκαφής (σελ. 3 ΜΠΕ). Όπως δε αναφέρεται στην 8811/10.11.2006 απόφαση εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων του έργου, η προσπέλαση στο αιολικό πάρκο κατά τη φάση της κατασκευής θα γίνει μέσω του υφιστάμενου οδικού δικτύου και δεν επιτρέπεται ασφατόστρωση ή τσιμεντόστρωση τόσο της οδού προσπέλασης όσο και του δικτύου εσωτερικής οδοποιίας διασύνδεσης των ανεμογεννητριών (Μέρος Α, όρος 2). Για την κατασκευή των αναγκαίων εγκαταστάσεων και τη λειτουργία του έργου θα απομακρυνθεί μέρος της αυτόχθονης βλάστησης, αφού στην άμεση περιοχή του έργου υπάρχουν, θαμνώδεις εκτάσεις και χερσότοποι, σκληροφυλλική βλάστηση με χρήση βοσκής και εκτάσεις με αραιή βλάστηση, αλλά στους όρους 4, 9 και 10 του Τμήματος Β της πιο πάνω απόφασης 8811/10.11.2005 του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος προβλέπεται ότι ο φορέας του έργου αναλαμβάνει την ευθύνη αποκατάστασης της δασικής βλάστησης τόσο των διαταραχθέντων χωρών, όσο και της έκτασης γύρω από αυτούς, σε εμβαδόν τουλάχιστον διπλάσιο των διαταραχθέντων, με αυτόχθονα είδη, σύμφωνα με, εγκεκριμένη από την αρμόδια δασική υπηρεσία μελέτη, ύστερα από άδεια επέμβασης που θα δοθεί γι' αυτό το σκοπό. Εν όψει των όρων αυτών της πράξεως εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, με την 1740/11.8.2006 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδας εγκρίθηκε η επέμβαση σε δημόσια δασική έκταση εμβαδού 139,924 τ.μ. για την εγκατάσταση "αιολικού πάρκου από την εταιρεία «ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΑΧΑΪΑΣ Α.Ε.», στη θέση «Λίθος» των Δ.Δ. Ρωγών και Κερτίνης του Δήμου Καλαβρύτων, αλλά επιβλήθηκε σ' αυτήν η υποχρέωση λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων αντιπυρικής προστασίας της περιβάλλουσας δασικής έκτασης και αποκατάστασης του τοπίου με την επαναφορά της φυσικής χορτολιβαδικής βλάστησης και την υποβοήθηση της στη διαταραχθείσα έκταση, Σύμφωνα με τη ΜΠΕ, λόγω των τεχνικών χαρακτηριστικών των ανεμογεννητριών και της διάταξης αυτών στο χώρο, δεν αναμένεται να

επηρεασθεί η ορνιθοπανίδα της περιοχής, διότι αποτρέπεται η στάθμευση των πουλιών επάνω τους, επιτρέπεται η διέλευση αυτών ανάμεσα τους, και, επειδή είναι λίγες και μεγάλες μονάδες, καθίστανται ορατές. Η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας γίνεται με υπόγεια καλώδια με συνέπεια να ελαχιστοποιούνται οι συγκρούσεις και να παράγεται λιγότερος θόρυβος, ενώ το ύψος πτήσης των περισσότερων μεταναστευτικών πουλιών είναι συνήθως ψηλότερο από τις ανεμογεννήτριες (σελ. 49-50 ΜΠΕ). Δεν αναμένεται δημιουργία προβλημάτων στα δίκτυα του Ο.Τ.Ε. και στις κεραίες κινητής τηλεφωνίας που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή (σελ. 55 ΜΠΕ) δεν προβλέπεται εκτροπή υδάτων κατά την κατασκευή ή τη λειτουργία του επίδικου έργου. Τέλος, κατά τη λειτουργία του αιολικού πάρκου θα αυξηθούν τα επίπεδα του θορύβου, αλλά δεδομένου ότι η ηχητική στάθμη θορύβου μεγαλύτερη των 50 dB (A) περιορίζεται εντός μία στενής ζώνης κατά μήκος του άξονα του αιολικού πάρκου και σε απόσταση που κυμαίνεται από 120 μέτρα έως 160 μέτρα, ενώ όλοι οι γειτονικοί οικισμοί απέχουν περισσότερο από 500 μέτρα από τα έργα, η ηχητική επιβάρυνση σε αυτούς αναμένεται πολύ κάτω των 40 dB (A) και για το λόγο αυτό εκτιμάται ότι δεν θα επηρεαστεί το ακουστικό περιβάλλον των δομημένων περιοχών, (σελ. 52, 54 και 55 ΜΠΕ). Περαιτέρω, για την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας, στην οποία περιλαμβάνεται και ο νομός Αχαΐας, εκδόθηκε η 25297/25.6.2003 απόφαση της Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Έγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» (Β' 1470/2003), στο άρθρο 3 Γ.3.2. της οποίας προβλέπεται ως στόχος προτεραιότητας στο επίπεδο της περιφέρειας η προστασία - ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων και τοπίων, των αρχαιολογικών χωρών, ιστορικών τόπων και μνημείων πολλά από τα οποία είναι εθνικής και διεθνούς σημασίας, με δημιουργία ενιαίων δικτύων πολιτιστικών διαδρομών και φυσικού περιβάλλοντος κατά ενότητες παράκτιες και ορεινές (...Αγία Λαύρα, Μέγα Σπήλαιο...φαράγγια του Βουραϊκού...). Προβλέπεται επίσης η ανάπτυξη ήπιων - ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με σεβασμό στην προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (υδροδυναμικής, ηλιακής, αιολικής...) (άρθρα 3 Γ.3.3.ε. Λοπτή Τεχνική Υποδομή). Τέλος, προβλέπεται η ανάπτυξη ειδικών ήπιων μορφών τουρισμού σε ενιαία δίκτυα περιβαλλοντικού -πολιτιστικού ενδιαφέροντος με έμφαση στις ορεινές - μειονεκτικές περιοχές (περιβαλλοντικός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, ιαματικός, αθλητικός, συνεδριακός, αγροτουρισμός κλπ) και σε διασύνδεση με τις όμορες περιφέρειες, μεταξύ δε των χωρικών υπρενοτήτων τουριστικής ανάπτυξης της περιφέρειας είναι και αυτή της Ακράτας-Αιγίου-Καλαβρύτων, Πατρών-ορεινής Αχαΐας και Κάτω Αχαΐας-Καλογριάς Νομού Αχαΐας (άρθρο 3 Γ.3.6.3.). Εξάλλου, στο

υπό έγκριση από Ιανουαρίου 2008 Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, τίθενται οι βασικές κατευθύνσεις και οι γενικοί κανόνες για τη χωροθέτηση ΑΠΕ, στο σύνολο του εθνικού χώρου, ο οποίος προκειμένου για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων, διακρίνεται σε κατηγορίες ανάλογα με το εν δυνάμει εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό του. Ως Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (Π.Α.Π.) (άρθρο 5 του σχεδίου) χαρακτηρίζονται οι περιοχές της ηπειρωτικής χώρας, που παρουσιάζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση αιολικών σταθμών και στις οποίες εκτιμάται η μέγιστη δυνατότητα χωροθέτησης αιολικών εγκαταστάσεων. Οι Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας (Π.Α.Κ.) είναι ομάδες ή επί μέρους περιοχές πρωτοβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) της ηπειρωτικής χώρας καθώς και μεμωνομένες θέσεις, οι οποίες δεν εμπίπτουν σε Π.Α.Π., αλλά διαθέτουν ικανοποιητικό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό και προσφέρονται για το λόγο αυτό για τη χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων. Στις Π.Α.Κ. συμπεριλαμβάνονται και οι κατάλληλες για χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων ζώνες, που θα προσδιοριστούν, με βάση κριτήρια του Ειδικού Πλαισίου, από τα οικεία Περιφερειακά Πλαίσια, Ρυθμιστικά Σχέδια, Γενικά Πολεοδομικά Πλαίσια, Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων, Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου ή άλλα σχέδια χρήσεων γης. Κατά το άρθρο 7 του σχεδίου το μέγιστο επιτρεπόμενο ποσοστό κάλυψης εδαφών από αιολικές εγκαταστάσεις στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ που εμπίπτουν σε Π.Α.Κ. της ηπειρωτικής χώρας δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% ανά ΟΤΑ (άλλως 0,66 τυπικές ανεμογεννήτριες/1000 στρέμματα). Για το νομό Αχαΐας, ο οποίος, σύμφωνα με το σχετικό διάγραμμα, αποτελεί Περιοχή Αιολικής Καταλληλότητας, δεν τίθεται ζήτημα υπέρβασης του ανωτέρω ποσοστού (βλ. το από 16.4.2008 έγγραφο της ΡΑΕ προς το Δικαστήριο).

7. Επειδή, από τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι στην άμεση περιοχή εγκαταστάσεως του αιολικού πάρκου υπάρχουν θαμνώδεις εκτάσεις και χερσότοποι, σκληροφυλλική βλάστηση με χρήση βοσκής και εκτάσεις με αραιή βλάστηση, ότι όλοι οι γειτονικοί οικισμοί απέχουν περισσότερο από 500 μέτρα από το έργο και η ηχητική επιβάρυνση σε αυτούς αναμένεται πολύ κάτω των 40 dB (A), ότι η περιοχή του Βουραϊκού ποταμού που έχει περιληφθεί στο δίκτυο «Φύση 2000» της Οδηγίας 92/43 με κωδικό GR 2320003 και ονομασία «ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ», βρίσκεται ανατολικά και σε απόσταση μεγαλύτερη του 1 km από το επίδικο αιολικό πάρκο, το οποίο δεν βρίσκεται εντός των ορίων περιοχής, η οποία έχει περιληφθεί στο δίκτυο

«Φύση 2000» της Οδηγίας 92/43, ότι στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν μεν μνημεία, όπως ο αρχαιολογικός χώρος Γρεμουλιάς, η Μονή της Αγίας Λαύρας και το Κάστρο των Καλαβρύτων, αλλά λόγω της μεγάλης απόστασης αυτών από τις εγκαταστάσεις του έργου δεν προκαλείται σ' αυτά ούτε έμμεση αισθητική βλάβη (οπτική όχληση), η οποία θα δικαιολογούσε σ' αυτή την περίπτωση τη χορήγηση αναστολής. Ενόψει όλων αυτών, η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) συνιστούν πηγές ενέργειας, φιλικές προς το περιβάλλον και ειδικότερη έκφανση, αλλά και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και ότι η ανάπτυξη των ΑΠΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, και επιπροσθέτως το ότι στόχοι του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι αφενός η προστασία - ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων και τοπίων, των αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και μνημείων και η ανάπτυξη ειδικών ήπιων μορφών τουρισμού σε ενιαία δίκτυα περιβαλλοντικού-πολιτιστικού ενδιαφέροντος με έμφαση στις ορεινές - μειονεκτικές περιοχές, αφετέρου η ανάπτυξη ήπιων - ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως η αιολική, θεωρεί ότι από την εκτέλεση των προσβαλλόμενων πράξεων δεν προκύπτει βλάβη ανεπανόρθωτη, άλλως δυσχερώς επανορθώσιμη, στο φυσικό περιβάλλον, δεδομένου ότι με τους όρους 4, 9 και 10 του Τμήματος Β της απόφασης 8811/10.11.2005 του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος επιβάλλεται στο φορέα του έργου η λήψη μέτρων αποκατάστασης του τοπίου με την επαναφορά της φυσικής χορτολιβαδικής βλάστησης και την υποβοήθησή της στη διαταραχθείσα έκταση, η δε τυχόν οπτική όχληση του οικισμού των Ρωγών από την εγκατάσταση του επίδικου αιολικού πάρκου είναι ευχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκιμήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως. Με αυτά τα δεδομένα, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη και ότι οι προβαλλόμενοι στην αίτηση ακυρώσεως των ήδη αιτούντων λόγοι δεν παρίστανται ως προδήλως βάσιμοι, κρίνει ότι η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

ΣτΕ 2961/2008

[Έκδοση από τον Δασάρχη πρωτοκόλλου επιβολής ειδικής αποζημίωσης για διατήρηση αυθαίρετου κτίσματος σε δασική έκταση]

Πρόεδρος: Π. Ν. Φλώρος

Εισηγητής: Χ. Λιάκουρας

Δικηγόροι: Π. Αθανασούλης, Γ. Πάλλης

Το πρώτο πρωτόκολλο ειδικής αποζημίωσης που εκδίδεται από τον Δασάρχη για τη διατήρηση αυθαίρετου κτίσματος σε δασική έκταση επιτρέπεται να αναφέρεται σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. Σύμφωνα με άλλη γνώμη, το πρώτο πρωτόκολλο δεν επιτρέπεται να αφορά χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο. (Παραπομπή στην Επταμελή).

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, κατά τα εκτιθέμενα στην προσβαλλόμενη απόφαση, το επίδικο πρωτόκολλο έχει εκδοθεί δυνάμει της διάταξης της παρ. 5 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990 (Α' 101), όπως η παράγραφος αυτή έχει αντικατασταθεί με την παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 2145/1993 (Α' 88). Η διάταξη αυτή εντάσσεται στο σύστημα του ως άνω άρθρου 114, σε συνδυασμό με το άρθρο 71 του ν. 998/1979 (Α' 289). Ειδικότερα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 998/1979, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 2145/1993, "1. Εργολάβοι, υπεργολάβοι,

κατασκευαστές, οι εντολείς τους και κάθε τρίτος που επιχειρεί, άνευ δικαιώματος .. την ανέγερση οποιουδήποτε κτίσματος ή κατασκευάσματος... ή πραγματοποιεί οποιασδήποτε φύσεως εγκατάσταση εντός δάσους ή δασικής εκτάσεως, δημόσιας ή ιδιωτικής, τιμωρούνται με φυλάκιση ... και με χρηματική ποινή...", ενώ, κατά την παρ. 2 του αυτού άρθρου 71 του ν. 998/1979, "2. ...Η δασική αρχή διατάσσει και, εν αρνήσει του υπόχρεου, εκτελεί άνευ ετέρας διατυπώσεως την κατεδάφισιν των κτισμάτων. Εξάλλου, κατά την παραγρ. 1 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, "Απαγορεύεται η ανέγερση οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων εντός δημοσίων ή ιδιωτικών δασών ή δασικών ή αναδασωιένων εκτάσεων, που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαϊά ...", ενώ, κατά την παρ. 2 του αυτού άρθρου, "2. Ανεγερθείσες ή ανεγειρόμενες οικοδομές, κτίσματα και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις στις ανωτέρω εκτάσεις κατεδαφίζονται υποχρεωτικά κατόπιν αποφάσεως του οικείου νομάρχη από την τεχνική υπηρεσία της νομαρχίας με την συνδρομή της δασικής υπηρεσίας". Περαιτέρω κατά την παρ. 3 του αυτού άρθρου, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 2145/1993, "3. Η απόφαση περί κατεδαφίσεως εκδίδεται μετά από κλήτευση προ δύο (2) τουλάχιστον εργασίμων ημερών, του φερομένου ως κυρίου ή νομέα ή κατόχου ή του εργολάβου της οικοδομής, του κτίσματος ή της εγκαταστάσεως. Η κλήτευση αυτή ενεργείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας. Αν τα παραπάνω πρόσωπα είναι άγνωστα ή άγνωστης διαμονής, η κλήση τοιχοκολλάται στην είσοδο του κτίσματος. Κατά της αποφάσεως του νομάρχη περί κατεδαφίσεως επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου της τοποθεσίας του ακινήτου, εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της στον προσφεύγοντα ή από την τοιχοκόλληση της στο κτίσμα... Η προσφυγή συζητείται υποχρεωτικά εντός εξήντα (60) ημερών από την κατάθεσή της και η οριστική απόφαση εκδίδεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση και σε κάθε περίπτωση εντός εβδομήντα πέντε (75) ημερών από την κατάθεση της προσφυγής. Η απόφαση κοινοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου εντός δέκα (10) ημερών από τη δημοσίευσή της στους διαδίκους, στον οικείο δασάρχη και στον Υπουργό Οικονομικών, εφαρμοζομένου αναλόγως και για την κοινοποίηση αυτήν του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου. Οι επί της ... προσφυγής αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα ...", ενώ, κατά την παρ. 6 του ίδιου άρθρου, "6. Οι προηγούμενες παράγραφοι 2 έως και 5 εφαρμόζονται αναλόγως και για περιπτώσεις κατεδάφισης κτιρίων ή εγκαταστάσεων, που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 71 του ν. 998/1979". Τέλος, κατά την παρ. 5 του ανωτέρω άρθρου, όπως ισχύει, "5. Από

της κλητεύσεως και μέχρι την κατεδάφιση ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος υποχρεούνται, εις ολόκληρον έκαστος, στην καταβολή ειδικής αποζημιώσεως που επιβάλλεται με πρωτόκολλα του οικείου δασάρχη, από τα οποία το πρώτο εκδίδεται, και κοινοποιείται εφαρμοζόμενης αναλόγως και της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση στο δασάρχη της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου. 3. Της υποχρεώσεως αυτής απαλλάσσονται οι παραπάνω, προκειμένου περί οικοδομών, κτισμάτων ή εγκαταστάσεων εντός των δημόσιων δασών ή εκτάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, εφόσον αυτά παραδοθούν οικειοθελώς στο Δημόσιο προς κατεδάφιση με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παραδόσεως και παραλαβής. Κατά των πρωτοκόλλων επιβολής αποζημιώσεως, τα οποία εκδίδονται ανά τρίμηνο μέχρι την κατεδάφιση ή την ως άνω οικειοθελή παράδοση, χωρεί προσφυγή εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίησή τους, ενώπιον του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου της τοποθεσίας του ακινήτου. Είναι απαράδεκτοι οι λόγοι προσφυγής κατά το μέρος που καλύπτονται από την απόφαση επί της προσφυγής κατά της πράξεως του νομάρχη περί κατεδαφίσεως, ως και εκείνοι που δεν αποδεικνύονται αμέσως. Η απόφαση αυτή του δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Τα ποσά των αποζημιώσεων που καθίστανται οριστικά, είτε γιατί δεν ασκήθηκε προσφυγή, είτε γιατί η ασκηθείσα απορρίφθηκε εν όλω ή εν μέρει, βεβαιώνονται στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ., εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356/1974) και αποδίδονται ως έσοδο στο Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών. Το ύψος της αποζημιώσεως ανά τετραγωνικό μέτρο κτίσματος και ανά ημέρα διατηρήσεως αυτού ορίζεται σε διακόσιες (200) δραχμές. ... Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ευθέως ή αναλόγως οι διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας".

4. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, το πρώτο πρωτόκολλο της ειδικής αποζημίωσης λόγω διατήρησης αυθαιρέτου σε δασική έκταση, το οποίο εκδίδεται εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση στον αρμόδιο δασάρχη της απόφασης του Προέδρου του αρμόδιου Διοικητικού Πρωτοδικείου που απέρριψε την αίτηση ακυρώσεως, η οποία ασκήθηκε από τον ενδιαφερόμενο κατά της πράξης κατεδάφισης του αυθαιρέτου, ή από την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας για την άσκησή της, αφορά το χρονικό διάστημα που έχει ως αφετηρία την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο της πρόκλησης να κατεδαφίσει το αυθαίρετο, η οποία προηγείται της έκδοσης της πράξης κατεδάφισης, και διαρκεί έως την κοινοποίηση στο δασάρχη της απόφασης που απορρίπτει την αίτηση ακυρώσεως κατά

της πράξης κατεδάφισης ή έως την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης της αίτησης ακυρώσεως. Συνεπώς, το πρώτο αυτό πρωτόκολλο, το οποίο σύμφωνα με το νόμο εκδίδεται και αφορά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, δύναται να αφορά, εκ των πραγμάτων, σε χρόνο πολύ μεγαλύτερο του τριμήνου, η χρονική δε αυτή υπέρβαση των τριών μηνών, προβλεπόμενη από το νόμο, δεν το καθιστά μη νόμιμο. Περαιτέρω, όμως, ενόψει του σκοπού του νόμου, ο οποίος, όπως προκύπτει από τη σχετική εισηγητική έκθεση και τις συζητήσεις της Βουλής (συνεδρίαση ΡΚΑ'- 5.5.1993, σ. 6269), είναι η αποφυγή επιβολής με ένα πρωτόκολλο υψηλών ποσών ειδικής αποζημίωσης, λόγω του μεγάλου χρόνου στον οποίο αφορά, που θα δυσχεραίνουν την καταβολή τους, καθώς και η υπενθύμιση στον ενδιαφερόμενο, με την έκδοση του κάθε πρωτοκόλλου σε τακτά και συντομία χρονικά διαστήματα, της δυνατότητάς του να προβεί στην κατεδάφιση ή την οικειοθελή παράδοση της αυθαίρετης κατασκευής, ώστε να απαλλαγεί από την καταβολή της ειδικής αποζημίωσης, τα επόμενα από το πρώτο πρωτοκόλλα, αν αφορούν χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών είναι μη νόμιμα. Κατά την γνώμη, όμως, του Αντιπροέδρου του Τμήματος Π.Ν. Φλώρου, από το σύνολο των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι ο νομοθέτης θέλησε να καταστρώσει μια συγκεκριμένη διαδικασία, που αφορά τόσο την κατεδάφιση αυθαίρετης κατασκευής εντός δάσους ή δασικής έκτασης όσο και την επιβολή ειδικής αποζημίωσης στην περίπτωση διατήρησης της κατασκευής αυτής, η οποία βασίζεται σε συγκεκριμένες σύντομες προθεσμίες. Ενόψει αυτού αλλά και του ανωτέρω σκοπού των διατάξεων που αφορούν την ειδική αποζημίωση, τα πρωτόκολλα ειδικής αποζημίωσης, πλην του πρώτου, πρέπει επί ποινή ακυρότητας να εκδίδονται κάθε τρίμηνο. Περαιτέρω, κατά τη γνώμη αυτή, το πρώτο εκδιδόμενο πρωτόκολλο μπορεί μεν, κατά νόμο, να αφορά χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου, πρέπει όμως να εκδίδεται εντός της ημερομηνίας που προβλέπει ο νόμος (δέκα ημέρες από την κοινοποίηση στο αρμόδιο Δασάρχη της απόφασης του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου που απορρίπτει την αίτηση ακυρώσεως του ενδιαφερόμενου κατά της πράξης κατεδάφισης του αυθαιρέτου ή από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας άσκησης της αίτησης ακυρώσεως) και δεν μπορεί, επί ποινή ακυρότητας, να ανατρέχει σε χρονικό διάστημα πέραν του τριμήνου που ξεπερνά τον εύλογο χρόνο. Τέλος, κατά την άποψη των παρέδρων Κ. Κουσούλη και Χ. Λιάκουρα, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η έκδοση τόσο του πρώτου όσο και των επομένων πρωτοκόλλων ειδικής αποζημίωσης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου δεν καθιστά μη νόμιμα τα πρωτόκολλα αυτά, όχι μόνο για τους προαναφερόμενους στην πλειοψηφία άποψη λόγους (όσον αφορά το πρώτο

πρωτόκολλο), αλλά και διότι οι όποιες δυσμενείς συνέπειες από την έκδοσή τους για χρονικό διάστημα πέραν του τριμήνου αίρονται στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος παραδώσει οικειοθελώς προς κατεδάφιση την αυθαίρετη κατασκευή έστω και μετά την έκδοση του πρωτοκόλλου, αφού έτσι αποφεύγει την καταβολή της ειδικής αποζημίωσης, ενώ, εξάλλου, όπως προκύπτει από τη διάταξη της παρ. 15 του άρθρου 21 του ν. 3208/2003 η βεβαίωση, εκτέλεση και είσπραξη των εν λόγω πρωτοκόλλων, τα οποία, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 19 του ίδιου νόμου; εκδίδονται πλέον ανά έτος, αναστέλλεται μέχρι την κατάρτιση και κύρωση των προβλεπόμενων από τη διάταξη του άρθρου 27 του ν. 2664/1998 δασικών χαρτών.

5. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, με την υπ' αριθμ. 4150/93/27.12.1994 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής διατάχθηκε η κατεδάφιση κτίσματος διαστάσεων 4,5X12 μ. με τη τσιμεντένια βάση του, το οποίο ο ήδη αναιρεσίβλητος φέρεται ότι κατασκεύασε αυθαίρετα, από το τέλος του έτους 1990 έως τον Σεπτέμβριο του έτους 1991, μέσα σε δημόσια δασική έκταση, εμβαδού 2.250 τ.μ. στη θέση « Μοναστήριζα» στο Πόρτο Ράφτη Αττικής, η οποία είχε κηρυχθεί αναδασωτέα με την 4148/93/30.3.1994 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής. Η ανωτέρω απόφαση περί κατεδάφισης εκδόθηκε, αφού επιδόθηκε στον ήδη αναιρεσίβλητο, στις 14.10.1991, η 4796/19.9.1991 έγγραφη πρόσκληση για να κατεδαφίσει και να απομακρύνει, εντός δύο ημερών, την ως άνω αυθαίρετη κατασκευή, στην οποία, όμως, αυτός δεν ανταποκρίθηκε. Κατά της εν λόγω απόφασης περί κατεδάφισης αυθαίρετου κτίσματος, ο ήδη αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία απορρίφθηκε ως αβάσιμη, με την 152/1997 απόφασή του. Κατόπιν αυτών, ο Δασάρχης Πεντέλης εξέδωσε σε βάρος του αναιρεσίβλητου το υπ' αριθμ. 1622/11.3.1999 πρωτόκολλο, με το οποίο του επέβαλε, κατ' εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων, ειδική αποζημίωση ύψους 22.474.800 δραχμών για διατήρηση αυθαίρετου κτίσματος, επιφάνειας 54 τ.μ., για 2.081 ημέρες, κατά το χρονικό διάστημα από 28.6.1993 έως 11.3.1999. Κατά του πρωτοκόλλου αυτού, το οποίο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, είναι το πρώτο, ο ήδη αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή, η οποία έγινε δεκτή με την προσβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε, αυτεπαγγέλτως, ότι από τις προαναφερόμενες εφαρμοστέες διατάξεις συνάγεται ότι τα πρωτόκολλα επιβολής ειδικής αποζημίωσης εκδίδονται έπειτα από την κοινοποίηση στο Δασάρχη της

δικαστικής απόφασης που εκδόθηκε επί προσφυγής κατά της απόφασης για την κατεδάφιση (ή την άπρακτη προθεσμία προσβολής της), ανά τρίμηνο, μέχρι την κατεδάφιση ή την οικειοθελή παράδοση της αυθαίρετης κατασκευής και συνεπώς, το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο, με το οποίο επιβλήθηκε στον ήδη αναιρεσίβλητο ειδική αποζημίωση, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, είναι μη νόμιμο και ακυρωτέο.

6. Επειδή, στο άρθρο 79 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 - Α΄ 97), ο οποίος είναι εφαρμοστέος εν προκειμένω λόγω του χρόνου έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης, ορίζεται ότι: «1. Το δικαστήριο ελέγχει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη κατά το νόμο και την ουσία, μέσα στα όρια της προσφυγής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημα της. Κατ' εξαίρεση, ο κατά νόμο έλεγχος της προσβαλλόμενης πράξης ή παράλειψης, κατά περίπτωση, χωρεί και αυτεπαγγέλτως, εκτεινόμενος στο σύνολό της, προκειμένου να διακριβωθεί: α) αν συντρέχουν οι λόγοι της περ. α της παρ.3 ή β) αν η πράξη είναι πλημμελής κατά τη νόμιμη βάση της ή γ) αν υπάρχει παράβαση δεδουλευμένου». Στην προκείμενη περίπτωση, ο λόγος ότι, κατά την έννοια του νόμου, το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο ειδικής αποζημίωσης πρέπει να εκδίδεται ανά τρίμηνο και όχι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, αφορά σε πλημμέλεια της νομικής βάσης του προσβαλλόμενου πρωτοκόλλου και συνεπώς ο προσβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως, ότι μη ορθώς ελέγχθηκε αυτεπαγγέλτως από το αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο η προσβαλλόμενη πράξη, απορρίπτεται ως αβάσιμος, σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη του εδαφ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 79 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

7. Επειδή, προβάλλεται από το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο ότι η ανωτέρω κρίση της προσβαλλόμενης απόφασης είναι εσφαλμένη, διότι, κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων, δεν τίθεται αποκλειστική προθεσμία για την έκδοση των πρωτοκόλλων επιβολής ειδικής αποζημίωσης, αλλά ενδεικτική, υπό την έννοια ότι, τα πρωτόκολλα ειδικής αποζημίωσης δεν δύνανται μεν να εκδίδονται για χρονικό διάστημα μικρότερο του τριμήνου, δεν αποκλείεται, όμως, η έκδοσή τους για καταλογισμό αποζημίωσης για δύο ή περισσότερα τρίμηνα μαζί. Κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε, ο ανωτέρω λόγος, ορθώς ερμηνευόμενος, είναι βάσιμος και συνεπώς η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, διότι στην προκείμενη περίπτωση προβάλλεται το πρώτο πρωτόκολλο ειδικής αποζημίωσης, το οποίο νομίμως αναφέρεται σε χρονικό διάστημα πέραν του τριμήνου, σύμφωνα με τα

αναφερόμενα στην πέμπτη σκέψη. Κατά τη γνώμη όμως, του Αντιπροέδρου Π. Φλώρου, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έκρινε ορθώς και νομίμως, αν και με εν μέρει διαφορετική αιτιολογία, και ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι το προσβαλλόμενο πρώτο πρωτόκολλο ειδικής αποζημίωσης εκδόθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα (2081 ημερών), δηλαδή για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει κατά πολύ τον εύλογο χρόνο, πέραν του τριμήνου... Τέλος, κατά τη γνώμη των Παρέδρων Κ. Κουσούλη και Χ. Λιάκουρα, η κρινόμενη αίτηση αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτή, ανεξαρτήτως εάν το προσβαλλόμενο με την προσφυγή πρωτόκολλο ειδικής αποζημίωσης είναι το πρώτο ή όχι. Ενόψει, όμως της σπουδαιότητας του ζητήματος που ανέκυψε, το Δικαστήριο κρίνει ότι η υπόθεση πρέπει να παραπεφθεί στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος, να οριστεί εισηγητής ενώπιον αυτής ο Πάρεδρος Χ. Λιάκουρας και δικάσιμος η 3-12-2008.

ΣτΕ 2946/2008

[Απομάκρυνση αυθαίρετης διαφημιστικής πινακίδας από πρόσοψη κτηρίου στον Αρδηττό. Προθεσμία αιτήσεως ακυρώσεως]

Πρόεδρος: Π. Πικραμμένος

Εισηγητής: Ν. Ρόζος

Δικηγόροι: Κ. Βαρδακαστάνης, Β. Ευθυμιάδου, Ευ. Γκιούγκης

Το παραδεκτό των ένδικων μέσων, στο οποίο περιλαμβάνεται η δικαιοδοσία και η αρμοδιότητα του δικαστηρίου καθώς και το εμπρόθεσμο, κρίνεται σύμφωνα με το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης ή της δημοσίευσης της προσβαλλόμενης δικαστικής απόφασης.

Οι διατάξεις για το χαρακτηρισμό των υπαίθριων διαφημιστικών πινακίδων σε τμήματα της Αθήνας ως αυθαιρέτων και στην αφαίρεσή τους είναι ειδικές. Κατά τη σύμφωνη με το άρθρο 95 παρ. 1 του Συντάγματος ερμηνεία τους η προβλεπόμενη προσφυγή κατά της πράξης χαρακτηρισμού αυθαιρέτου αποτελεί αίτηση ακυρώσεως. Λόγω της φύσης της πράξης αυτής δεν είναι δυνατόν να τεθεί θέμα μεταρρύθμισής της, στην περίπτωση που το ένδικο βοήθημα κριθεί βάσιμο.

Η δεκαπενθήμερη προθεσμία για την άσκηση της πιο πάνω αιτήσεως ακυρώσεως ξεκινά από την κοινοποίηση της αποφάσεως. Εν όψει των άρθρων 20 παρ. 1 και 95 του Συντάγματος, σε περίπτωση κατά την οποία προσβάλλονται πράξεις που κοινοποιήθηκαν πριν από την πραγματική κυκλοφορία του ΦΕΚ δημοσίευσης του σχετικού νόμου, η προθεσμία αρχίζει από την επομένη της πραγματικής κυκλοφορίας της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. (Παραπομπή στην Επταμελή).

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης εφέσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (ειδικά έντυπα γραμμάτια 602587 και 851718/23.6.2003, σειράς Α΄).

2. Επειδή με την έφεση αυτή ζητείται εμπροθέσμως η εξαφάνιση της 2296/2002 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθήνας. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε ένδικο βοήθημα υπό τον τίτλο «Προσφυγή-Αίτηση ακυρώσεως» της ήδη εκκαλούσας εταιρείας κατά της 14921/8126/26.7.2002 αποφάσεως της Προϊσταμένης του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με την οποία κατ'

επίκληση του άρθρου 2 παρ. 1 και 2 ν. 2833/2000, α) χαρακτηρίστηκε αυθαίρετη διαφημιστική πινακίδα, που φέρεται ότι ανήκει στην ανωτέρω εταιρεία, καθώς και η φέρουσα κατασκευή της, διαστάσεων 8 X 8 μ. στην πρόσοψη κτηρίου στην οδό Αναπαύσεως 3 και Αρδηττού 8 (Αθήνα) και β) διατάχθηκε η απομάκρυνσή της σε προθεσμίας 15 ημερών από τη λήψη της αποφάσεως.

3. Επειδή με υπόμνημά της ζητεί την απόρριψη της κρινόμενης εφέσεως η εφεσίβλητη Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.», παρέμβαση της οποίας υπέρ του κύρους της προαναφερόμενης πράξεως υπ' αριθμ. 14921/8126/26.7.2002 έγινε δεκτή με την εκκαλούμενη απόφαση.

4. Επειδή με την παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 2721/1999 (ΦΕΚ Α'112 α') αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 (Α' 268), ορισθέντος ότι «1. Στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου υπάγεται η εκδίκαση σε πρώτο βαθμό αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών διοικητικών πράξεων διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν: α)... ζ) το χαρακτηρισμό κτισμάτων ή κατασκευών ως αυθαιρέτων και την εξαίρεσή τους από την κατεδάφιση....». Η αρμοδιότητα δε αυτή του τριμελούς διοικητικού εφετείου παρέμεινε σε αυτό ως περ. η) με την εν συνεχεία αντικατάσταση, με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2944/2001 (ΦΕΚ 222 Α'/8.10.2001), της κατά τα ανωτέρω αντικατασταθείσας παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977. Εξάλλου, στο άρθρο 2 παρ. 1 εδ. πρώτο του ν. 2833/2000 «Θέματα προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 και άλλες διατάξεις» (Α'150), προβλέπεται ότι στο τμήμα της πόλεως των Αθηνών που περικλείεται από τις κατονομαζόμενες στη διάταξη αυτή οδούς απαγορεύεται η τοποθέτηση ή ανάρτηση υπαίθριων διαφημίσεων προβολής εμπορικών και πολιτικών μηνυμάτων σε χειρόγραφο, έντυπο, φωτεινό, ηλεκτρονικό ή άλλη μορφή. Περαιτέρω στην μεν παρ. 2 του ιδίου άρθρου ορίζεται ότι «Με απόφαση του προϊσταμένου του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών της Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, εκδιδόμενη κατόπιν αυτοψίας υπαλλήλου της Διεύθυνσης αυτής, χαρακτηρίζεται αυθαίρετη κάθε υπαίθρια διαφήμιση που τοποθετείται κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος και διατάσσεται η αφαίρεσή της. Με την ίδια διαδικασία διατάσσεται η αφαίρεση των υπαίθριων διαφημίσεων που έχουν τοποθετηθεί παρανόμως στην περιοχή της παραγράφου 1 πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος» στη δε παρ. 4 ότι «Κάθε υπαίθρια διαφήμιση, για την οποία εκδίδεται πράξη χαρακτηρισμού αυθαίρετου κατά τις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος,

αφαιρείται χωρίς άλλη διατύπωση από την «Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.», που ενεργεί με τη συνδρομή της οικείας Αστυνομικής Αρχής...». Οι ανωτέρω διατάξεις διατηρήθηκαν σε ισχύ με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 2946/2001 «Υπαίθρια Διαφήμιση, Συμπολιτείες Δήμων και Κοινοτήτων» (Α΄ 224 Α΄) και, εν συνεχεία, με την παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 2947/2001 «Ολυμπιακή Φιλοξενία, Ολυμπιακά Έργα κ.λπ. διατάξεις» (Α΄228) προστέθηκαν παρ. 8, 9, 10 και 11 στο ανωτέρω άρθρο 2 του ν. 2833/2000. Τέλος, με την μεν παρ. 6 του άρθρου 83 του ν. 3057/2002 «Αθλητισμός, αναπαραγωγή έργων, ...» (Α΄232 Α΄/10.10.2002) ορίστηκαν τα εξής: «Στο άρθρο 2 του ν. 2833/2000, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 2947/2001, προστίθενται νέες παράγραφοι ως εξής: «12. Αρμόδιο δικαστήριο για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εφαρμογή αυτού του άρθρου είναι το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και κατ' έφεση το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης και εκδικάζεται υποχρεωτικά εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεσή της. Η απόφαση δημοσιεύεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη συζήτηση. Στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών υπάγονται με το παρόν και όλες οι σχετικές εκκρεμείς δίκες. Ο προσφεύγων υποχρεούται να κοινοποιεί τα δικόγραφα στην «Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.» εντός δύο (2) ημερών από της καταθέσεώς τους, στη γραμματεία του Δικαστηρίου. Η παράλειψη κοινοποίησης καθιστά απαράδεκτη κάθε συζήτηση της υπόθεσης. Η «Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας Α.Ε.» μπορεί να παρεμβαίνει χωρίς προδικασία με δήλωσή της καταχωρούμενη στα πρακτικά σε κάθε δίκη μεταξύ τρίτων που αφορά στην εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου....13....14...», με τη δε παρ. 8 του αυτού άρθρου 83 ότι η ισχύς της ανωτέρω παρ. 6 του άρθρου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευση του ν. 3057/2002 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Επειδή κατά γενική αρχή, η οποία συνεπάγεται και από το άρθρο 70 παρ. 3 του ν.δ/τος 170/1973 (ήδη άρθρο 77 παρ. 5 του π. δ/τος 18/1989 - Α΄ 9) και από το άρθρο 24 παρ. 1 του Εισαγωγικού Νόμου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το παραδεκτό των ενδίκων μέσων, και βοηθημάτων, στο οποίο περιλαμβάνεται η δικαιοδοσία και η αρμοδιότητα του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου ασκούνται καθώς και το εμπρόθεσμο αυτών, κρίνεται σύμφωνα με το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο εκδόσεως της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξεως ή της δημοσιεύσεως της προσβαλλόμενης δικαστικής αποφάσεως (ΣτΕ 654/1993, Ολομ., 4113/1995,

1108/2006 κ.ά.).

6. Επειδή η ανωτέρω 14921/8126/26.7.2002 απόφαση εκδόθηκε στις 26.7.2002, πριν δηλαδή δημοσιευθεί ο ν. 3057/2002 (10.10.2002), και κατ' επίκληση των παρατιθέμενων στη σκέψη 4 διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 και 2 του ν. 2833/2000. Συνεπώς το κατά την προηγούμενη σκέψη παραδεκτό του κατ' αυτής στρεφόμενου ενδίκου βοηθήματος κρίνεται από τις διατάξεις που ίσχυαν την ημερομηνία αυτή, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται εκείνους του ν. 3057/2002.

7. Επειδή οι ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 και 2 του ν. 2833/2000 αποτελούν ειδικές διατάξεις περί αυθαιρέτων (αναφερόμενες στο χαρακτηρισμό των πιο πάνω κατασκευών (υπαίθριων διαφημιστικών πινακίδων) σε τμήμα της πόλεως των Αθηνών ως αυθαιρέτων και στην εντεύθεν, αφαίρεσή τους (ΣτΕ 1154/2007). Συνεπώς από την προσβολή των πράξεων που έχουν εκδοθεί κατ' επίκληση αυτών πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 3057/2002 γεννώνται ακυρωτικές διαφορές για την εκδίκαση των οποίων αρμόδιο είναι, κατά τις παρατιθέμενες στη σκέψη 4 διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 702/1977, το Διοικητικό Εφετείο Αθήνας το οποίο, συνεπώς, αρμοδίως εκδίκασε το ενώπιον αυτού ασκηθέν ένδικο βοήθημα ως αίτηση ακυρώσεως. Εξ άλλου, και υπό την αποκρουόμενη, κατά τα ανωτέρω, εκδοχή ότι ο ν. 3057/2002 εφαρμόζεται και επί ενδίκων βοηθημάτων που ασκήθηκαν μετά την πραγματική κυκλοφορία του ΦΕΚ δημοσιεύσεώς του και στρέφονται κατά πράξεων, οι οποίες εκδόθηκαν και κοινοποιήθηκαν πριν από την προαναφερόμενη πραγματική κυκλοφορία, αρμόδιο παραμένει και πάλι, κατά το άρθρο 83 παρ. 6 αυτού, το Διοικητικό Εφετείο Αθήνας (πρβλ. ΣτΕ 1154/2007). Κατά τη σύμφωνη όμως με το άρθρο 95 παρ. 1 του Συντάγματος ερμηνεία της παρ. 12 του άρθρου 2 του ν. 2833/2000, που προστέθηκε με την ανωτέρω παρ. 6 του άρθρου 83 του ν. 3057/2002, η προβλεπόμενη από αυτήν προσφυγή κατά της πράξεως χαρακτηρισμού ως αυθαιρέτου αποτελεί αίτηση ακυρώσεως, δεδομένου ότι, ως εκ της φύσεως της πράξεως αυτής, δεν είναι δυνατόν να τεθεί, στην περίπτωση που το ένδικο βοήθημα κριθεί βάσιμο, θέμα μεταρρυθμίσεως αυτής. Δεδομένου, επομένως, ότι η ανωτέρω 14921/8126/26.7.2002 απόφαση κοινοποιήθηκε στην εκκαλούσα στις 2.10.2003, το ΦΕΚ δημοσιεύσεως του ν. 3057/2002 παραδόθηκε στη θυρίδα πωλήσεως στο κοινό στις 15.10.2002 (βλ. την 11397/1.11.2002 σχετική βεβαίωση του Εθνικού Τυπογραφείου - Τμήμα Α4 Διευθύνσεως Προγραμματισμού Παραγωγής) και το κατά της εν λόγω αποφάσεως ένδικο βοήθημα ασκήθηκε στις 7.11.2002, και κατά την

αποκρουόμενη εκδοχή αρμοδίως και ορθώς εκδίκασε τούτο ως αίτηση ακυρώσεως το Διοικητικό Εφετείο Αθήνας.

8. Επειδή με το άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 702/1977 ορίζεται ότι «Ενώπιον των διοικητικών εφετείων, δικαζόντων κατά τον παρόντα νόμον επί αιτήσεων ακυρώσεως, εφαρμόζονται αναλόγως αι αφορώσαι εις το ένδικον τούτο μέσον διατάξεις του ν.δ. 170/1993 «περί του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως εκάστοτε ισχύουν...». Κατά δε το υπό τον τίτλο «Προθεσμία» άρθρο 46 του π.δ/τος 18/1984, «1. Η αίτηση ακυρώσεως ασκείται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών που αρχίζει από την επομένη της κοινοποιήσεως της προσβαλλόμενης πράξεως ή της δημοσίευσής της, αν την τελευταία επιβάλλει ο νόμος ή, διαφορετικά, από τότε που ο αιτών έλαβε πλήρη γνώση της πράξης...». Συνεπώς νομίμως έγινε δεκτό με την εκκαλούμενη ότι εμπροθέσμως ασκήθηκε η αίτηση ακυρώσεως της εκκαλούσας κατά της ανωτέρω 14921/8126/26.7.2002 αποφάσεως στις 7.11.2002, δηλαδή την 36η ημέρα από την επομένη της κοινοποιήσεως της σε αυτήν, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη σκέψη, εφ' όσον δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου προηγούμενη της κοινοποιήσεως αυτής γνώση της σε ημερομηνία που να καθιστά την άσκησή της εκπρόθεσμη. Υπό την αποκρουόμενη όμως εκδοχή ότι εν προκειμένω, λόγω άσκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως μετά την πραγματική κυκλοφορία του ΦΕΚ δημοσιεύσεως του ν. 3057/2002, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. αυτού, κατά τις οποίες η προθεσμία για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως είναι δεκαπενθήμερη από την κοινοποίηση της αποφάσεως, και εν όψει των άρθρων 20 παρ. 1 και 95 του Συντάγματος, σε περίπτωση κατά την οποία, ως εν προκειμένω, προσβάλλονται πράξεις που κοινοποιήθηκαν πριν από την πραγματική κυκλοφορία του ΦΕΚ δημοσιεύσεως του εν λόγω νόμου, η προθεσμία αυτή αρχίζει από την επομένη της πραγματικής κυκλοφορίας της Εφημερίδας (πρβλ ΣτΕ Ολομ. 2081/1987, 2139/1999 κ.ά.). Τούτου έπεται ότι εκπροθέσμως ασκήθηκε η κρινόμενη αίτηση την 23η ημέρα από την επομένη της παραδόσεως στο κοινό του ΦΕΚ δημοσιεύσεως του νόμου αυτού και ότι, συνεπώς, μη νομίμως δέχθηκε η εκκαλούμενη ότι ασκήθηκε αυτή εμπροθέσμως.

9. Επειδή, λόγω της σπουδαιότητας του ανωτέρω θέματος, το Τμήμα κρίνει ότι πρέπει η υπόθεση να παραπεμφθεί στην επταμελή σύνθεση αυτού (άρθρο 14 παρ. 5 π.δ/τος 18/1989) και να ορισθεί εισηγητής ενώπιον αυτής ο Σύμβουλος Ν. Ρόζος.

ΣΤΕ 2841/2008

[Παράλειψη χορήγησης έγκρισης για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κινητής τηλεφωνίας]

Πρόεδρος: *Π. Πικραμμένος*

Εισηγητής: *Δ. Βασιλειάδης*

Δικηγόροι: *Κ. Σταυρούνης, Γ. Στεφανάκης, Γ. Οικονόμου*

Η έγκριση από την αρμόδια πολεοδομική αρχή των δομικών κατασκευών που είναι απαραίτητες για την τοποθέτηση κεραιών κινητής τηλεφωνίας ισοδυναμεί με οικοδομική άδεια, η οποία εκδίδεται κατά δέσμια αρμοδιότητα. Εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα, συνοδευόμενο από τα νόμιμα δικαιολογητικά, η πολεοδομική αρχή οφείλει να προχωρήσει στην έκδοση της άδειας, εφόσον συντρέχουν οι κατά νόμο προϋποθέσεις. Πάντως, οφείλει να αποφανθεί αιτιολογημένα για το υποβληθέν αίτημα, διαφορετικά παραλείπει νόμιμη ενέργεια.

Με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα δεν παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων για τη ρύθμιση των προϋποθέσεων εγκατάστασης των σταθμών βάσης κεραιών κινητής τηλεφωνίας στην περιφέρειά τους και μάλιστα κατ' απόκλιση από τις ειδικές ρυθμίσεις του νόμου.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή, η προαναφερθείσα σιωπηρή άρνηση του Δήμου Περιστερίου εκδηλώθηκε υπό το νομοθετικό καθεστώς του ν. 2801/2000 (Α' 46), όπως αυτό ίσχυε, πριν από τις τροποποιήσεις που επέφερε ο ν. 3431/2006 (Α' 13). Στο άρθρο 1 του ν. 2801/2000 υπό τον τίτλο «Κεραίες», ορίζονται, τα ακόλουθα: «1. Ορισμοί [...] 2. Δημιουργία κατασκευών κεραιών στην ξηρά Α. Για την κατασκευή κεραίας σταθμού στην ξηρά, που χρησιμοποιείται για την εκπομπή ή/και λήψη ηλεκτρομαγνητικής ενέργειας ή χρησιμοποιείται ως μέρος ενός συστήματος κεφαλής δικτύου καλωδιακής τηλεόρασης, απαιτείται άδεια, η οποία χορηγείται από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών [ήδη από την Ε.Ε.Τ.Τ., αρχικώς, δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 14 περ. κ' του ν. 2867/2000 (Α' 273) και στη συνέχεια κατ' άρθρο 12 περ. λβ' του ν. 3431/2006]. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται: [...] Β. Πριν από νέα κατασκευή κεραίας ή τροποποίηση υφιστάμενης κατασκευής, ο κάτοχος του σταθμού πρέπει να μεριμνήσει για την έκδοση της άδειας ή την τροποποίηση της [...] Γ. [...] Δ. Με αποφάσεις του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών καθορίζεται η μορφή και το περιεχόμενο της αίτησης που υποβάλλεται για κάθε περίπτωση νέας ή υφιστάμενης κατασκευής, τα στοιχεία και οι όροι που περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στην άδεια, η ακολουθούμενη διαδικασία για την έκδοση της, τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24Α του ν. 2075/1992 (ΦΕΚ 124 Α') Ε. Για την εγκατάσταση σταθμών των εταιρειών που παρέχουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στο κοινό, επιτρέπεται, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών, η κατασκευή οικίσκου στέγασης μηχανημάτων των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας, πάνω από το μέγιστο ύψος της περιοχής και μέσα στο ιδεατό στερεό της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 1577/1985 (ΦΕΚ 210 Α') και δομικών κατασκευών (μεταλλικών πυλώνων, ιστών, δукτωμάτων κ.λπ.) για την τοποθέτηση κεραιών εκπομπής ή και λήψης ραδιοηλεκτρικών σημάτων πάνω από το μέγιστο ύψος και το ιδεατό στερεό, ως εξής: α) Για τις εντός σχεδίου περιοχές: Σε άρτια οικόπεδα, σε δώμα κτιρίου, στο πέραν του, υποχρεωτικώς,

αφημένου τμήματος του ακάλυπτου χώρου του οικοπέδου και εντός του κτιρίου. Γενικά, επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευής κεραίας και πάνω από την απόληξη κλιμακοστασίου και φρέατος ανελκυστήρα που κατασκευάζεται σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 1577/1985. β) Για τις εκτός σχεδίου περιοχές: Όπως στην περίπτωση α) καθώς και σε γήπεδα ελάχιστου εμβαδού 500 τετραγωνικών μέτρων και σε αποστάσεις από τα όρια των γηπέδων τουλάχιστον πέντε (5) μέτρων. ΣΤ. Το εμβαδόν του οικίσκου, όταν αυτός τοποθετείται σε δώμα, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 25 τετραγωνικά μέτρα και το ύψος του τα 2.40 μέτρα. Όταν αυτός τοποθετείται στο έδαφος, το εμβαδόν του δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 35 τετραγωνικά μέτρα και το ύψος του τα 3,5 μέτρα. Όταν ο οικίσκος τοποθετείται στο δώμα και η κατασκευή κεραίας είναι στο δώμα ή/και πάνω στην απόληξη του κλιμακοστασίου και του φρέατος ανελκυστήρα, δεν περιλαμβάνονται στο συντελεστή δόμησης και συντελεστή όγκου του οικοπέδου ή γηπέδου. Ζ. Για την έγκριση τοποθέτησης των παραπάνω εγκαταστάσεων σε εντός ή εκτός σχεδίου περιοχές ειδικής προστασίας (όπως οι περιοχές της παρ. 9 του άρθρου 9 και της παρ. 4 του άρθρου 28 του ν. 1577/1985) και, κατ' εξαίρεση, των ισχυουσών σε αυτές διατάξεων και περιορισμών, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των, κατά περίπτωση, αρμόδιοι υπηρεσιών ή και της Επιτροπής Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠ.Α.Ε.). Η. Για την τοποθέτηση, σύμφωνα με την παράγραφο αυτήν, των σχετικών εγκαταστάσεων, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έγκριση που χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία ύστερα από έλεγχο των δικαιολογητικών που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με την ίδια απόφαση μπορούν να καθορίζονται οι λεπτομέρειες της διαδικασίας έκδοσης των πολεοδομικών εγκρίσεων και να προσδιορίζονται οι περιπτώσεις για τις οποίες η έγκριση από τον οικείο Νομόρχη των περιβαλλοντικών όρων εγκατάστασης κατασκευών κεραιών αποτελεί προϋπόθεση της πολεοδομικής έγκρισης. Μέχρι την έκδοση των αποφάσεων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24 Α του ν. 2075/1992. Θ. [...] 5. [...]».

5. Επειδή, κατά τον χρόνο που εκδηλώθηκε η αναφερομένη στην 2η σκέψη άρνηση του Δήμου Περιστερίου, δεν είχαν εκδοθεί οι προβλεπόμενες από τις προαναφερθείσες εξουσιοδοτικές διατάξεις των περιπτώσεων Δ και Η της παρ. 2 του άρθρου Ι του ν. 2801/2000 υπουργικές αποφάσεις και, συνεπώς, έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση οι διατάξεις του άρθρου 24 Α του ν. 2075/1992, Α' 129, (Σ.τ.Ε. 2216/2006). Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, το οποίο προστέθηκε στο ν.

2075/1992 με το άρθρο 41 παρ. 2 του ν. 2145/1993 (Α' 88) και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο πέμπτο παρ. 3 περιπτ. Β και με το άρθρο έκτο του ν. 2246/1994 (Α' 172)], ορίζεται ότι: «1. Εκτός από τις εγκαταστάσεις του Υπουργείου Εθνικής Ήμυνας, για την εγκατάσταση κεραιάς σταθμού στην ξηρά, εξαιρουμένης της λήψης ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων που προορίζονται για απευθείας λήψη από το ευρύ κοινό, απαιτείται άδεια η οποία χορηγείται από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. 2. [...] 5. α. Επιτρέπεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών η κατασκευή οικίσκου στέγασης μηχανημάτων σταθμών ραδιοεπικοινωνίας πάνω από το μέγιστο ύψος της περιοχής και μέσα στο ιδεατό στερεό της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 1577/1985 [...] β. [...] ε. Για την κατά τα ανωτέρω τοποθέτηση των εν λόγω εγκαταστάσεων δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά έγκριση που χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία ύστερα από έλεγχο των παρακάτω δικαιολογητικών: 1. Αίτηση ενδιαφερομένου. 2. Δηλώσεις αναθέσεων και αναλήψεων των μελετών και επιβλέψεων του έργου. 3. Τοπογραφικό διάγραμμα συνοδευόμενο από σαφές οδοιπορικό, όπου απαιτείται και διάγραμμα κάλυψης. 4. Σχηματική τομή του κτιρίου με υψόμετρα, σε κλίμακα 1:200 και κάτοψη δώματος ή χώρου του κτιρίου σε κλίμακα 1:50, όπου απαιτείται. 5. Σχέδια του οικίσκου σε κλίμακα 1:50 και σε πρόσφορη κατά περίπτωση κλίμακα της δομικής κατασκευής επί της οποίας τοποθετείται η κεραιά, εγκεκριμένα από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών. 6. Στατική μελέτη του οικίσκου και της δομικής κατασκευής επί της οποίας θα τοποθετηθούν οι κεραιές με δήλωση αντοχής δύο πολιτικών μηχανικών, στις περιπτώσεις κατασκευής τους σε υφιστάμενο κτίριο ή μελέτη ενίσχυσής του. όταν απαιτείται. 7. Φωτογραφία της κύριας όψης του υφιστάμενου κτιρίου. 8. Οι κατά το εδάφιο (δ) εγκρίσεις, όπου απαιτείται. 9. Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, ότι το κτίριο πάνω ή εντός του οποίου τοποθετούνται οι εγκαταστάσεις υφίσταται νομίμως. 10. Προϋπολογισμό του έργου και σημειώματα πληρωμής φόρων, εισφορών και αμοιβών μηχανικών, στ. [...]». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων για την εγκατάσταση κεραιάς σταθμού ραδιοεπικοινωνίας στην ξηρά απαιτείται αφενός μεν η λήψη αδειάς από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, αφετέρου δε η έγκριση των δομικών κατασκευών, απαραίτητων για την τοποθέτηση των κεραιών, η οποία χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και ισοδυναμεί με οικοδομική άδεια (Σ.τ.Ε. 881/2008. 3607/2007 7μ. 763/2005, 764/2005, 2596/2003, 4286/1999). Εξάλλου, και δεδομένου ότι η ανωτέρω έγκριση ισοδυναμεί με οικοδομική άδεια, η οποία εκδίδεται βάσει δέσμιας αρμοδιότητας, υποβαλλομένου αιτήματος για την έγκριση και συνοδευόμενου

από τα νόμιμα δικαιολογητικά, η πολεοδομική αρχή, εφόσον συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος, οφείλει να προχωρήσει στην έκδοση της άδειας, εν πάση δε περιπτώσει οφείλει να αποφανθεί αιτιολογημένα επί του υποβληθέντος αιτήματος, παραλείποντας άλλως οφειλόμενη ενέργεια κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 4 του π.δ. 18/1989 (Σ.τ.Ε. 881/2008. πρβλ. Σ.τ.Ε. 1401/2001,2563/2000).

6. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την εκκαλούμενη απόφαση και τα στοιχεία του φακέλου, η εφεσίβλητη εταιρεία υπέβαλε προς την αρμόδια Διεύθυνση Ι Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος του εκκαλούντος Δήμου αίτηση, συνοδευόμενη με τα σχετικά δικαιολογητικά, η οποία πρωτοκολλήθηκε με αριθμό 44039/24.11.2003, για την εγκατάσταση σταθμού βάσης κεραίας κινητής τηλεφωνίας σε κτίριο επί της οδού Κοτυλίου 12 (εκ παραδρομής αναγραφομένης στην εκκαλούμενη ως οδός Δημοσθένους), στην Ανθούπολη της περιφέρειας του εκκαλούντος Δήμου. Με την εκκαλούμενη απόφαση έγινε δεκτό, καθ' ερμηνεία των προαναφερομένων διατάξεων, ότι η αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία έχει δέσμια αρμοδιότητα να αποφανθεί επί της αιτήσεως του ενδιαφερομένου για την έγκριση της εγκατάστασης κεραίας, σε περίπτωση δε κατά την οποία δεν αποφανθεί εντός τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως, παραλείπει οφειλόμενη νόμιμη ενέργεια υποκείμενη σε αίτηση ακυρώσεως. Μετά ταύτα, το δίκασαν έκρινε ότι εφ' όσον η πολεοδομική υπηρεσία του εκκαλούντος Δήμου δεν αποφάνθηκε εντός τριμήνου από την υποβολή της αιτήσεως της εφεσίβλητης (24.11.2003), παρέλειψε οφειλόμενη ενέργεια, με τις σκέψεις δε αυτές ακύρωσε την σιωπηρή άρνηση της ανωτέρω πολεοδομικής υπηρεσίας και ανέπεμψε την υπόθεση στον εκκαλούμενο Δήμο, προκειμένου η αρμόδια υπηρεσία να αποφανθεί επί της σχετικής αιτήσεως της εφεσίβλητης. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα που δέχθηκε το δίκασαν διοικητικό εφετείο και σύμφωνα με τα όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, η Διοίκηση παρέλειψε οφειλόμενη ενέργεια και η σχετική κρίση της εκκαλούμενης αποφάσεως είναι ορθή. Ως εκ τούτου, ο μοναδικός λόγος εφέσεως του εκκαλούντος Δήμου, ότι η σιωπηρή άρνηση οφείλεται στις, εκδοθείσες κατ' επίκληση του άρθρου 24 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995), υπ' αριθμ. 1115/1999 και 1257/2000 αποφάσεις του Δημοτικού του Συμβουλίου, με τις οποίες για λόγους προστασίας της υγείας των κατοίκων του Δήμου Περιστερίου, απαγορεύθηκε η χορήγηση οποιασδήποτε άδειας που έχει ως αντικείμενο την εγκατάσταση κεραιών κινητής τηλεφωνίας, ανεξαρτήτως του ότι δεν στρέφεται κατά της ανωτέρω κρίσεως της εκκαλούμενης απόφασης, είναι, πάντως, αβάσιμος και

πρέπει να απορριφθεί (Σ.τ.Ε. 881/2008). Ήλλωστε, με τις ανωτέρω διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα δεν παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων για τη ρύθμιση των προϋποθέσεων εγκατάστασης των σταθμών βάσης κεραιών κινητής τηλεφωνίας στην περιφέρεια τους και μάλιστα κατ' απόκλιση των προαναφερομένων ειδικών ρυθμίσεων του νόμου (πρβλ. Σ.τ.Ε. 3923/2007).

ΣτΕ 1847/2008

[Γήπεδο Α.Ε.Κ.- Ακύρωση Π.Ε.Π.Ο.]

Πρόεδρος: *Γ. Παναγιωτόπουλος*

Εισηγητής: *Π. Πικραμμένος*

Δικηγόροι: *Αντ. Βγόντζας, Δ. Αναστασόπουλος, Σπ. Παπαγιαννόπουλος, Π. Σπανός, Γ. Γεωργίου-Κωστακόπουλος*

Οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 που αφορούν την περιβαλλοντική και πολεοδομική αδειοδότηση του γηπέδου της ΑΕΚ είναι αντισυνταγματικές, ως αντίθετες στην αρχή της διάκρισης των λειτουργιών (άρθρο 26), στη διάταξη που κατοχυρώνει το ένδικο μέσο της αιτήσεως ακυρώσεως (άρθρο 95) και, κατά συνέπεια, ως θίγουσες το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1). Ο εν λόγω νόμος δημοσιεύθηκε μετά την έναρξη σχετικής εκκρεμοδικίας ενώπιον του ΣτΕ, καταργεί από τότε που ίσχυσαν τις πράξεις που

προσβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου και χορηγεί τις απαιτούμενες άδειες για την ολοκλήρωση του έργου. Πρόκειται για επέμβαση στην εκκρεμή δίκη, διότι με μονομερή πράξη ενός μέρους της ένδικης διαφοράς (του Ελληνικού Δημοσίου μέσω της νομοθετικής λειτουργίας) επιλύεται η διαφορά. Έτσι, στερείται αντικειμένου η εκκρεμής αίτηση ακυρώσεως, ενώ δεν καταλείπεται πλέον στους πολίτες δυνατότητα παροχής έννομης προστασίας, ισοδύναμης προς εκείνη που παρέχεται με το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως.

Επίσης, οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, κατ' επίκληση των οποίων εκδόθηκαν οι προσβληθείσες πράξεις για την περιβαλλοντική αδειοδότηση του γηπέδου της ΑΕΚ, αντίκεινται προς τα άρθρα 4, 24 και 26 του Συντάγματος, εφόσον δεν αιτιολογείται η προσφυγή στην διαδικασία του τυπικού νόμου για την θέσπιση της σχετικής πολεοδομικής ρύθμισης.

Βασικές σκέψεις

5. Επειδή, στο άρθρο 19 του ν. 3044/2002 (Α' 197) ορίζονται τα ακόλουθα: "1. Εγκρίνεται η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Ν. Φιλαδέλφειας Αθηνών στο χώρο του Σταδίου της Α.Ε.Κ. με την επέκτασή του σε παραχωρούμενη κατά χρήση δημόσια έκταση στο Αθλητικό Σωματείο με την επωνυμία "Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως" και με την μετατόπιση ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών, όπως οι ρυθμίσεις αυτές φαίνονται στο σχετικό τοπογραφικά διάγραμμα σε κλίμακα 1:500 που θεωρήθηκε από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Τοπογραφικών Εφαρμογών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και το οποίο σε φωτοσμίκρυνση δημοσιεύεται με το νόμο αυτόν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2. Επί της συνολικής έκτασης με τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Μ και Α που ορίζεται στο παραπάνω τοπογραφικό διάγραμμα καθορίζονται οι ακόλουθοι ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης: αα. Ανώτατο ύψος κτιρίου 27 μέτρα. ββ. Ανώτατο ύψος απολήξεων κλιμακωσασίου: 2,70 μέτρα (πέραν του ανώτατου επιτρεπόμενου ύψους κτιρίου της περιπτώσεως αα'). γγ. Ανώτατο ύψος μεταλλικών στεγαστρων: 35 μέτρα. δδ. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος πυλώνων ανάρτησης

στεγάστρων: 40 μέτρα. εε. Ανώτατος συντελεστής δόμησης: 2. στ. Ανώτατο ποσοστό κάλυψης: 60%. 3. Στις εγκαταστάσεις του σταδίου αυτού επιτρέπεται: αα. Εκτός από τις κυρίως αθλητικές χρήσεις, η χωροθέτηση των ακολούθων συμπληρωματικών λειτουργιών: χώρων συνάθροισης κοινού, ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων, εμπορικών χρήσεων, αιθουσών πολλαπλών αθλητικών χρήσεων, εντευκτηρίων, χώρων εστίασης, αιθουσών εξυπηρέτησης τύπου και μέσων μαζικής ενημέρωσης, ξενώνων αθλητών και γενικά χώρων φιλοξενίας. Ο ανώτατος "συντελεστής δόμησης των ανωτέρω χρήσεων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 40% του ανώτατου συντελεστή δόμησης που καθορίζεται στην περίπτωση εε' της παρ. 2. ββ. Η κάλυψη των υπόγειων χώρων, ανεξαρτήτως χρήσεως, σε ποσοστό 100%. γγ. Η ένταξη χώρων κύριας χρήσεως στα υπόγειο γίνεται με προσμέτρηση τους στο συντελεστή δόμησης (σ,δ.) και μη προσμέτρηση τους στο συντελεστή κατ' όγκο (σ.κ.α.). Στους χώρους αυτούς εφαρμόζονται οι διατάξεις της απόφασης 3046/304/89 (ΦΕΚ 59 Δ') (Κτιριοδομικός Κανονισμός), άρθρο 11 παρ. 1.1 και 1.2 και ο προβλεπόμενος αρμόδιος φορέας είναι η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Τα ύψος των υπόγειων χώρων δύναται να υπερβαίνει τα τρία (3.0) μέτρα. 4. Η οικοδομική άδεια για το στάδιο και τις εγκαταστάσεις της παραγράφου 3 χορηγείται από τη Διεύθυνση Οικοδομικών και Κτιριοδομικών Κανονισμών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο γ' εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 2947/2001. 5. Οι εγκαταστάσεις του σταδίου της ΑΕΚ θα παραχωρηθούν, άνευ ανταλλάγματος, στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε." για τις ανάγκες διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, της ανωτέρω διατάξεως αλλά και του νόμου 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 3010/2002, καθώς και του νόμου 2730/1993 εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την υπό κρίση αίτηση, από 22.5.2003 κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για το έργο "Ανέγερση νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου ΑΕΚ" στον Δήμο Νέας Φιλαδέλφειας και, συγκεκριμένα, ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 32.000 θέσεων, ενός κλειστού γηπέδου μπάσκετ χωρητικότητας 7.000 θέσεων, δύο κλειστών γηπέδων, βόλεϋ, υπόγειων χώρων στάθμευσης τουλάχιστον 1.600 αυτοκινήτων και 22.000 τ.μ. εμπορικών χρήσεων, καθώς και η συμπροσβαλλομένη, από 17.11.2003, κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία τροποποιήθηκαν ορισμένοι από τους πιο πάνω όρους. Εξάλλου, μετά την συζήτηση της υποθέσεως στο Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά την δικάσιμο της 9ης Δεκεμβρίου 2003 δημοσιεύθηκε ο ν. 3207/2003 "Ρύθμιση θεμάτων Ολυμπιακής Προετοιμασίας και

άλλες διατάξεις" (Α' 302/24.12.2003). Με την παρ. 1α του άρθρου 11 του αυτού ν. 3207/2003 επέρχονται τροποποιήσεις στο άρθρο 19 του ν. 3044/2002, συγκεκριμένα δε μεταβάλλονται ορισμένοι όροι που αφορούν στο ανώτατο ύψος των μεταλλικών στεγάστρων και ο ανώτατος συντελεστής δομήσεως ορίζεται στο 2, επίσης δε ορίζεται η έκταση που θα καταλαμβάνουν οι χώροι κυρίας χρήσεως κ.λπ., ενώ με την παρ. 1β του ίδιου άρθρου 11 προστίθενται παράγραφοι, 5 έως 9 στο άρθρο 19 του ν. 3014/2002, ειδικότερα δε εγκρίνονται νέοι περιβαλλοντικοί όροι, οι οποίοι ορίζεται ότι θα ισχύουν μέχρι τις 31.12.2013 (παρ. 5 και 6), εγκρίνεται η θέση και η διάταξη των εγκαταστάσεων του νέου αθλητικού και πολυλειτουργικού κέντρου του σωματείου ΑΕΚ, χορηγείται οικοδομική άδεια και άδεια επέμβασης και κοπής 55 δένδρων, καθώς οποιαδήποτε άλλη, κατά περίπτωση, απαιτούμενη από την ισχύουσα νομοθεσία άδεια (παρ. 7). Τέλος, στην προστιθεμένη παράγραφο 9 ορίζεται ότι: "Η υπ' αριθμ. 132863/25.6.2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Γεωργίας και Πολιτισμού, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την 137416/14.11.2003 όμοια κοινή απόφαση, καταργείται από τότε που ίσχυσε". Με τα πραγματικά αυτά δεδομένα, εφόσον ο ν. 3207/2003 δημοσιεύθηκε στις 24.12.2003, πριν, δηλαδή, από την συζήτηση της υποθέσεως στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι, εν πάση περιπτώσει, ληπτέος υπ' όψιν για τη διάγνωση της υποθέσεως. Πρέπει δε ν' απορριφθούν ως αβάσιμα όσα περί του αντιθέτου υποστηρίζονται με το από 23.1.2006 υπόμνημα του αθλητικού σωματείου με την επωνυμία "Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως".

6. Επειδή, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παρούσα υπόθεση συζητήθηκε κατά την συνεδρίαση του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας της 9ης Δεκεμβρίου 2003. Κατά την συνεδρίαση αυτή, ο εισηγητής της υποθέσεως εισηγήθηκε την ακύρωση των προσβαλλόμενων πράξεων, προεχόντως διότι οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, κατ' επίκληση και των οποίων είχαν αυτές εκδοθεί, ευρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 24 του Συντάγματος. Μετά τρεις ημέρες, δηλαδή στις 12 Δεκεμβρίου 2003 και ενώ η υπόθεση ήταν πλέον υπό διάσκεψη, κατατέθηκε στην Βουλή των Ελλήνων από τους Υπουργούς Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., Πολιτισμού και Γεωργίας τροπολογία-προσθήκη (υπ' αριθμ. 2027 - ειδ. 134) στο σχέδιο νόμου "Ρύθμιση θεμάτων Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις", που απετέλεσε, ακολούθως, την ρύθμιση του άρθρου 11 του ν. 3207/2003. Ο σχετικός νόμος ψηφίσθηκε από την Βουλή των Ελλήνων στις 17.12.2003 και δημοσιεύθηκε στο πρώτο τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 24.12.2005, με αριθμό 3207.

Όπως δε προκύπτει από το περιεχόμενό τους, οι εισαγόμενες με το πιο πάνω άρθρο 11 του νέου νόμου 3207/2003 ρυθμίσεις δεν αφίστανται ουσιωδώς των ρυθμίσεων του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, επιτρέπουν δε, σε συνδυασμό με τις τελευταίες, την κατασκευή και ολοκλήρωση του έργου του νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου του σωματείου Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως (Α.Ε.Κ.). Καθίσταται δηλαδή με την ψήφιση του νόμου_εφικτή η κατασκευή του ίδιου ουσιαστικά έργου και καταργούνται από τότε που ίσχυσαν οι προσβαλλόμενες με την υπό κρίση αίτηση πράξεις, όλες δε οι απαιτούμενες για την ολοκλήρωση του έργου άδειες χορηγούνται ευθέως από τον νόμο (μη προβλεπομένης πλέον της εκδόσεως οιασδήποτε διοικητικής πράξεως). Με τα δεδομένα αυτά, η νεότερη ρύθμιση συνιστά επέμβαση στην εκκρεμή δίκη, στην οποία, άλλωστε, απέβλεψε προεχόντως ο νομοθέτης, όπως προκύπτει από τα προπαρασκευαστικά στοιχεία του νόμου αυτού (σχετικώς βλ. και τις συζητήσεις στην Βουλή, συνεδρίαση ΜΗ 17.12.2003 σελ. 99, 122, 143 και 174). Τούτο δε διότι με τον τρόπο αυτόν, με την μονομερή δηλαδή πράξη ενός μέρους της ενδίκου διαφοράς (του Ελληνικού Δημοσίου μέσω της νομοθετικής λειτουργίας) επιλύεται η διαφορά αυτή και στερείται αντικείμενου η εκκρεμής αίτηση ακυρώσεως, ενώ δεν καταλείπεται πλέον στους πολίτες δυνατότητα παροχής εννόμου προστασίας, ισοδυνάμου προς εκείνη που παρέχεται με το ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως. Με το περιεχόμενο αυτό, όμως, οι διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 ευρίσκονται σε αντίθεση προς το Σύνταγμα, ως αντιβαίνουσες, ειδικότερα, στην αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών (άρθρο 26), στην διάταξη που κατοχυρώνει τα ένδικο μέσο της αιτήσεως ακυρώσεως (άρθρο 95) και, κατά συνέπεια, ως θίγουσες το δικαίωμα παροχής εννόμου προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1). Επομένως, η ανωτέρω ρύθμιση του άρθρου 11 του ν. 3207/2003 δεν είναι εφαρμοστέο εν προκειμένω και δεν επηρεάζει την παρούσα δίκη, η οποία ως εκ τούτου, διατηρεί το αντικείμενο της.

7. Επειδή στο άρθρο 8 του ν. 2730/1999 (Α΄136) ορίζονται τα ακόλουθα: "1. Για την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του έτους 2004 χωροθετούνται οι ακόλουθες περιοχές υποδοχής Ολυμπιακών Έργων. α) Στο Φαληρικό Όρμο... 2.α. Ολυμπιακά Αθλήματα θα διεξαχθούν επίσης σε υφιστάμενες ή προβλεπόμενες να κατασκευασθούν ή να επεκταθούν αθλητικές εγκαταστάσεις... στο στάδιο ΑΕΚ Νέας Φιλαδέλφειας... β. Για την κατασκευή ή επέκταση των αθλητικών εγκαταστάσεων της προηγούμενης περιπτώσεως απαιτείτο, η προηγούμενη έγκριση των περιβαλλοντικών τους όρων που χορηγείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και

Δημοσίων Έργων και Πολιτισμού για τον σκοπό αυτό... Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1550/1986 και της Κ.Υ.Α. 68269/5387/1990 (ΦΕΚ 678 Β'). Απαιτείται επίσης έκδοση οικοδομικής άδειας που χορηγείται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 5...".

8. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, που έχουν παρατεθεί σε προηγούμενη σκέψη, εγκρίνεται η τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου Νέας Φιλαδέλφειας (Αθηνών) στο χώρο του Σταδίου της ΑΕΚ με την επέκταση του σε δημόσια έκταση, παραχωρούμενη, κατά χρήση, στο αθλητικό σωματείο με την επωνυμία «Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπόλεως" και με την μετατόπιση ρυμοτομικών και οικοδομικών γραμμών, όπως οι ρυθμίσεις αυτές φαίνονται στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα, τροποποιείται δηλαδή το ρυμοτομικό σχέδιο με την επέκταση του χώρου της εγκαταστάσεως της Α.Ε.Κ. σε τμήμα 3.200 περίπου τετραγωνικών μέτρων του παρακειμένου άλσους της Νέας Φιλαδέλφειας (παρ. 1). Ακολούθως, ορίζονται με τις ίδιες διατάξεις ειδικοί όροι και περιορισμοί δομήσεως επί της συνολικής εκτάσεως, καθώς και συντελεστής δομήσεως 2 (έναντι του ισχύοντος 1, 4 για τον παρακείμενο προστατευόμενα παραδοσιακό προσφυγικό οικισμό) (παρ. 2), ορίζεται ότι στις εγκαταστάσεις του σταδίου αυτού επιτρέπεται, εκτός από τις κυρίως αθλητικές εγκαταστάσεις, η χωροθέτηση συμπληρωματικών λειτουργιών, όπως χώρων συναθροίσεως κοινού, ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων, εμπορικών χρήσεων, αιθουσών πολλαπλών αθλητικών χρήσεων, εντευκτηρίων, χώρων εστίασεως, αιθουσών εξυπηρετήσεως τύπου και μέσων μαζικής ενημερώσεως, ξενώνων αθλητών και, γενικά, χώρων φιλοξενίας και ορίζεται επίσης ο τρόπος καλύψεως των χώρων (παρ. 3). Περαιτέρω, ορίζεται ότι η οικοδομική άδεια για το στάδιο και τις λοιπές εγκαταστάσεις χορηγείται από την Διεύθυνση Οικοδομικών και Κτιριοδομικών Κανονισμών (ΔΟΚΚ) του ΠΕΧΩΔΕ με ειδική διαδικασία (παρ. 4) και ότι οι εγκαταστάσεις του σταδίου της ΑΕΚ θα παραχωρηθούν, άνευ ανταλλάγματος στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε." για τις ανάγκες διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων (παρ. 5). Εξ άλλου, όπως προκύπτει από τις προσβαλλόμενες πράξεις, οι περιβαλλοντικοί όροι αφορούν στην κατασκευή και λειτουργία νέου σταδίου και πολυλειτουργικού κέντρου της ΑΕΚ, και, συγκεκριμένα, ενός γηπέδου ποδοσφαίρου χωρητικότητας 32.000 θέσεων, ενός κλειστού γηπέδου μπάσκετ χωρητικότητας 7.000 θέσεων, δύο κλειστών γηπέδων πετόσφαιρας (βόλεϋ), υπόγειων χώρων σταθμεύσεως τουλάχιστον 1.800 θέσεων, καθώς και 22.000 τ.μ. εμπορικών χρήσεων.

Όπως δε αναφέρεται στην μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνοδεύει τις πράξεις "το ιστορικό στάδιο της ν. Φιλαδέλφειας θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τα πρότυπα σύγχρονων σταδίων. Θα μεταβληθεί σε ττολυειτουργικό χώρο πολλαπλών χρήσεων με κύριες δραστηριότητες τον αθλητισμό και την οικογενειακή αναψυχή και διασκέδαση" (σελ. 6), ενώ "θα αναπτυχθεί εκ βάθρων σύγχρονο εμπορικό κέντρο τόσο γύρω από το στάδιο της ΑΕΚ όσο και στους εμπορικούς δρόμους γενικής κατοικίας" (σελ. 80). Εκτός των γηπέδων και των χώρων της ΑΕΚ (Μουσείο ΑΕΚ, συνεδριακό κέντρο ΑΕΚ, κατάστημα αθλητικών ειδών, χώρος ζωντανών μεταδόσεων αγώνων ΑΕΚ σε video wall), το έργο περιλαμβάνει και κέντρο αναψυχής με πολυκινηματογράφους, κολυμβητήριο ημιολυμπιακών εγκαταστάσεων, γυμναστήριο, θεματικά εστιατόρια, ταβέρνες, εμπορικό πολυκατάστημα, τράπεζες, φαρμακεία, κ.α.

9. Επειδή, όπως προκύπτει από τις παραπάνω διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, η επιλογή του συγκεκριμένου χώρου του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας, όπου θα κατασκευασθεί το νέο αθλητικό και πολυλειτουργικό κέντρο της Α.Ε.Κ. (ο οποίος καταλαμβάνει μάλιστα και μέρος του παρακειμένου άλσους), γίνεται από τον νομοθέτη κατά τρόπο οριστικό και, επομένως, δεσμευτικό για την Διοίκηση, ώστε να μην καταλείπεται πλέον σ' αυτήν στάδιο αναζητήσεως εναλλακτικών λύσεων, ως προς τον χώρο κατασκευής του εν λόγω έργου, καθώς και ως προς τον τρόπο κατασκευής του και τις προβλεπόμενες χρήσεις. Περαιτέρω, με τις ίδιες διατάξεις επιχειρείται στον προαναφερθέντα χώρο ειδικός σχεδιασμός και ορισμός όρων δομήσεως συνθέτου κτιριακού συγκροτήματος, το οποίο περιλαμβάνει αθλητικές εγκαταστάσεις, υποστηρικτικούς χώρους, εμπορικά καταστήματα, χώρους σταθμεύσεως κ.λπ. Επιχειρείται δηλαδή ο σχεδιασμός ενός έργου, το οποίο, ενόψει της φύσεως και του μεγέθους του, αλλά και των προβλεπομένων χρήσεων των χώρων του (αθλητικών, εμπορικών και άλλων), έχει σοβαρές επιπτώσεις στο οικιστικό περιβάλλον και στην ποιότητα της ζωής όχι μόνον των κατοίκων της περιοχής και του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας, αλλά και, γενικότερα, των κατοίκων της πόλεως των Αθηνών. Κατά τη γνώμη όμως των Συμβούλων Αθ. Ράντου και Γ. Σγουρόγλου, η επιλογή του συγκεκριμένου χώρου του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας, όπου θα κατασκευασθεί το νέο αθλητικό και πολυλειτουργικό κέντρο της Α.Ε.Κ. δεν γίνεται από τον νομοθέτη κατά τρόπο οριστικό και, επομένως, δεσμευτικό για την Διοίκηση, αλλά καταλείπεται σε αυτήν στάδιο αναζητήσεως εναλλακτικών λύσεων, η οριστική δε επιλογή του χώρου, όπου θα κατασκευαστεί το παραπάνω έργο, γίνεται με την προσβαλλόμενη πράξη. Τούτο δε διότι, ναί μεν με την εν λόγω πολεοδομικού

περιεχομένου ρύθμιση εκφράζεται η κατ' αρχάς βούληση του νομοθέτη για την κατασκευή του έργου στο συγκεκριμένο χώρο, η βούληση, όμως, αυτή ούτε είναι, ούτε θα μπορούσε να είναι, δεσμευτική για τα όργανα της Διοικήσεις, δεδομένου ότι αυτά, ασκώντας, κατ' επιταγή διατάξεων του εθνικού και κοινοτικού δικαίου, τις αρμοδιότητες τους για την εκτίμηση της επιπτώσεως των έργων στο περιβάλλον, μπορούν, κατά πάντα χρόνο, να οδηγηθούν είτε στην υπόδειξη διαφορετικών λύσεων για τον τόπο και τον τρόπο κατασκευής του έργου, είτε και στην λύση της ολοσχερούς απορρίψεως της κατασκευής του στον ως άνω τόπο. Κατά τη γνώμη, συνεπώς, αυτή, δεν είναι, περαιτέρω, εξεταστέο στην υπόθεση αυτή το ζήτημα της συνδρομής των κατά το Σύνταγμα, προϋποθέσεων για τη θέσπιση, με τυπικό νόμο, ατομικών ρυθμίσεων πολεοδομικού σχεδιασμού.

10. Επειδή, στο άρθρο 4 του Συντάγματος (όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων), ορίζεται ότι "1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου" και στο άρθρο 20 ότι "1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει". Ακολουθώντας, στα άρθρο 24 του ιδίου Συντάγματος ορίζεται ότι: "1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων... 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται ο λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Περαιτέρω στο άρθρο 26 ορίζεται ότι: "1, Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. 2. Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση. 3. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού". Τέλος, στο άρθρο 28 ορίζεται ότι: «1. Οι γενικά παραδεδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις από την επικύρωσή τους με νόμο, και τη θέσπιση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς αποτελούν αναπόσπαστο μέρος

του εσωτερικού Ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου.. 2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωριστούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση του νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών...".

11. Επειδή, από τις παραπάνω διατάξεις συνάγεται ότι δεν αποκλείεται μεν η, κατ' απόκλιση από την συνήθη διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από την_κείμενη νομοθεσία, θέσπιση με τυπικό νόμο ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού υπό την προϋπόθεση όμως ότι με τις ρυθμίσεις αυτές δεν θίγονται ατομικά δικαιώματα και δεν παραβιάζονται άλλες συνταγματικές διατάξεις ή αρχές, καθώς και οι σχετικοί ορισμοί του κοινοτικού δικαίου. Δεδομένου ότι πρόκειται, πάντως, για απόκλιση από την αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο είναι δυνατή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και, επομένως, οι λόγοι που επιβάλλουν την ανωτέρω απόκλιση και οι οποίοι ανάγονται όχι στη διαδικασία ψηφίσεως του νόμου, αλλά στις προϋποθέσεις ασκήσεως της νομοθετικής λειτουργίας πρέπει να προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου. Ο έλεγχος δε της απαιτούμενης από το Σύνταγμα συνδρομής των προϋποθέσεων αυτών υπόκειται στον οριακό έλεγχο του δικαστή, τη γνώμη, όμως, των Συμβούλων Ν. Σακελλαρίου και Γ. Σγουρόγλου η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο είναι, σε κάθε περίπτωση, δυνατή και συνεπώς, εφόσον δηλαδή δεν πρόκειται για απόκλιση από την αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, οι λόγοι προσφυγής στη διαδικασία του τυπικού νόμου δεν επιβάλλεται να προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου. Κατά τη γνώμη, τέλος, του Συμβούλου Δ. Πετρούλια η, κατά το άρθρο 26 του Συντάγματος, ασκούμενη από τη Βουλή των Ελλήνων, με την ψήφιση τυπικών νόμων, νομοθετική λειτουργία περιλαμβάνει, εφ' όσον δεν ορίζεται ρητώς το αντίθετο, τη θέσπιση όχι μόνον γενικών και αφηρημένων κανόνων δικαίου, αλλά και ατομικών ρυθμίσεων, χωρίς η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων να εξαρτάται από τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων. Ειδικότερα, από το άρθρο 26 του Συντάγματος, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 73 και επόμενα που διέπουν τη νομοθετική λειτουργία της Βουλής των Ελλήνων, καθώς και με τις συνταγματικές διατάξεις που αφορούν στις άλλες δύο

λειτουργίες, προκύπτει ότι η Βουλή έχει το τεκμήριο της αρμοδιότητας επομένως, περιορισμοί στη ρύθμιση οποιουδήποτε θέματος με τυπικό νόμο, δηλαδή ως προς τις προϋποθέσεις άσκησης της νομοθετικής λειτουργίας, είναι νοητοί, μόνον εφ' όσον προβλέπονται ρητώς στο Σύνταγμα. Στο Σύνταγμα δε δεν ορίζεται ότι η Βουλή δεν επιτρέπεται να προβαίνει στη θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων, κατ' απόκλιση από την προβλεπόμενη στην κείμενη νομοθεσία συνήθη διοικητική διαδικασία, είτε γενικώς, είτε ειδικώς, σχετικά με τα θέματα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, εκτός εάν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις επείγουσας ή έκτακτης ανάγκης. Ένας τόσο σοβαρός περιορισμός της νομοθετικής λειτουργίας δεν μπορεί να συναχθεί από την εξαγγελλλόμενη στα άρθρο 26 του Συντάγματος διάκριση των λειτουργιών, ανεξαρτήτως ότι με το Σύνταγμα δεν καθιερώνεται, πάντως η απόλυτη διάκριση αλλά η διασταύρωση των λειτουργιών με πλέον σημαντική περίπτωση διασταύρωσης νομοθετικής και εκτελεστικής λειτουργίας, τη θέσπιση κανόνων δικαίου από όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας (άρθρα 43 παρ. 2 και 44 παρ. 1). Πράγματι, όπου ο συνταγματικός νομοθέτης θέλησε να εξαρτήσει την άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας από τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, το όρισε ρητώς πρόκειται για την, σύμφωνα με τα άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος, έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία συνιστά έκτακτη νομοθετική διαδικασία. Ο (τυπικός) νόμος, σύμφωνα με το Σύνταγμα δεν υπόκειται, ως προς τη ρύθμιση «οποιουδήποτε θέματος», είτε εφεξής, είτε αναδρομικώς, στον περιορισμό των έκτακτων περιστάσεων εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης. (ΣΤΕ 3635/1989 Ολομ.). Εξ άλλου, με τα άρθρα 4 και 24 του Συντάγματος ούτε μεταβάλλονται οι συνταγματικοί κανόνες άσκησης της νομοθετικής λειτουργίας της Βουλής ως προς τη θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων, αφού τα άρθρα αυτά δεν περιέχουν περιοριστική ρύθμιση, σχετικά με τις προϋποθέσεις άσκησης του νομοθετικού της έργου, ούτε εισάγεται, ειδικώς ως προς τα θέματα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, εξαιρετικό συνταγματικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο η Βουλή απαγορεύεται, κατ' αρχήν, να θεσπίζει με τυπικό νόμο ατομικές ρυθμίσεις πολεοδομικού σχεδιασμού και επιτρέπεται τούτο, μόνον εφ' όσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι επείγουσας ή έκτακτης ανάγκης. Η συνήθης δε διαδικασία πολεοδομικού σχεδιασμού, από την οποία, σύμφωνα με τη γνώμη της πλειοψηφίας, ο κοινός νομοθέτης δεσμεύεται, αδυνατώντας, κατ' αρχήν, να αποκλίνει, θεσπίζοντας ατομικές πολεοδομικές ρυθμίσεις, ασφαλώς και δεν έχει υπερνομοθετική

και, συνεπώς, δεσμευτική για τη Βουλή ισχύ, αφού καθορίζεται από τυπικούς νόμους, οι οποίοι δεν προβλέπονται από τα άρθρα 24 του Συντάγματος ή άλλη συνταγματική διάταξη, όπως εκείνη του άρθρου 4 παρ. 1, ως εφ' άπαξ εκδιδόμενοι ή ως νόμοι αυξημένης τυπικής ισχύος. Όσον δε αφορά στο κοινοτικό δίκαιο, η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όχι μόνον δεν απαγορεύει, αλλά ρητώς μάλιστα, με το άρθρο 1 παρ. 5, επιτρέπει, χωρίς να τάσσει ως προϋπόθεση τη συνδρομή εξαιρετικών περιστάσεων, την έγκριση με «εθνική νομοθετική πράξη», δηλαδή με τυπικό, κατά το ελληνικό Σύνταγμα, νόμο, του σχεδιασμού και της εκτέλεσης συγκεκριμένου έργου που ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι, κατά τα λοιπά, τηρούνται οι απαιτήσεις της Οδηγίας (βλ. ΔΕΚ, απόφαση της 19.9.2000, C-287/98. Linster). Εν όψει, συνεπώς, των προεκτεθέντων, ο κοινός νομοθέτης δεν δεσμεύεται να προβαίνει στη θέσπιση με τυπικό νόμο, κατ' απόκλιση από την προβλεπόμενη στην κείμενη νομοθεσία συνήθη διαδικασία ατομικών ρυθμίσεων πολεοδομικού σχεδιασμού, χωρίς να απαιτείται, κατά το Σύνταγμα και το κοινοτικό δίκαιο, να συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι επείγουσας ή έκτακτης ανάγκης. Και υπό την αντίθετη, πάντως, κρατήσασα γνώμη, η συνδρομή εξαιρετικών λόγων επείγουσας ή έκτακτης ανάγκης, δεν υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο, καθ' όσον συνδέεται με την εκτίμηση της ανάγκης της νομοθετικής ρύθμισης, η οποία ανάγεται στη σφαίρα της πολιτικής ευθύνης της Βουλής κατά την άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας (πρβλ. ΣΤΕ 3636/1989 Ολομ., για την αδυναμία δικαστικού ελέγχου της, ρητώς μάλιστα απαιτούμενης, από τα άρθρα 44 παρ. 1 του Συντάγματος, για την έκδοση των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, προϋπόθεσης της συνδρομής των έκτακτων περιστάσεων εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, η οποία - αδυναμία δικαστικού ελέγχου - κατά μείζονα λόγο, ισχύει και για την άσκηση από τη Βουλή της νομοθετικής της λειτουργίας). Τέλος, εντελώς διάφορο είναι το ζήτημα εάν η σχετική ατομική νομοθετική ρύθμιση είναι, κατά τα λοιπά, αυτή καθ' εαυτή, σύμφωνη με τις απαιτήσεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 24 του Συντάγματος και των οικείων διατάξεων του κοινοτικού δικαίου.

12. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η ρύθμιση, η οποία απετέλεσε, ακολούθως, την διάταξη του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, εισήχθη με την από 19.7.2002 τροπολογία των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Πολιτισμού και Γεωργίας (υπ' αριθμ.

1039-84/19.7.2002) στο σχέδιο νόμου "Μεταφορά Συντελεστή Δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων". Στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας αυτής αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι: "Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου και ο καθορισμός χρήσεων γης στην περιοχή της Ν. Φιλαδέλφειας, στο χώρο του Σταδίου της ΑΕΚ, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η ανάγκη εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Ειδικότερα ... Προβλέπεται επίσης η παραχώρηση των εγκαταστάσεων του σταδίου στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004 Α.Ε. για τις ανάγκες διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων". Τα ανωτέρω αναφερόμενα όμως, δεν συνιστούν, από μόνα τους, τους εξαιρετικούς λόγους που θα δικαιολογούσαν την προσφυγή στην διαδικασία του τυπικού νόμου για την θέσπιση της επίμαχης εντοπισμένης πολεοδομικής ρυθμίσεως, η οποία, συνισταμένη, κατά τα προαναφερθέντα, στην τροποποίηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και την επιλογή του συγκεκριμένου χώρου του Δήμου Νέας Φιλαδέλφειας για την κατασκευή του επίδικου νέου αθλητικού και πολυλειτουργικού κέντρου της ΑΕΚ αποτελεί ατομική ρύθμιση (πρβλ. ΣτΕ 2281/1992, 55/1993, 412/1993 Ολ.), που συνιστά και την βάση για τις λοιπές ρυθμίσεις του νόμου (καθορισμός χρήσεων γης, όρων δομήσεως κ.λπ.). Τούτο δε ενόψει και του γεγονότος ότι τα αναφερόμενα στην αιτιολογική έκθεση δεν συνδυάζονται, πάντως, με επίκληση λόγων επείγοντος και ανάγκης επισπεύσεως των σχετικών διαδικασιών, ή με άλλους λόγους εκτάκτου ανάγκης. Ενόψει των ανωτέρω, εφόσον δηλαδή ουδόλως αιτιολογείται η προσφυγή στην διαδικασία του τυπικού νόμου για την θέσπιση της επίμαχης πολεοδομικής ρυθμίσεως, οι διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3044/2002, κατ' επίκληση των οποίων έχουν εκδοθεί οι προσβαλλόμενες πράξεις, ευρίσκονται σε αντίθεση με τα άρθρα 4, 24 και 26 του Συντάγματος και, επομένως, για τον λόγο αυτό, οι πράξεις αυτές πρέπει ν' ακυρωθούν ενώ, κατόπιν αυτού, η έρευνα των υπολοίπων λόγων ακυρώσεως αποβαίνει αλυσιτελής. Κατά τη γνώμη όμως του Προέδρου και των Συμβούλων Π. Πικραμμένου, Ν. Μαρκουλάκη, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Γ. Σγουρόγλου, Α. - Γ. Βώρου, ως και Ε. Νίκα, προς την οποία συνετάχθη ο Πάρεδρος. Κ. Πισπιρίγκος, εφόσον από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του ν. 5044/2002 προκύπτει σαφώς ότι η προσφυγή στη διαδικασία του τυπικού νόμου για την θέσπιση της επίμαχης πολεοδομικής ρυθμίσεως έγινε προκειμένου να επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων του σταδίου της Α.Ε.Κ. για τις ανάγκες διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων, ενόψει

δηλαδή γεγονόςτος ιδιαίτερας σημασίας το οποίο επρόκειτο να λάβει χώρα σε σύντομο χρονικό διάστημα, συνέτρεχαν στην προκειμένη περίπτωση ει εξαιρετικοί εκείνοι λόγοι, οι οποίοι δικαιολογούσαν την κατ' απόκλιση από τη συνήθη διοικητική διαδικασία θέσπιση της επίμαχης ρυθμίσεως με τυπικό νόμο. Τούτο δε, λαμβανομένου υπ' όψιν, άλλωστε, άτι ο έλεγχος των προϋποθέσεων αυτών από τον ακυρωτικό δικαστή είναι, κατά τα γενόμενα δεκτά σε προηγούμενη σκέψη, οριακός. Επομένως, σύμφωνα με τη γνώμη αυτή, ο παραπάνω λόγος δεν πρέπει να γίνει δεκτός. Κατά τη γνώμη, τέλος, του Συμβούλου Δ. Πετρούλια, ο καθορισμός χρήσεων γης, καθώς και των όρων και περιορισμών δόμησης αποτελούν κανονιστικές, και όχι ατομικές πολεοδομικές ρυθμίσεις. Μάλιστα δε με την απόφαση 3661/2005 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου κρίθηκε ότι και η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου, συνισταμένη στη μετατόπιση μόνον της οικοδομικής γραμμής σε ένα οικοδομικά τετράγωνο, αποτελεί κανονιστική πολεοδομική ρύθμιση. Στην προκειμένη περίπτωση, με τις επίμαχες διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 3044/2002: πρώτον, τροποποιείται το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδια της Ν. Φιλαδέλφειας στο χώρο του Σταδίου της ΑΕΚ, με την μετατόπιση όχι μόνον των ρυμοτομικών, αλλά και των οικοδομικών γραμμών και η διαμορφούμενη συνολική έκταση ορίζεται ως χώρος εγκατάστασης του νέου αθλητικού και πολυλειτουργικού κέντρου της ΑΕΚ. Δεύτερον καθορίζονται οι ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης στο χώρο αυτό, καθώς και ο συντελεστής δόμησης. Και τρίτον, ορίζονται αι λοιπές εκτός των αθλητικών εγκαταστάσεων, χρήσεις (εμπορικές χρήσεις, χώροι εστίασης, χώροι ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων κλπ) και προβλέπεται ο τρόπος κάλυψης των χώρων. Οι διατάξεις όμως αυτές του άρθρου 19 του Ν. 3044/2002 δεν εισάγουν ατομική ρύθμιση πολεοδομικού σχεδιασμού όπως αντιθέτως δέχεται η πλειοψηφία, προκειμένου μα στηρίξει την κρίση της για αντισυνταγματικότητα των διατάξεων αυτών. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι θεσπιζόμενες με το εν λόγω άρθρο ρυθμίσεις αποτελούν κανονιστικές (και όχι ατομικές) πολεοδομικές ρυθμίσεις, οι οποίες συνθέτουν το πολεοδομικό καθεστώς του καθοριζόμενου, ως χώρου εγκατάστασης του νέου αθλητικού και πολυλειτουργικού κέντρου της ΑΕΚ, οικοδομικού τετραγώνου. Εν όψει, συνεπώς, του κανονιστικού χαρακτήρα των πολεοδομικών ρυθμίσεων του άρθρου 19 του Ν. 3044/2002, δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να τεθεί ζήτημα αντισυνταγματικότητας των διατάξεων του ανωτέρω άρθρου και, συγκεκριμένα, αντίθεσής τους με τα άρθρα 4, 24 και 26 του Συντάγματος, εκ μόνου του λόγου ότι αι κανονιστικές αυτές ρυθμίσεις πολεοδομικού σχεδιασμού θεσπίζονται με τυπικό νόμο από τη Βουλή και όχι με κανονιστική διοικητική πράξη μετά από

νομοθετική εξουσιοδότηση. Τούτο δε διότι, κατά το Σύνταγμα, η θέσπιση κανονιστικού χαρακτήρα ρυθμίσεων, δηλαδή η θέσπιση κανόνων δικαίου, αποτελεί το κατ' εξοχήν περιεχόμενο της ασκούμενης, από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, νομοθετικής λειτουργίας. Σύμφωνα δε με τα άρθρα 43 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο, καθιερώνοντας την πλέον σημαντική περίπτωση διασταύρωσης της νομοθετικής και της εκτελεστικής λειτουργίας, «επιτρέπει» - και δεν επιβάλλει- τη νομοθετική εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικών προεδρικών διαταγμάτων ή άλλων κανονιστικών πράξεων, απόκειται στην απόλυτη ευχέρεια του κοινού νομοθέτη να παράσχει σχετική εξουσιοδότηση προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή άλλα όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας για την κανονιστική ρύθμιση συγκεκριμένου θέματος. Κατά τούτο δε, είναι εντελώς αδιάφορο εάν η κανονιστική πολεοδομική ρύθμιση είναι εντοπισμένη ή όχι, ανεξαρτήτως ότι ο επίδικος πολεοδομικός σχεδιασμός που αφορά έργο, εντός σχεδίου, το οποίο, όπως γίνεται δεκτά στη σκέψη 9, εν όψει της φύσης και του μεγέθους του, αλλά και των επιτρεπόμενων χρήσεων, έχει σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ποιότητα ζωής όχι μόνο των κατοίκων της περιοχής του Δήμου Ν. Φιλαδέλφειας, αλλά και, γενικότερα, των κατοίκων της πάλης των Αθηνών, προδήλως δεν μπορεί, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, να θεωρηθεί άτι πρόκειται για εντοπισμένη πολεοδομική ρύθμιση. Ήλλως, καταλήγουμε στο άτοπο τέτοια κανονιστική ρύθμιση, χαρακτηριζόμενη ως εντοπισμένη, να είναι δυνατών να εγκριθεί και από το νομάρχη (ΣτΕ 3661/2005 Ολομ.) ή άλλο όργανο οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά να απαγορεύεται, κατ' αρχήν, να θεσπισθεί με τυπικό νόμο από τη Βουλή. Υπό την αντίθετη εκδοχή, της ατομικής πολεοδομικής ρύθμισης, ο τυπικός νόμος, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, δεν υπόκειται, ως προς τη ρύθμιση οποιουδήποτε θέματος, στον περιορισμό των εξαιρετικών λόγων επείγουσας ή έκτακτης ανάγκης και, πάντως, η συνδρομή τέτοιων λόγων δεν ελέγχεται δικαστικώς, καθ' όσον συνδέεται με την εκτίμηση της ανάγκης της νομοθετικής ρύθμισης, η οποία ανάγεται στη σφαίρα της πολιτικής ευθύνης της Βουλής κατά την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, (πρβλ. ΣτΕ 3636/1989 Ολομ.). Τέλος, είναι εντελώς διάφορο το ζήτημα εάν οι ρυθμίσεις των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 19 του Ν. 3044/2002 είναι, κατά τα λοιπά, αυτές καθ' εαυτές, συμβατές με τα άρθρα 4 και 24 του Συντάγματος και με το κοινοτικό δίκαιο, ζήτημα το οποίο πρέπει να εξετασθεί, εν όψει και των λοιπών προβαλλομένων συναφών λόγων ακυρώσεως.

13. Επειδή κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει η υπό κρίση αίτηση να γίνει δεκτή στο σύνολο της, να απορριφθούν δε οι ασκηθείσες παρεμβάσεις.

ΣΤΕ 1607/2008

[Παράνομη προσωρινή άδεια λειτουργίας ΧΥΤΑ στην Κέρκυρα]

Πρόεδρος: *Π. Ν. Φλώρος*

Εισηγητής: *Α. Ντέμσιας*

Δικηγόροι: *Απ. Παπακωνσταντίνου, Δ. Καρύδης, Κ. Μπουχάγιαρ, Αικ. Καφτάνη*

Είναι παράνομη η απόφαση του Νομάρχη Κέρκυρας για τη χορήγηση προσωρινής εξαμηνιαίας άδειας λειτουργίας (Χ.Υ.Τ.Α.) σε περιοχή του Δήμου Κερκυραίων κατ' εξαίρεση και για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και απουσίας εναλλακτικών λύσεων. Δεν προηγήθηκαν ούτε κοινή εισήγηση των Υπηρεσιών Περιβάλλοντος και Υγιεινής του νομού ούτε μελέτη οργάνωσης και λειτουργίας της εγκατάστασης ούτε μακροσκοπικός έλεγχος από τις ενλόγω αρμόδιες υπηρεσίες. Επίσης, δεν τηρούνται ορισμένοι από τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.

Βασικές σκέψεις

5. Επειδή, στο άρθρο 5 παρ. 1 της Υγειονομικής Διατάξεως «περί συλλογής, αποκομιδής και διαθέσεως απορριμμάτων» (υπ' αριθμ. Ε1β/301/10.2.1964 κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας - Πρόνοιας και Εσωτερικών, Β' 63) - η οποία είχε εκδοθεί επί τη βάσει της κατ' άρθρο 2 του α.ν. 2520/1940 «περί υγειονομικών διατάξεων» (Α' 273) εξουσιοδοτήσεως, προβλεπόταν ότι η όλη διαδικασία χορηγήσεως αδειάς διαθέσεως απορριμμάτων διέρχεται από δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο, τόσο ο χώρος όσο και η εφαρμοσθησομένη μέθοδος αποθέσεως απορριμμάτων επιλέγονται από τον οικείο Δήμο ή Κοινότητα, επί των θεμάτων δε αυτών, ήτοι του χώρου και της μεθόδου, αποφαινεται τελεσιδίκως ο Νομάρχης μετά από σύμφωνη γνώμη επιτροπής, την οποία συγκροτεί ο ίδιος και η οποία διαπιστώνει τη συνδρομή των αναγκαίων όρων. Κατά το δεύτερο στάδιο, μετά την έκδοση της ττρομνησθείσης νομαρχιακής αποφάσεως, ο Δήμος ή η Κοινότητα υποβάλλει στο Υγειονομικό Κέντρο πλήρη μελέτη διαθέσεως των απορριμμάτων, η οποία περιλαμβάνει και κανονισμό λειτουργίας, ο δε Νομάρχης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Υγειονομικού Κέντρου, παρέχει την άδεια διαθέσεως των απορριμμάτων στο συγκεκριμένο χώρο με τη συγκεκριμένη μέθοδο (βλ. Σ.τ.Ε. 837/1980, Ε.Α. 542/2002).

6. Επειδή, με την Οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, που μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο με την Κ.Υ.Α. 49541/1424/9.7.1986 (Β' 444), τέθηκαν εκ νέου κανόνες για τη διαχείριση των αποβλήτων. Η Οδηγία αυτή τροποποιήθηκε με την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία με το άρθρο 1 αυτής αντικατέστησε τα άρθρα 1-12 της προηγούμενης Οδηγίας. Τη νεότερη αυτή Οδηγία μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη η Κ.Υ.Α. 69728/824/16.5.1996 (Β' 358/17.5.1996), η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 3 της Κ.Υ.Α. ΗΠ 50910/2727/2003 (Β' 1909/22.12.2003). Η τελευταία Κ.Υ.Α. προβλέπει στο άρθρο 8 ότι : «1. ... 2. ... Για τη διάθεση, αξιοποίηση, προσωρινή αποθήκευση και μεταφόρτωση των στερεών αποβλήτων απαιτείται α. Έγκριση περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 3, 4 και 5 του ν. 1650/1986 ... β. Άδεια διάθεσης, αξιοποίησης, προσωρινής αποθήκευσης και μεταφόρτωσης στερεών αποβλήτων. Η άδεια αυτή χορηγείται από το Νομάρχη ύστερα από κοινή εισήγηση των υπηρεσιών Περιβάλλοντος και Υγιεινής του Νομού ... Για τη χορήγησή της απαιτείται, εκτός των όσων προβλέπονται στις ισχύουσες διατάξεις, και μελέτη οργάνωσης και λειτουργίας της εγκατάστασης, διάθεσης ή αξιοποίησης προσωρινής αποθήκευσης και μεταφόρτωσης. Η μελέτη αυτή εκπονείται

σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται στο άρθρο 5 (παρ. 1 εδ. γ) και πρέπει να είναι συμβατή με τις σχετικές κατευθύνσεις του ΠΕΣΔΑ και τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους της εγκατάστασης. γ. Πριν από την έναρξη λειτουργίας της εγκατάστασης πραγματοποιείται μακροσκοπικός έλεγχος από τις αρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Υγιεινής του Νομού, προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρούνται οι όροι της σχετικής άδειας και εάν ο φορέας έχει την κατάλληλη στελέχωση... Καμία εγκατάσταση δεν μπορεί να αρχίσει τη λειτουργία της, εάν προηγουμένως δεν λάβει θετικό πόρισμα από τον ως άνω διενεργηθέντα έλεγχο 3. ... 4. ... 5. α. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας σχετικά με τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, μπορούν να απαλλάσσονται από την άδεια της παραγράφου 2. α1. οι εγκαταστάσεις ή επιχειρήσεις που διαθέτουν οι ίδιες τα απόβλητα τους στους χώρους παραγωγής και α2. οι εγκαταστάσεις ή επιχειρήσεις που προβαίνουν σε αξιοποίηση των αποβλήτων τους. β. Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις: β1. η λειτουργία των εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων να είναι σύμφωνη με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, β2. η διαχείριση των αποβλήτων τους να εναρμονίζεται με το εγκεκριμένο ΠΕΣΔΑ, γ. Για την ως άνω απαλλαγή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας ... 6. ... ».

7. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την Υ176021/20.8.1991 απόφαση του Νομάρχη Κερκύρας, η οποία εκδόθηκε κατ' επίκληση της Υγειονομικής Διατάξεως «περί συλλογής, αποκομιδής και διαθέσεως απορριμμάτων» (Ε1β/301/10.2.1964 κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας - Πρόνοιας και Εσωτερικών), εγκρίθηκε η ίδρυση χωματερής του Δήμου Κερκυραίων σε έκταση 100 στρεμμάτων στη θέση «Μπρεντάνου» Τεμπλονίου για την υγειονομική ταφή απορριμμάτων. Εξάλλου, με την υπ' αριθμ. 11121075.8.1998 κοινή απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης εγκρίθηκαν, κατόπιν υποβολής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων συνταχθείσης το έτος 1998 από τον Χημικό Μηχανικό Κ. Σκορδίλη, οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή, λειτουργία και επανένταξη του ΧΥΤΑ στη θέση Ακροκέφαλος Τεμπλονίου του Νομού Κερκύρας με ισχύ μέχρι τις 31.12.2008. Στην εγκριτική των περιβαλλοντικών όρων απόφαση, όπου μνημονεύεται η ΥΓ/6021/20.8.1991 νομαρχιακή απόφαση ως «προέγκριση χωροθέτησης», προβλέπεται ότι ο χώρος διάθεσης θα δέχεται ετησίως 48.000 τόνους οικιακών ή προσομοιούμενων προς τα οικιακά αποβλήτων. Τον Σεπτέμβριο του 2002 ο

Χ.Υ.Τ.Α, παραδόθηκε σε χρήση, έκτοτε δε λειτούργησε χωρίς άδεια. Κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Χ.Υ.Τ.Α. πραγματοποιήθηκαν αυτοψίες από το Κλιμάκιο Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος Ν. Α. Κερκύρας (βλ. τα από 28.9.2005, 30.1.2007 και 20.8.2007 πρακτικά) και διαπιστώθηκαν διάφορες παρατυπίες στη λειτουργία του, όπως, ενδεικτικώς, ότι: α) δεν υπάρχει εγκεκριμένη μελέτη αποχετεύσεως, β) δεν λειτουργεί η εγκατάσταση έκπλυσης των τροχών, γ) δεν υπάρχει οικίσκος ελέγχου εργαστηρίου ανάλυσης στραγγισμάτων, δ) δεν έχουν κατασκευασθεί, σύμφωνα με την μ.π.ε., έργα διαχείρισης των ομβρίων, ε) δεν υπάρχουν τάφροι από χαλίκι για την επαναφορά στο Χ.Υ.Τ.Α. βιολογημένων στραγγισμάτων, στ) δεν γίνεται καύση βιοαερίου, διότι δεν έχει εγκατασταθεί δίκτυο μεταφοράς του, ζ) δεν έχει δενδροφυτευθεί ο περιμετρικός χώρος, η) μέρος από τα στραγγίσματα του Χ.Υ.Τ.Α. διαπερνούν τα χωμάτινα τοιχώματα που περικλείουν την χωματερή και οδηγούνται σε παρακείμενο ρέμα, ρυπαίνοντας την ευρύτερη περιοχή, θ) δεν έχει τεθεί σε λειτουργία ο σταθμός βιολογικής επεξεργασίας των στραγγισμάτων, και ι) ο χώρος αποθέσεως των απορριμμάτων έχει κορεσθεί. Εξάλλου, στην από 4.10.2007 έκθεση - αυτοψία της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος του ΥΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. επισημαίνονται, μεταξύ άλλων, ότι: α) ο Χ.Υ.Τ.Α. δέχεται αστικά απόβλητα και την λυματολάσπη του βιολογικού καθαρισμού αστικών λυμάτων του Δήμου Κερκυραίων. Κατά δήλωση του υπευθύνου, η ποσότητα των αποβλήτων ανέρχεται σε 73.000 τόννους ετησίως, β) η επιφάνεια του τελευταίου κυττάρου έχει υπερβεί σε κλίση το 5% κατά παράβαση σχετικού όρου της Ε.Π.Ο., γ) τα απορρίμματα καλύπτονται από χώμα, δ) ο Χ.Υ.Τ.Α. είναι περιφραγμένος και φυλάσσεται επί 24ώρου βάσεως κατά δήλωση του υπευθύνου, ε) υπάρχει δίκτυο ομβρίων και αντιπλημμυρικών έργων το οποίο καταλήγει σε ρέμα κατάντη του Χ.Υ.Τ.Α. Στο ρέμα δεν υπήρχε νερό κατά τη διάρκεια της αυτοψίας Το ρέμα, σύμφωνα με μαρτυρία κατοίκου, καταλήγει στη λίμνη Μπρετάνου, η οποία κατά την ημέρα της αυτοψίας βρέθηκε με μικρή ποσότητα ύδατος, στ) ο πυθμένας και τα πρανή του Χ.Υ.Τ.Α. έχουν, κατά δήλωση του υπευθύνου, στεγανοποιηθεί, ζ) έχει κατασκευασθεί, κατά δήλωση του υπευθύνου, περιμετρικά του χώρου εναπόθεσης, σύστημα συλλογής και αποστράγγισης στραγγισμάτων. Υπάρχει εγκεκριμένη μελέτη διάθεσης των επεξεργασμένων στραγγισμάτων στο παρακείμενο ρέμα από τη Διεύθυνση Υγείας και Πρόνοιας της Νομαρχίας Κερκύρας, όμως δεν έχει εκδοθεί άδεια διάθεσης από την αρμόδια υπηρεσία κατά παράβαση σχετικού όρου της Ε.Π.Ο., η) δεν έχει κατασκευασθεί σύστημα συλλογής του παραγόμενου βιοαερίου κατά παράβαση σχετικού όρου της Ε.Π.Ο. Με την έκθεση δε αυτή κλήθηκε ο Σύνδεσμος σε απολογία για την παράβαση των σχετικών περιβαλλοντικών όρων. Κατόπιν τούτου και με

δεδομένο ότι στην Κέρκυρα είχαν συσσωρευθεί μεγάλες ποσότητες απορριμμάτων (βλ. συναφώς τις από 2.10.2007 και 5.10.2007 εκθέσεις υγειονομικής επιθεώρησης της Ν.Α. Κέρκυρας), ο Σύνδεσμος υπέβαλε, για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, την από 5.10.2007 αίτηση στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κέρκυρας, με την οποία ζήτησε την χορήγηση προσωρινής άδειας λειτουργίας του Χ.Υ.Τ.Α. Επακολούθησε η έκδοση της προσβαλλόμενης 741/5.10.2007 νομαρχιακής αποφάσεως, με την οποία αποφασίσθηκε, κατ' επίκληση λόγων προστασίας της δημόσιας υγείας και απουσίας εναλλακτικών λύσεων, η κατ' εξαίρεση χορήγηση προσωρινής άδειας λειτουργίας του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) στη θέση Ακροκέφαλος της περιοχής Τεμπλονίου του Δήμου Κερκυραίων για χρονική περίοδο έξι (6) μηνών. Με την ίδια απόφαση ορίσθηκε ότι ο Σύνδεσμος Καθαριότητας και Προστασίας Περιβάλλοντος Νομού Κερκύρας υποχρεούται, κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής άδειας, να τηρήσει τους ακόλουθους όρους: α) να επιτύχει τη βέλτιστη διαχείριση των στραγγισμάτων του Χ.Υ.Τ.Α., σύμφωνα με τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, ώστε να προστατευθεί το περιβάλλον της περιοχής, β) να ολοκληρώσει και θέσει σε λειτουργία το σύστημα καύσης και συλλογής του βιοαερίου, γ) να εγκαταστήσει σύστημα παρακολούθησης και μέτρησης της ρύπανσης και του περιβαλλοντικού κινδύνου, δ) να προχωρήσει στη σταδιακή δενδροφύτευση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της οπτικής ρύπανσης. Συναφώς δε προβλέφθηκε ότι ο Σύνδεσμος πρέπει να τηρήσει τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις της 111210/5.8.1998 κοινής αποφάσεως του Υπουργού ΠΕ ΧΩ.Δ.Ε και του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με την οποία είχαν εγκριθεί οι περιβαλλοντικοί όροι του Χ.Υ.Τ.Α., ώστε να καταστεί δυνατή η χορήγηση οριστικής άδειας λειτουργίας. Περαιτέρω, την μη ορθή λειτουργία του Χ.Υ.Τ.Α. διαπίστωσε και ο Συνήγορος του Πολίτη με το από 22.10.2007 έγγραφό του. Μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης του Νομάρχη, η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. διαπίστωσε, με την υπ' αριθμ. 31674/23.10.2007 έκθεσή της, ότι: α) ξεκίνησαν έργα διάνοιξης τάφρου συλλογής των στραγγισμάτων, β) παρατηρείται εκροή των στραγγισμάτων προς την τάφρο ομβρίων, η οποία καταλήγει στο ρέμα, γ) υπάρχει διαρροή βιοαερίου, δ) το ύψος των απορριμμάτων είναι υψηλότερο από αυτό που ήταν κατά την αυτοψία της 20.8.2007, ε) στο χώρο του βιολογικού καθαρισμού υπήρχαν λύματα σε κατεργασία, στ) ο μηχανισμός έκπλυσης τροχών μήπως δεν λειτουργούσε; και ζ) δεν έχει γίνει καμία εργασία για περιμετρική δενδροφύτευση. Στη συνέχεια, με την από 6.11.2007 σύμβαση μεταξύ του Συνδέσμου και της εταιρείας Ι. Φραντζής & Συνεργάτες Ε.Π.Ε.

ανατέθηκε στην τελευταία η «Μελέτη διαχείρισης του βιοαερίου στον Χ. Υ.Τ. Α. Κεντρικής Κέρκυρας», ενώ με την από 28.12.2007 σύμβαση μεταξύ του Συνδέσμου και της εταιρείας Θεοχάρης Στυλιανάκης & ΣΙΑ Ε.Ε., ανατέθηκε στην τελευταία η τεχνική μελέτη του έργου «Αναβάθμιση Χ.Υ.Τ.Α. Κέρκυρας». Στο μελετητικό αντικείμενο της τελευταίας συμβάσεως περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και η εκπόνηση νέας μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εξάλλου, με την 8532/28.7.2006 απόφαση του Γ. Γ. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων εγκρίθηκε το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Π.Ε.Σ.Δ.Α. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Στο σχέδιο αυτό προβλέπεται η επέκταση του υφιστάμενου Χ.Υ.Τ.Α. στη θέση «Ακροκέφαλος Τεμπλονίου», καθώς και η ολοκλήρωση του Χ.Υ.Τ.Α. Νότιας Κέρκυρας, ο οποίος θα εξυπηρετεί μαζί με τον Χ.Υ.Τ.Α. στη θέση «Ακροκέφαλος Τεμπλονίου» το νησί ως προς την τελική διάθεση των αστικών στερεών αποβλήτων. Παραλλήλως, με σειρά αποφάσεων του Νομάρχη Κέρκυρας αποφασίσθηκε η παύση λειτουργίας διαφόρων Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (Χ.Α.Δ.Α.) που λειτουργούσαν στο νησί.

8. Επειδή, με τα παραπάνω δεδομένα, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν μπορεί να βρει νόμιμο έρεισμα στις ισχύουσες διατάξεις της Κ.Υ.Α ΗΠ 50910/2727/2003, αφενός μεν διότι δεν έχει προηγηθεί της εκδόσεως της ούτε κοινή εισήγηση των Υπηρεσιών Περιβάλλοντος και Υγιεινής του Νομού, ούτε μελέτη οργανώσεως και λειτουργίας της εγκαταστάσεως, ούτε μακροσκοπικός έλεγχος από τις αρμόδιες υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Υγιεινής του Νομού, δηλαδή δεν έχει προηγηθεί η διαδικασία με την οποία επαληθεύεται η απαιτούμενη προϋπόθεση της τηρήσεως των περιβαλλοντικών όρων, αφετέρου δε διότι ορισμένοι, τουλάχιστον, από τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους του επίδικου έργου δεν τηρούνται, όπως προκύπτει από τις προεκτεθείσες εκθέσεις-ελέγχους των αρμοδίων υπηρεσιών. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος της κρινόμενης αίτησης είναι βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός, παρέλκει δε η εξέταση των λοιπών λόγων αυτής.

9. Επειδή, οι παρεμβαίνοντες και η Ν.Α. Κερκύρας υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βρίσκει έρεισμα στις διατάξεις του άρθρου 16 της Κ.Υ.Α. ΗΠ 29407/3508/10.12.2002 «Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων» (Β' 1572/16.12.2002). Στο άρθρο αυτό ορίζονται τα εξής: «Χώροι υγειονομικής ταφής για τους οποίους είχε χορηγηθεί άδεια λειτουργίας ή οι οποίοι λειτουργούσαν ήδη πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν, μόνον εφόσον ληφθούν τα παρακάτω μέτρα το ταχύτερο

δυνατόν και το αργότερο μέσα σε επτά (7) έτη από την έναρξη ισχύος της απόφασης αυτής: α) εντός 2 μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης, ο φορέας διαχείρισης χώρου υγειονομικής ταφής καταρτίζει και υποβάλλει προς έγκριση στην αρμόδια αρχή σχέδιο διευθέτησης του χώρου, το οποίο περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 10 καθώς και όλα τα επανορθωτικά μέτρα ... β) μετά την υποβολή του σχεδίου διευθέτησης, η αδειοδοτούσα αρχή λαμβάνει οριστική απόφαση σχετικά με τη συνέχιση της λειτουργίας βάσει του εν λόγω σχεδίου και σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής. Χώροι υγειονομικής ταφής που δεν έχουν λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 10, άδεια συνέχισης της λειτουργίας παύουν να λειτουργούν το συντομότερο δυνατόν ... γ) βάσει του εγκεκριμένου σχεδίου διευθέτησης του χώρου, η αρμόδια αρχή χορηγεί άδεια για την εκτέλεση των αναγκαίων έργων και καθορίζει μεταβατική περίοδο για την ολοκλήρωση του σχεδίου ... δ) ... ». Εξάλλου, στο άρθρο 10 της ίδιας Κ.Υ.Α. καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την χορήγηση άδειας υγειονομικής ταφής αποβλήτων (μελέτη οργάνωσης κ.λπ. του χώρου, ανάθεση της διαχείρισης σε νομικό ή φυσικό πρόσωπο με τα δέοντα τεχνικά προσόντα κ.λπ., λήψη μέτρων για την πρόληψη των ατυχημάτων, χρηματοοικονομικά εχέγγυα εκ μέρους του αιτούντος, πραγματοποίηση ελέγχων από αρμόδιες υπηρεσίες πριν από την έναρξη λειτουργίας). Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι για την εξαιρετική περίπτωση της συνέχισης λειτουργίας χώρου υγειονομικής ταφής, ο οποίος λειτουργούσε κατά την έναρξη ισχύος της εν λόγω αποφάσεως χωρίς άδεια λειτουργίας, απαιτείται, καταρχήν, η υποβολή, εντός δύο μηνών από την έναρξη ισχύος της αποφάσεως αυτής, σχεδίου διευθέτησης του χώρου με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Στην προκείμενη περίπτωση, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλλου ούτε αποδεικνύεται ότι έχει υποβληθεί για τον επίδικο Χ.Υ.Τ.Α. το σχέδιο διευθέτησης που προβλέπει η απόφαση αυτή και, συνεπώς, η προσβαλλόμενη πράξη δεν δύναται, προεχόντως για τον λόγο αυτό, να βρει έρεισμα στις προαναφερόμενες διατάξεις, απορριπτόμενου ως αβασίμου του παραπάνω ισχυρισμού. Τέλος, οι ισχυρισμοί των παρεμβαινόντων και της Ν.Α. Κερκύρας περί συνδρομής λόγων δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την εναπόθεση των απορριμμάτων στον επίδικο Χ.Υ.Τ.Α. είναι απορριπτέοι, διότι δεν δικαιολογούν την παραβίαση της διαδικασίας, η οποία θεσπίζεται από το νόμο, επίσης για λόγους δημοσίου συμφέροντος, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Διοικήσεως ως προς το ζήτημα της διαθέσεως των αποβλήτων (πρβλ. Σ.τ.Ε. 4564/2005 7μ., 2284/2000 Ολομ.).

ΣτΕ 2389/2008

[Απαγόρευση αλιείας σαρδέλας με είδος εργαλείων, επιτρεπόμενο από κανονισμό
Ε.Ε.]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Ν. Ρόζος*

Δικηγόροι: *Β. Κουρούμαλος, Μαρ. Φιλιππίδου*

Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την εξουσία να επιβάλλουν στις θαλάσσιες περιοχές που υπάγονται στην κυριαρχία τους πρόσθετα ή αυστηρότερα μέτρα σε σχέση με τα προβλεπόμενα στην κοινοτική νομοθεσία για να προστατεύσουν ευαίσθητα ή απειλούμενα είδη της θαλάσσιας πανίδας. Απαγορεύσεις χρησιμοποίησης αλιευτικών εργαλείων που είχαν επιβληθεί με διάταξη εθνικού δικαίου πριν από την έναρξη ισχύος συναφούς Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξακολουθούν να ισχύουν, έστω και αν η χρησιμοποίηση των εργαλείων αυτών είναι επιτρεπτή κατά τον Κανονισμό. Διατύπωση προδικαστικού ερωτήματος προς το Δ.Ε.Κ.

Βασικές σκέψεις

4. Επειδή όπως προκύπτει από τα αναλυτικώς κατωτέρω εκτιθέμενα στις σκέψεις 9, 10 και 11 οι προσβαλλόμενες πράξεις έχουν εκδοθεί κατ' επίκληση διατάξεων της εθνικής και της κοινοτικής νομοθεσίας, οι οποίες αποσκοπούν στην προστασία της ιχθυοπανίδας και του υδάτινου εν γένει οικολογικού συστήματος. Αρμόδιο συνεπώς για την εκδίκαση της παρούσας υποθέσεως είναι το Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 περ. α' του π.δ/τος 361/2001, ΦΕΚ 244 Α', βλ. και ΣτΕ 2271/2004, 2612/ 2005). Κατά τη γνώμη όμως του Παρέδρου Θ. Αραβάνη, αρμόδιο για την εκδίκαση της παρούσας υποθέσεως είναι το Δ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφ' όσον τίθεται προεχόντως θέμα ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας.

10. Επειδή κρίσιμο για την επίλυση της επίδικης διαφοράς νομοθετικό καθεστώς είναι το ισχύον κατά την έκδοση της παραδεκτώς προσβαλλομένης, κατά τα προαναφερόμενα, πράξεως (29.8.2003) και κατά την ημερομηνία συζητήσεως της κρινόμενης αιτήσεως ακυρώσεως (6.12.2006).

11. Επειδή με το από 15.8.1958 β.δ. «Περί Κανονισμού της διά μικρών κυκλικών δικτύων αλιείας» (ΦΕΚ 132 Α729.8.1958) ορίζεται ότι «Η αλιεία η ενεργούμενη διά μικρών κυκλικών δικτύων, λειτουργούντων ως τα μεγάλα κυκλικά δίκτυα (συνήθη γρι - γρι), ήτοι τη χρησιμοποιήσει και «στίγκας», γνωστών υπό τα ονόματα «γριγράκια», «ζαργανόδιχτα» και «ζώσματα» διέπεται υπό των ακολούθων διατάξεων» (άρθρο 1), ότι «1. Το συνολικόν μήκος απάντων των περιών το προηγούμενον άρθρον αλιευτικών εργαλείων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τας εκατόν πενήκοντα (150) οργυιάς, το δε ύψος τούτων τις δέκα πέντε (15) οργυιάς 2. Τα δίκτυα εξών αποτελούνται τα «γριγράκια», «ζώσματα».....δέον να έχωσιν, εις όλα αυτών τα τμήματα, οπός διαστάσεων εικοσιδύο (22) τουλάχιστον χιλιοστομέτρων κατά πλευράν τετραγώνου. Επίσης τα δίκτυα των «ζαργανοδικτύων» δέον να έχωσιν οπός τουλάχιστον δέκα (10) χιλιοστομέτρων. Η καταμέτρησις θα γίνεται από κόμβου εις κόμβου και επί βε-βρεγμένων δικτύων» (άρθρο 2), ότι «1. Απαγορεύεται απολύτως η αλιεία δι' απάντων των ως άνω αλιευτικών εργαλείων : α) Κατά τους μήνας Ιούνιον, Ιούλιον και Αύγουστον εκάστου έτους, β) Κατά τους υπολοίπους μήνας κατά τη νύκτα, μετά ή άνευ φώτων και γ) Εις βάθη θαλάσσης μικρότερα των 10 μέτρων 2» (άρθρο 3) καθώς και ότι «1. Παν μηχανοκίνητον αλιευτικόν σκάφος δι' ου ενεργείται αλιεία

διά των κατά τα προηγούμενα άρθρα μικρών κυκλικών δικτύων, δέον να εφοδιάζεται δι' αδειάς αλιείας ...» (άρθρο 4). Περαιτέρω, κατ' επίκληση του άρθρου 10 του Ν.Δ. 420/1970 «Αλιευτικός Κώδικας» (ΦΕΚ 27 Α'), με το οποίο, κατά την αρχική διατύπωση του, δηλαδή πριν την αντικατάστασή του, με την παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν. 1740/1987 (ΦΕΚ 221 Α'), όπως, άλλως τε, και μετά την αντικατάστασή του αυτή, παρασχέθηκε εξουσιοδότηση για την έκδοση, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Αλιείας (Σ.Α.) π. δ/των ρυθμιστικών, πλην άλλων, των εργαλείων και μεθόδων ασκήσεως της αλιείας (παρ. 1α), εκδόθηκε το π.δ. 587/1984 (ΦΕΚ 210 Α'), με το άρθρο μόνο του οποίου ορίζεται ότι «όλες οι άδειες αλιείας με μικρά κυκλικά δίκτυα που χορηγήθηκαν μέχρι σήμερα σε αλιευτικά σκάφη παύουν να ισχύουν μετά την 31η Δεκεμβρίου 1986». Όπως προκύπτει από την 75/12.4.1984 γνωμοδότηση του Σ.Α., επίκληση της οποίας γίνεται στο στοιχείο 2 του προοιμίου του π. δ/τος αυτού, η ανωτέρω απαγόρευση κρίθηκε αναγκαία διότι τα αλιευτικά αυτά εργαλεία χρησιμοποιούνται σε ζώνη 1 ή 2 μιλίων από τις ακτές, η οποία αποτελεί χώρο αναπτύξεως και αυξήσεως των υδρόβιων οργανισμών και στην οποία ασκείται αλιεία και με άλλα αλιευτικά εργαλεία, με συνέπεια τη μείωση των αποθεμάτων. Κατ' επίκληση δε της αυτής γνώμης του Σ.Α. εκδόθηκε εν συνεχεία το αναφερόμενο στη σκέψη 2 π.δ. 542/1985. Με το άρθρο μόνο αυτού απαγορεύτηκε εφεξής η χορήγηση αδειών αλιείας με μικρά κυκλικά δίκτυα σε αλιευτικά σκάφη (παρ. 1) και επαναλήφθηκε η ρύθμιση του ανωτέρω άρθρου μόνου του π.δ. 587/1984 (παρ. 2), το οποίο και καταργήθηκε (παρ. 3). Στη συνέχεια, με το π.δ. 526/1988 (ΦΕΚ 237 Α726.10.1988), εξαιρέθηκε από τις ανωτέρω διατάξεις του προμνησθέντος π.δ/τος 542/1985 η αλιεία με ζαργανόδικο (άρθρο 1) και επιτράπηκε η αλιεία με αυτό μόνο ζαργάνας και βελονίδας (άρθρο 2), από τη 1η Σεπτεμβρίου κάθε έτους μέχρι τέλος Φεβρουαρίου του επομένου κατά τη διάρκεια της ημέρας, σε βάθη μεγαλύτερα των 10 μέτρων (άρθρο 4) και υπό την προϋπόθεση ότι το δίκτυο θα έχει μήκος μέχρι 300 μέτρα, πλάτος μέχρι 30, άνοιγμα ματιού τουλάχιστον 10 χιλιοστά μετρούμενα από κόμπο σε κόμπο με βρεγμένο δίκτυο, θα φέρει πλωτήρες στο άνω μέρος και βαρίδια ορισμένου βάρους ανά μήκος δικτύου στο κάτω μέρος και θα σιγκάρει στο κεντρικό του τμήμα και μέχρι μήκους 150 μ., στο οποίο θα υπάρχουν μέχρι 30 δαχτυλίδια (άρθρο 3). Όπως προκύπτει από το πρακτικό 120/1988 του Σ.Α., κατ' επίκληση του οποίου εκδόθηκε το π. δ/γμα αυτό, η εξαίρεση από την απαγόρευση που είχε επιβληθεί με το προαναφερόμενο π. δ/γμα 542/1985 κρίθηκε σκόπιμο λόγω της σοβαρής ελλείψεως της ζαργάνας που παρατηρήθηκε στην αγορά. Τέλος, με το άρθρο μόνο του π.δ. 320/1997 (ΦΕΚ 224 Α'), που εκδόθηκε βάσει της μνημονευομένης στο προοίμιο του 191/1997 γνωμοδοτήσεως

του Σ.Α., ορίστηκε ότι απαγορεύεται εφεξής η χορήγηση αδειών αλιείας με ζαργανόδιχτο σε αλιευτικά σκάφη (παρ. 1), ότι όλες οι άδειες αλιείας με το αλιευτικό αυτό εργαλείο παύουν να ισχύουν μετά την 31.12.1998 (παρ. 2), και ότι από την ημερομηνία αυτή καταργείται το ως άνω π.δ. 526/1988 (παρ. 3). Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου υπέρ της ρυθμίσεως αυτής είχε γνωμοδοτήσει κατά πλειοψηφία το Σ.Α. με την ανωτέρω πράξη, με μειοψηφία του Γενικού Διευθυντή Αλιείας του Υπουργείου Γεωργίας, που διατύπωσε, την άποψη ότι η επίμαχη απαγόρευση έπρεπε να επιβληθεί για ορισμένες μόνον περιοχές, το δε Νομαρχιακό Διαμέρισμα Καβάλας με το έγγραφο 19/68/24.1.1997 προς το Υπουργείο Γεωργίας, είχε ζητήσει να επιτραπεί στον κόλπο της Καβάλας η χρήση του ζαργανόδιχτου, το οποίο ορισμένοι αλιείς χρησιμοποιούν για την αλιεία σαρδέλας, δεδομένου και ότι στη θαλάσσια αυτή περιοχή υπάρχουν μεγάλα αποθέματα σαρδέλας.

12. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγονται τα εξής : Αρχικώς, έως την 1.1.1987, ήταν επιτρεπτή η χρησιμοποίηση, υπό ορισμένους όρους, ως αλιευτικών εργαλείων μικρών κυκλικών διχτύων, στα οποία ανήκουν και τα ζαργανόδιχτα, 9 μήνες το χρόνο για την αλίευση οιοδήποτε είδους ψαριού σε θαλάσσιο βάθος μεγαλύτερο των 10 μέτρων, υπό τις τεχνικές προϋποθέσεις ότι το μέγιστο μήκος και ύψος τους θα ήταν 274,50 και 27,45 μέτρα αντιστοίχως και τα μάτια, ειδικά των ζαργανόδιχτων, τουλάχιστον 10 χιλιοστά από κόμβο σε κόμβο όταν αυτά ήταν βρεγμένα. Εν συνεχεία, από 1.1.1987 απαγορεύθηκε πλήρως η χρησιμοποίηση των ανωτέρω αλιευτικών εργαλείων λόγω της συμβολής τους στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων, ήτοι για λόγους προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ακολούθως, όμως, επιτράπηκε, από 26.10.1988, η χρήση μόνο του ζαργανόδιχτου για χρονικό διάστημα 6 μηνών το χρόνο για την αλιεία αποκλειστικά ζαργάνας και βελονίδας σε θαλάσσιο βάθος μεγαλύτερο των 10 μέτρων και με δίχτυα μέγιστου μήκους και πλάτους 300 και 30 μέτρων, αντιστοίχως, μάτια τουλάχιστον 10 χιλιοστά από κόμβο σε κόμβο όταν ήταν βρεγμένα και με ορισμένα άλλα τεχνικά χαρακτηριστικά. Από 1.1.1999 όμως απαγορεύτηκε και αυτή η χρήση του ζαργανόδιχτου. Δηλαδή, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που ίσχυσαν διαδοχικώς από τη δημοσίευση του ανωτέρω από 15.8/29.8.1958 β. δ/τος και εφεξής, η χρήση οιοδήποτε είδους μικρού κυκλικού διχτύου, η οποία επιτρεπόταν υπό ορισμένες προϋποθέσεις πριν την 1.1.1987 αν είχε ορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά και για την αλιεία οιοδήποτε είδους ψαριού, άρα και σαρδέλας, απαγορεύτηκε από την ημερομηνία αυτή και μόνον για το χρονικό διάστημα από

26.10.1988 έως 31.12.1989 επιτράπηκε η χρήση του μικρού κυκλικού διχτύου υπό την ονομασία «ζαργανόδιχτο», αλλά αποκλειστικά για την αλιεία ζαργάνας και βελονίδας και με την προϋπόθεση, πλην άλλων, ότι τα δίχτυα είχαν ορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά επί πλέον των ήδη απαιτούμενων για όσο χρόνο προηγουμένως επιτρεπόταν η χρήση του.

13. Επειδή με τον κανονισμό 1626/94 του Συμβουλίου (Ε.Ε. L 171/6.7. 1994), όπως ίσχυε κατά τον αναφερόμενο στη σκέψη 10 κρίσιμο χρόνο, θεσπίζονται ορισμένα τεχνικά μέτρα προκειμένου να προστατευθούν τα αποθέματα της Μεσογείου. Όπως εξαγγέλλεται, μεταξύ άλλων, στο προοίμιο του κανονισμού αυτού (βλ. δεύτερη και τέταρτη παράγραφο) με τα θεσπιζόμενα μέτρα επιδιώκεται η εισαγωγή συστήματος διαχείρισεως, που είναι προσαρμοσμένο στις συνθήκες της Μεσογείου και λαμβάνει υπ' όψιν τις ισχύουσες εθνικές ρυθμίσεις, και, ειδικότερα, την απαγόρευση των εργαλείων, των οποίων η χρήση συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος ή της καταστάσεως των αποθεμάτων, αλλά με δυνατότητα να χρησιμοποιούνται σε τμήμα της παράκτιας ζώνης από τους μικρούς αλιείς αποκλειστικά τα πλέον επίλεκτα εργαλεία. Στο προοίμιο αναφέρεται επίσης (βλ. όγδοη παράγραφο) ότι «πρέπει να μπορούν να εφαρμόζονται εθνικά μέτρα που συμπληρώνουν ή υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις του συστήματος που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό» και ότι «τα μέτρα αυτά μπορούν να διατηρούνται ή να θεσπίζονται, υπό την επιφύλαξη ότι η Επιτροπή εξετάζει τη συμβατότητα τους με το κοινοτικό δίκαιο και τη συμφωνία τους με την κοινή αλιευτική πολιτική». Ειδικότερα, με το άρθρο 1 του κανονισμού ορίζεται ότι «1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες αλιείας που ασκούνται ... στα θαλάσσια ύδατα της Μεσογείου2. Τα κράτη μέλη που βρέχονται από τη Μεσόγειο μπορούν να νομοθετούν στους τομείς που καλύπτονται από την παράγραφο 1, θεσπίζοντας πρόσθετα μέτρα ή μέτρα που υπερβαίνουν τις ελάχιστες απαιτήσεις του συστήματος που θεσπίζεται από τον παρόντα κανονισμό, και είναι συμβατά με το κοινοτικό δίκαιο και σύμφωνα με την κοινή αλιευτική πολιτική. Με τη θέσπιση των εν λόγω μέτρων, τα κράτη - μέλη μεριμνούν για τη διατήρηση των ευαίσθητων και απειλούμενων ειδών και περιβαλλόντων, ιδίως όσων αναφέρει το παράρτημα I.....3 Με τα άρθρα 2 και 3 του κανονισμού κατονομάζονται τα απαγορευόμενα αλιευτικά εργαλεία, ορίζεται δε ότι, όσον αφορά τα δίχτυα, απαγορεύεται, μεταξύ άλλων, η χρήση α) απλαδιών περικυκλώσεως και παρασυρόμενων διχτύων που ρίχνονται στη θάλασσα με τη βοήθεια λέμβου και σύρονται από την ακτή (γρίπων ακτής), εκτός αν το Συμβούλιο

αποφασίσει διαφορετικά με ειδική πλειοψηφία, βάσει προτάσεως της Επιτροπής, (άρθρο 2 παρ. 3) και β) διχτύων τράτας, γρίπων ή άλλων παρόμοιων διχτύων εντός ζώνης τριών μιλίων από τις ακτές, ή της ισοβαθούς των 50 μέτρων, όταν το βάθος αυτό απαντάται σε μικρότερη απόσταση, ανεξαρτήτως του τρόπου ρυμουλκίσεως ή έλξεως (άρθρο 3 παρ. 1 εδάφιο πρώτο). Παρέχεται όμως η δυνατότητα να χρησιμοποιούνται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2002 τα αλιευτικά εργαλεία, των οποίων η χρήση σύμφωνα με την ισχύουσα την 7 Ιανουαρίου 1994 εθνική νομοθεσία, ήταν επιτρεπτή σε απόσταση από την ακτή μικρότερη από την προαναφερθείσα, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει διαφορετικά με ειδική πλειοψηφία, βάσει προτάσεως της Επιτροπής (άρθρο 3 παρ. 1 δεύτερο εδάφιο, όπως αντικαταστάθηκε τελικώς με το άρθρο 1 παρ. 1 του Κανονισμού 2550/2000 του Συμβουλίου - Ε.Ε.Λ. 292/21.11.2000). Περαιτέρω, ορίζεται, στην παρ. 1α του άρθρου 3, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2 του ανωτέρω Κανονισμού 2550/2000, ότι «απαγορεύεται η χρήση αλιευτικών εργαλείων υπό τους όρους της παραγράφου 1 δεύτερο εδάφιο, με εξαίρεση την τράτα με ζευγαρωτά σκάφη (gangui)», εκτός αν το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος έχει λάβει μέτρα, τα οποία εξασφαλίζουν ορισμένες προϋποθέσεις, αναφερόμενες στη διάταξη αυτή του κανονισμού, και τα οποία έπρεπε να ανακοινωθούν στην Επιτροπή πριν την 31η Δεκεμβρίου 2000. Τέλος, στο άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου κανονισμού 1626/1994 προβλέπεται ότι «κράτη-μέλη καθορίζουν τους περιορισμούς που αφορούν τα τεχνικά χαρακτηριστικά των κυριότερων τύπων αλιευτικών εργαλείων, σύμφωνα με τις ελάχιστες απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Μ». Με το εν λόγω δε παράρτημα II, για τα κυκλωτικά δίχτυα, στα οποία περιλαμβάνεται το σαρδελόδιχτο, ορίζεται το ανώτατο επιτρεπτό μήκος δικτυώματος 800 μέτρα, το ύψος της κρέμασης σε 120 μέτρα και τα μάτια σε 14 χιλιοστά.

14. Επειδή με τις διατάξεις του ανωτέρω κανονισμού εισάγεται σύστημα διαχείρισεως των αλιευτικών πόρων της Μεσογείου, το οποίο περιλαμβάνει κυρίως περιορισμούς αναφερομένους στα μέσα και στις μεθόδους αλιείας. Οι περιορισμοί αυτοί που θεσπίζονται σε κοινοτικό επίπεδο αποτελούν το ελάχιστο πλαίσιο προστασίας, δεν αποκλείεται δε ο καθορισμός πρόσθετων μέτρων ή αυστηρότερων προδιαγραφών με τη νομοθεσία των κρατών-μελών. Αντιθέτως, η δυνατότητα αυτή προβλέπεται ρητώς στη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 του κανονισμού, η οποία αντιστοιχεί και σε σχετικές ρήτρες του προοιμίου, με μόνη προϋπόθεση ότι τα επιβαλλόμενα σε εθνικό επίπεδο μέτρα πρέπει να είναι σύμφωνα με το εν γένει κοινοτικό δίκαιο και την κοινή αλιευτική πολιτική. Ειδικότερα, το παρόν Δικαστήριο

κρίνει κατά πλειοψηφία αφ' ενός ότι τα πρόσθετα ή αυστηρότερα μέτρα, τα οποία έχουν την εξουσία να επιβάλλουν τα κράτη-μέλη στις θαλάσσιες περιοχές που υπάγονται στην κυριαρχία τους προκειμένου να προστατεύσουν ευαίσθητα ή απειλούμενα είδη της θαλάσσιας πανίδας δεν περιορίζονται στον καθορισμό αυστηρότερων τεχνικών προδιαγραφών των αλιευτικών εργαλείων ή των χρονικών περιόδων των περιοχών στις οποίες επιτρέπεται και η αλιεία, αλλά περιλαμβάνουν και την ολοσχερή απαγόρευση της χρησιμοποίησής ενός αλιευτικού εργαλείου και αφ' ετέρου ότι απαγορεύσεις χρησιμοποίησής αλιευτικών εργαλείων που είχαν επιβληθεί με διάταξη εθνικού δικαίου, πριν την έναρξη ισχύος του κανονισμού δεν θίγονται από τις μεταγενέστερες διατάξεις του κανονισμού και εξακολουθούν να ισχύουν, έστω και αν η χρησιμοποίηση των εργαλείων αυτών είναι επιτρεπτή κατά τον κανονισμό. Κατά τη γνώμη, όμως, του Συμβούλου N. Ρόζου, οι προαναφερόμενες διατάξεις του κανονισμού ορίζουν για πρώτη φορά α) τα αλιευτικά εργαλεία των οποίων η χρησιμοποίηση απαγορεύεται καθώς και β) τις ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές των αλιευτικών εργαλείων των οποίων η χρησιμοποίηση επιτρέπεται. Οι διατάξεις επομένως αυτές του κανονισμού υπερισχύουν κάθε σχετικής με τα θέματα αυτά διατάξεως της εθνικής νομοθεσίας που είναι αντίθετη ή διαφορετική από αυτές, άρα και διατάξεως με την οποία είχε ήδη πριν την έναρξη ισχύος του κανονισμού απαγορευθεί η χρησιμοποίηση αλιευτικού εργαλείου που δεν περιλαμβάνεται σε εκείνα, των οποίων η χρησιμοποίηση απαγορεύεται από τις διατάξεις του κανονισμού. Τούτου δε παρέπεται ότι μόνο με μεταγενέστερη της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού ρύθμιση της εθνικής νομοθεσίας είναι δυνατή, για λόγους προστασίας ευαίσθητων ή απειλούμενων ειδών της Μεσογείου Θάλασσας, η επιβολή, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του κανονισμού, απαγορεύσεως χρησιμοποίησής αλιευτικού εργαλείου επιτρεπόμενου από τις διατάξεις του κανονισμού.

15. Επειδή κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 2, με την προσβαλλόμενη νομαρχιακή πράξη απορρίφθηκε το αίτημα των αιτούντων να τους χορηγηθεί άδεια αλιείας σαρδέλας με μικρό κυκλικό δίχτυ (σαρδελόδιχτο) κατ' εφαρμογή του κανονισμού, με την αιτιολογία ότι η χρησιμοποίηση του αλιευτικού αυτού εργαλείου είχε ήδη απαγορευθεί με το π.δ 542/1985, η ρύθμιση δε αυτή εξακολουθεί να ισχύει και μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού ως πρόσθετο μέτρο αλιείας συμβατό με το κοινοτικό δίκαιο και την κοινή αλιευτική πολιτική, κατά το άρθρο 1 παρ. 2 αυτού. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, όπως αυτή αναπτύσσεται στην προηγούμενη σκέψη, το αίτημα αυτό νομίμως απορρίφθηκε μολονότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του

κανονισμού, στα απαγορευόμενα αλιευτικά εργαλεία (άρθρο 2 παρ. 3 και 3 παρ. 1) δεν περιλαμβάνονται τα μικρά κυκλικά δίχτυα και, συνεπώς, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Κατά τη γνώμη όμως της μειοψηφίας, η οποία επίσης αναπτύσσεται στην αυτή σκέψη, μη νομίμως απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη νομαρχιακή απόφαση το προαναφερόμενο αίτημα των αιτούντων, εφ' όσον της ρυθμίσεως του π.δ. 542/1985 περί απαγορεύσεως χρησιμοποίησης μικρών κυκλικών δικτύων υπερισχύουν οι διατάξεις του κανονισμού που δεν απαγορεύουν τη χρησιμοποίησή τους, δεν γίνεται δε επίκληση διατάξεως της εθνικής νομοθεσίας μεταγενέστερης της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού με την οποία το αλιευτικό εργαλείο αυτό να απαγορεύεται. Είναι δε άλλο το ζήτημα αν, περαιτέρω, το αίτημα των αιτούντων να αλιεύουν με δίχτυ μήκους 250 μέτρων, ύψους 30 μέτρων, ελάχιστο μάτι 9-11 χιλιοστών με μέτρηση βάσει του μήκους της πλευράς, δηλαδή της αποστάσεως ανάμεσα σε δύο κόμπους, και σε απόσταση μεγαλύτερη των 300 μέτρων από την ακτή ή από την ισοβαθή των 30 μέτρων, αν το βάθος αυτό αποκτάται σε μικρότερη απόσταση, πληροί το σύνολο των ελάχιστων προϋποθέσεων του κανονισμού.

16. Επειδή εφ' όσον η επίλυση της παρούσας υποθέσεως εξαρτάται από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων του κανονισμού των οποίων η έννοια δεν είναι απαλλαγμένη αμφιβολιών, πρέπει το Δικαστήριο να απευθύνει σχετικό προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Είναι δε αδιάφορο ότι με το υπ' αριθμ. καταθέσεως 4444/15.9.2006 έγγραφο της υπογράφουσας το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως και εν συνεχεία παράστασης δικηγόρου, οι αιτούντες παραιτήθηκαν του υποβληθέντος με το εν λόγω δικόγραφο αιτήματος να διατυπωθεί κατά τα ανωτέρω προδικαστικό, ερώτημα, διότι το ζήτημα αυτό κρίνεται αυτεπαγγέλτως (ΔΕΚ υποθ. 283/81, CILFIT, Συλλογή 1982, σ. 3415).

17. Επειδή σύμφωνα με τις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να απορριφθεί η πρώτη των παρεμβάσεων, να αναβληθεί, κατά τα λοιπά, η οριστική κρίση επί της υποθέσεως και να υποβληθεί προς το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 234 παρ. 3 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας, τα προδικαστικά ερωτήματα: α) αν επιτρέπεται, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 1 παρ. 2 του κανονισμού του Συμβουλίου 1626/94, να θεσπίζονται από Κράτος μέλος πρόσθετα μέτρα συνιστάμενα στην ολοσχερή απαγόρευση της χρησιμοποίησης αλιευτικών εργαλείων, των οποίων η

χρησιμοποίηση είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή, σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω κανονισμού και β) αν είναι επιτρεπτό, κατά την έννοια των διατάξεων του αυτού κανονισμού, να χρησιμοποιούνται στη θαλάσσια περιοχή, κράτους - μέλους που βρέχεται από τη Μεσόγειο αλιευτικά εργαλεία, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα κατονομαζόμενα ως κατ' αρχήν απαγορευμένα στο άρθρο 2 παρ. 3 και στο άρθρο 3 παρ. 1 και 1α του κανονισμού και των οποίων η χρησιμοποίηση είχε απαγορευθεί πριν την έναρξη ισχύος του κανονισμού, από εθνική διάταξη του κράτους-μέλους.